

Ribe Amts Lokalarkiver Beretninger 2010

Udgivet af Ribe Amts Lokalarkiver

Indhold	Bestyrelsens beretning	3	Darum Sognekirke	12	Jernved Sognekirke	27
	Konsulentens beretning	4	Endrup/Vester Nykirke Sognekirke	13	Kalvslund Sognekirke	28
	Billund Kommune	7	Esbjerg Byhistoriske Arkiv	13	Ribe Byhistoriske Arkiv	29
	Lokalhistorisk Arkiv for Grene Sogn	7	Esbjerg Idrætsarkiv	19	Historisk Arkiv i Seem Sogn	30
	Filskov Lokalhistoriske Arkiv	7	Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv	20	Skads Sognekirke	31
	Grindsted Lokalhistoriske Arkiv	8	Grimstrup Sognekirke	20	Spandet Sognekirke	31
	Hejnsvig Lokalhistoriske Arkiv	9	Guldager Sognekirke	21	Vejrup Sognekirke	32
	Sdr. Omme Egnarkiv	10	Gørding Sognekirke	21	Vester Nebel Sognekirke	32
	Stenderup-Kroager Lokalhistoriske Arkiv	11	Historisk Samling fra Besættelsestiden	22	Lokalhistorisk Arkiv for V. Vedsted Sogn	33
	Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv	11	Hjerting Lokalarkiv	25	Vilslev Jedsted Sognekirke	33
Esbjerg Kommune	12	Hjortlund Sognekirke	26	Fanø Kommune	34	
Bramming Byhistoriske Arkiv	12	Hostrup Sognekirke	26	Sognekirket i Nordby	34	
		Hunderup Sognekirke	27	Sønderho-arkivet	35	
		Hviding Sognekirke	27			

Varde Kommune	36
Agerbæk Lokalhistoriske Arkiv	36
Alslev Sognekirke	37
Ansager Lokalhistoriske Arkiv	38
Billum Lokalhistoriske Arkiv	39
Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv	39
Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv	40
Fåborg Lokalhistoriske Arkiv	41
Horne Sogns Lokalhistoriske Arkiv	41
Janderup Lokalhistoriske Arkiv	42
Næsbjerg Sognekirke	43
Skovlund Sognekirke	43
Thorstrup Sognekirke	44
Tistrup-Hodde Lokalhistoriske Arkiv	45
Varde Lokalhistoriske Arkiv	45
V. Starup Sogns Lokalhistoriske Arkiv	47
Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv	47
Øse Sognekirke	48
Åre Lokalhistoriske Arkiv	48
Vejen Kommune	50
Aastrup Sognekirke	50
Historisk Arkiv for Brørup og Omegn	50
Lokalhistorisk Arkiv Holsted	52
Hovborg Lokalhistoriske Arkiv	53
Lindknud Lokalhistoriske Arkiv	54

Fra Lokalarkivernes arbejdsmark 2010

Ribe Amts Lokalarkiver (RAL)

Bestyrelsens beretning

Endnu et år er gået, og det er igen blevet tid til at gøre status over et års arbejde i Ribe Amts Lokalarkiver. Et år præget af kursusvirksomhed som altid, og endnu et år præget af eftervirkninger af strukturreformen i 2007.

Efter årsmødet sidste år konstituerede RALs bestyrelse sig uændret, dvs. med undertegnede som formand, Linda Vesterbæk som næstformand og Jens Erik Starup som kasserer. Anni Skov Christensen og Anne Lorenzen har udgjort RALs uddannelsesudvalg sammen med arkivkonsulent Richard Bøllund.

Kursusvirksomheden har igen i år fyldt meget i virksomheden, ikke mindst i forlængelse af indførelsen af Arkibas4 i alle arkiver. Ét er selve indføringen af systemet, et andet er anvendelsen af det, for selv om det i og for sig er ganske enkelt at anvende, bliver det noget mere problematisk, når begreber som proveniens, henvisninger, stedkoder m.m. også skal bringes i anvendelse. Med 59 medlemmer har der derfor ligget en stor udfordring for RAL i at sørge for et løbende tilbud til medlemmerne om uddannelse – jeg skal ikke gå nærmere i detaljer, for Richard Bøllund vil selv komme ind på det i sin beretning. Blot vil jeg nævne, at uden RAL var mængden af kursustilbud til lave priser ikke blevet til noget. RAL gør virkelig en forskel for medlemmerne på uddannelsesområdet.

Vi er nemlig så heldige at kunne beholde en konsulentordning for arkiverne i det gamle Ribe Amt. Ordningen kom i stand i slutningen af 1980'erne takket være en bevilling fra Ribe Amt – resten blev betalt af Esbjerg Byhistoriske Arkiv (dvs. Esbjerg Kommune), da tilskuddet fra amtet blev udbetalt dertil. Med amternes nedlæggelse ved strukturreformen i 2007 blev konsulentbevillingen sammen med andre, tilsvarende bevillinger overført til Kulturministeriet i en fireårig periode, og i den mellemliggende tid skulle man så finde ud af om, hvordan det fremtidige

system skulle skrues sammen. Detaljer blev afsløret i begyndelsen af 2010 – det blev sådan, at samlede beløb over 250.000 kr. blev overført til staten, beløb under 250.000 kr. indgik i statens bloktilskud til kommunerne. Tilskuddet til konsulentordningen faldt under 250.000 kr. – det består nemlig af to tilskud: Et løntilskud og et driftstilskud – for 2010s vedkommende ca. 225.000 og 33.000 kr.

Med bloktilskudsordningen ligger muligheden for, at kommunerne kan anvende pengene, som de vil, men heldigvis meldte Esbjerg Kommune hurtigt ud, at man ville lade pengene følge det oprindelige formål. Det betød i første omgang, at broderparten af lønsummen var sikret. På den baggrund var det, RAL kontaktede jer medlemmer for at høre, om I var parate til at medfinansiere ordningen, dvs. dække mankoen, da Esbjerg Byhistoriske Arkiv ikke har mulighed for at betale beløbet. Ved en sådan fælles, kollektiv indsats vil vi ikke miste det aktiv, konsulentordningen er for arkiverne. Det var heldigvis – bortset fra Vejen Byhistoriske Arkiv – alle arkiver i det gamle Ribe Amt med på. Arkiverne i Varde Kommune har foreløbig tegnet sig for ét år.

På den baggrund kan konsulentordningen fortsætte uændret. I kan altså ringe som hidtil, få besøg af arkivkonsulenten som før – uden det koster. Richard Bøllund har kontor ved siden af mig, og jeg kan høre de mange telefonopkald og på reservation af min bil mærke, at I også gerne vil have hans besøg. Bistanden drejer sig ikke alene om Arkibas, men også lokalespørgsmål. Som en anden udløber af strukturreformen er kommunerne i gang med at lukke skoler og/eller sælge andre offentlige bygninger, som arkiverne typisk har haft til huse i. Derfor er der udfordringer også på dette område. Endvidere er en række af RALs medlemmer aktive bidragsydere til Historisk Atlas, og også den opgave er arkivkonsulenten engageret i og

arkiverne behjælpelig med. Alt sammen gratisydelse, som ellers skulle være faktureret til det enkelte arkiv, men som der nu er forudbetalt for.

Ændringer vil der dog forekomme. Hidtil er arkivernes årsberetninger blevet trykt i Fra Ribe Amt, men da det på grund af et stigende antal arkiver, voksende fortællelyst og øget aktivitet i arkiverne er blevet nødvendigt at sætte teksten med mindre og mindre bogstaver, begyndte der at indkomme klager. At anvende en større skrift ville gøre beretningerne dyrere, og det besluttede RALs bestyrelse ikke at gå ind for. På den baggrund opsagde vi samarbejdet med Historisk Samfund for Ribe Amt m.h.t. arkivernes årsberetninger, så fra 2011 vil de ikke længere foreligge i trykt form, men alene være at finde i en digital udgave på RALs hjemmeside, hvorfra de så kan ses over hele klo-

Konsulentens beretning

2010 har været et godt år – ikke mindst fordi det lykkedes at sikre en fortsat konsulentordning efter ophøret af den 4-årige overgangsperiode siden amtets nedlæggelse. Det er rart, at bevillingshaverne stadigvæk har øjne på, at der skal ydes støtte og uddannelse til lokalarkiverne. Samtidigt skal RALs bestyrelse have ros for at have strikket en model sammen, der betyder, at arkiverne i området også fremover har adgang til gratis konsulentbistand. Endeligt har også arkivsamvirkerne i de fem kommuner ryddet en sten af vejen ved at indvilge i at betale et mindre beløb af de sparsomme kommunale tilskud i abonnementsudgift. Dermed slipper det enkelte arkiv for udgiften, og vi undgår det administrative bøvvl, hvis der i stedet skulle afregnes efter hvert konsulentbesøg eller -opkald.

Konsulentordningen er slet ikke noget, man kan tage for givet – og da slet ikke i disse økonomiske trængselstider. Man kan også bare tage et kig rundt i landet. Her er det ikke mange steder, arkiverne er begunstiget af gratis konsulentbistand. I kan også spørge jer selv: Hvorfra ville vi få viden og læring uden RALs kurser? Hvordan ville vores registreringer se ud i Arkibas uden de lokale Arkibas-

den – og printes, når der er brug for det. Det vil endvidere påvirke RALs portoregning i positiv retning, at en sådan omlægning har fundet sted – porto er og bliver dyr.

Om 2010 må det sammenfattende siges, at det har været endnu et godt år på den lokalhistoriske arbejdsmark. På vegne af RALs bestyrelse er der derfor grund til at takke jer medlemmer for aktiv deltagelse i de forskellige aktiviteter – selv til sådan noget som generalforsamlingen, der normalt ikke er et trækplaster i foreninger, kan RAL samle en stor skare. Også en tak til RALs bestyrelse for godt og konstruktivt samarbejde samt til Historisk Samfund for Ribe Amt for samarbejdet om udgivelse af arkivernes årsberetninger, som nu ophører. Endelig skal der lyde en stor tak til Richard Bøllund for det store arbejde, han yder for lokalarkiverne i det tidligere Ribe Amt.

kurser? Hvor skulle vi spørge efter råd og vejledning? Til at tage toppen af disse spørgsmål har der stadig været fuld opmærksomhed på opretholdelsen af de lokale kurser, som der ikke bliver mindre tilstrømning til. Der er næsten altid fuldt besat på de kurser, som afholdes i RAL-regi.

Af Arkibas-kurser har der i 2010 været afholdt 11 med tilsammen 80 passerende kursister. Det endda selvom deltagergebyret blev hævet for disse kurser i løbet af 2010. Økonomien i kurserne hang ikke sammen længere, og det er bare ikke muligt at holde et deltagergebyr nede på 200,- kr., når der tales heldagskursus inklusiv fuld forplejning. Hvor vi også tidligere kunne låne undervisningslokaler kvit og frit gennem Esbjerg Kommune, er der rimeligvis også kommet en mindre betaling på for dette. Til gengæld har jeg presset på, så der i det benyttede undervisningslokale er blevet opsat en ny router, så det trådløse Internet er med langt færre »klumper«. Det tillader en hurtigere og bedre afvikling af Arkibas4, som dog endnu ikke er helt fejlfrit, men som jeg dog fornemmer, de fleste efterhånden forliger sig godt med.

Fra RALS årsmøde 2011 på Fanø, hvor sognepræst Jørn Martinsen, Nordby, efter generalforsamlingen stod for den »åndelige føde« oven på en omgang »sakkuk« - egnsretten fra Fanø. Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

Tilstrømningen til modulkurserne har også været helt overvældende. Det er næsten så, medarbejderne på SLAs sekretariat får skrivekrampe, når de skal udskrive kursusbeviser til deltagerne på kurserne arrangeret af RAL. I 2010 har RAL arrangeret og afholdt to modulkurser i området – begge gange i Helle-hallen – og begge havde karakter af en form for grundlæggende registreringsuddannelse. Det første – modul 2 om de skrevne arkivalier – blev afholdt i januar, og det andet – modul 3 – afholdt i efteråret drejede sig om billeder. Det er min opfattelse, at arkivmedarbejderne får meget ud af disse kurser, som hver især strækker sig over to dage. Der bliver i hvert fald diskuteret lystigt, når deltagerne opdeles i grupper og får nogle spørgsmål med nogle konkrete eksempler fra arkiv-

verdenen. Med næsten 50 deltagere på begge de afholdte modulkurser er det lige før, vi sprænger alle rammer.

Noget andet, der sprænger rammer, er Historisk Atlas, som bare ser ud til at vokse og vokse. Det, som begyndte som Historisk Atlas Fyn, og som spredte sig til Syddanmark, er nu ved at blive hele Danmarks Historiske Atlas. Det lader til, at den model for organisering af et ABM-samarbejde, som vi har udviklet her i området, har været til inspiration for øvrige dele af landet. Arkiverne her i området har efterhånden bidraget med en del »prikker« og historiske oplysninger til Historisk Atlas. Det er bl.a. oplysninger om kirker, gårde og landsbyer. Senest er også kommet en hel del søulykker på fra det sydvestjyske område, ligesom der i øjeblikket er ved at blive forfattet nogle tekster om kroer.

Pt. er det kun arkiverne i Varde, Fanø og Esbjerg kommuner som er formelle samarbejdspartnere i Historisk Atlas, men man kan kun håbe, at de øvrige to kommuner, Billund og Vejen, bliver involveret, så den »bare plet« ned gennem det sydlige Jylland også kan blive fyldt med spændende beskrivelser.

Vi kommer ikke uden om, at den digitale platform er vejen ud til omverdenen. Ikke at det kan stå alene, for der laves heldigvis stadigvæk mange gode udstillinger og øvrige formidlingstiltag ude i arkiverne, men vil man for alvor nå ud til masserne, er det i dag via Internettet. Noget af det vi har hørt om i 2010, er udviklingen af mini-Arkibas, som kan synliggøre arkivets Arkibas-registreringer for omverdenen. Det er en midlertidig løsning, indtil den landsdækkende Arkibas-side er udviklet, og det kræver også, at arkivet har sin egen hjemmeside. Det er der måske også hjælp til, for som SLA har annonceret, er de på vej med en hjemmesideløsning til lokalarkiverne i et såkaldt CMS-system. Det vil formentligt være klar i løbet af 2011 og er en ting, jeg også holder godt øje med, for er der noget, som

trænger til en fornyelse og opdatering, så må det være RALs egen hjemmeside. Jeg skal dog igen fremkomme med en opfordring til at bidrage med nyt til hjemmesiden – det kan være diverse nyheder fra arkivet, historiske fortællinger eller andet – for det er trods alt indholdet, som er vigtigere end udseendet på hjemmesiden.

Nu hvor vi er ved digitalisering, så blev 2010 også året, hvor beretningerne fra RAL for sidste gang udkom på tryk i form af de små grønne hæfter samt i tillæg til årbogen fra Historisk Samfund. Fremover vil beretningerne udkomme elektronisk som pdf-fil eller lignende. Der vil i nær fremtid blive fundet en løsning på det, men uanset hvilken udgivelsesform vil beretningerne fra arkiverne fortsat blive indhentet, redigeret og offentliggjort.

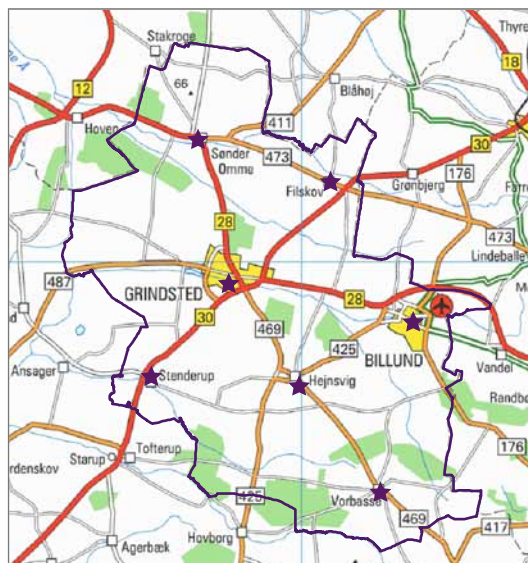
Til sidst skal lyde en tak til alle, som har deltaget på kurserne i 2010 og til alle arkiver, som med iver og virkelyst gør arbejdet med lokalarkiverne sjovt, spændende og udfordrende. Ikke mindst en tak til RALs bestyrelse, som inspirerer og er behagelig at arbejde sammen med.

Efter generalforsamlingen stod menuen på Fanøs helt specielle egsnret »sakkuk«. Foto: Jørgen Dieckmann Rasmussen.

Beretninger fra de lokalhistoriske arkiver

Billund Kommune

Lokalhistorisk Arkiv for Grene Sogn

Billund Centret, Hans Jensensvej 6, 7190 Billund.

Tlf.: 75 33 24 72

Åbningstid: Tirsdag kl. 19.00-21.00 samt efter aftale

Leder: Linda Nielsen, Mølløvænget 15, 7190 Billund

Tlf.: 75 33 27 50 (20 95 27 51)

E-mail: bln@bbsyd.dk

2010 har været et godt år i arkivet. Vi har haft meget at lave og har fået 67 afleveringer. Desuden har 88 besøgende skrevet sig i vores gæstebog, men der har været flere besøg, særlig i forbindelse med Kultur natten. Ved Kultur natten var vi om eftermiddagen arrangør af en byvandring, hvor vi forsøgte at finde det Billund, der for længst er forsvundet. Det blev en fin tur med mange deltagere, mange

diskussioner og udveksling af historier. Det har også affødt afleveringer, da mange af deltagerne gerne ville bidrage til puslespillet om Billunds historie. I forbindelse med Kultur natten havde vi også en udstilling i Billund Centret med billeder af de huse, vi havde forsøgt at finde om eftermiddagen. Desuden nogle luftfotos af Billund fra forskellige år. Den udstilling blev et sandt tilløbsstykke og skabte igen diskussioner og historier. Det var et fint arrangement.

Vi havde planer om at fotografere villaerne i den nordlige del af byen, men det har vi ikke nået, så måske næste år. Det er ikke opgivet. Vi har omorganiseret arkivet, så vi har fået bedre arbejdspladser, men det har taget noget af bordpladsen. Der kommer også flere og flere henvendelser over e-mail, og der har vi hjulpet mange med oplysninger. I det hele taget mærker vi stor interesse for vore arkivalier, hvilket gør arbejdet mere spændende.

Projekter for det kommende år er en udstilling sammen med de øvrige arkiver i kommunen og indskanning af de over 8.000 billeder, vi har registreret, samt alle de dias, der dukker op i krogene.

Filskov Lokalhistoriske Arkiv

Blåhøjvej 10, Filskov, 7200 Grindsted

Åbningstid: Mandag kl. 9.30-11.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Verner Søvang Pedersen, Engdraget 4, Filskov, 7200 Grindsted. Tlf.: 75 34 83 43

Arkivets postadresse: Engdraget 4, Filskov, 7200 Grindsted

E-mail: filskovlokalhistorie@yahoo.dk

Efter et lidt hektisk forår/forsommer 2010, hvor vores daværende arkivleder lige inden sommerferien tog orlov og over sommeren besluttede sig for at stoppe, har vi forsøgt at »finde vores egne ben«. Årsagen til den tidligere arkivleders beslutning tjener ikke noget formål at komme yderligere ind på her.

Da den tidligere arkivleder havde afleveret sin nøgle på første møde efter sommerferien, måtte bestyrelsen konstituere sig. Vi var så heldige, at vores suppleant havde deltaget i samtlige møder, og Johs. Antonsen kunne derfor indtræde som nyt bestyrelsesmedlem umiddelbart på mødet. Efter konstitueringen ser arkivets bestyrelse således ud: Verner Søvang Pedersen (formand/arkivleder), Vera Styrbro (næstformand), Hugo Eriksen (kasserer og deltager i det lokale sogneråd/kontaktudvalg), Mary Ottesen og Johs. Antonsen.

Eneste problem er, at arkivlederen stadig er på arbejdsmarkedet og derfor har meget svært ved at deltage i møder i dagtimerne, men det klarer de øvrige medlemmer af bestyrelsen uden at kny. Der er god grund til at takke bestyrelsen for en god opbakning, et fantastisk gåpåmod og for den gode stemning, der hersker på vores møder. Der bliver virkelig gået til den på mandagsmøderne og bestyrelsesmøderne (den 1. torsdag i hver måned) for at finde hoved og hale på de indleverede arkivalier. Det leder frem til: Hvad har arkivet så beskæftiget sig med det seneste halve år?

Som tidligere nævnt fik vi et kæmpestort læs arkivalier fra afdøde Aage Jacobsen, og det har været og er noget af et puslespil at få registreret og arkiveret – hvad skal gemmes, og hvad skal ikke, er der mulighed for at finde tingene andre steder osv.? Læsset bestod af et utal af kasser og mapper, og der er som nævnt blevet gået til den på mandagsmøderne. De enkelte mapper osv. er nu manuelt registreret, og herefter forestår arbejdet med den nærmere sortering og endelige registrering i edb-systemet.

Vi har deltaget i en udstilling om Filskov på centeret i Billund sammen med de øvrige arkiver i kommunen, og vi synes selv, vi havde fået en god lille udstilling op at stå. Den fortalte noget om »Den Skæve Bane«, Filskov Kro, Filskov Flyveplads og ellers lidt om Filskov i almindelighed. Jeg er vidende om, at personer helt fra Stuer har været for at se udstillingen og rost den – ikke blot Filskovs del, men hele udstillingen i øvrigt.

Den 2. marts havde vi Jan Svendsen, journalist og forfatter fra Brande, til et foredrag om sin bog »Tørvene triller« og vi fik, sammen med de 36 deltagere, et par hyggelige

og fornøjelige timer ud af det. Foredraget var blevet til i samarbejde med Grindsted og Omegns Slægts- og Lokalhistorisk Forening (GOSLF) og Naturfredningsforeningen, Grindsted-afdeling. Vi kunne sagtens have været flere mennesker til foredraget. Selv om vi ikke skulle stå for annonceringen, tillod vi os dog at sætte en gratis annonce i vor lokale INFO, og det gav da et par besøgende fra lokalområdet.

Filskov Skole har 50 års jubilæum i september 2012, og det vil vi gerne gøre lidt ud af. Vi har gennem året indsamlet skolebilleder, konfirmationsbilleder og øvrigt materiale om skolens tilblivelse osv. Lørdag den 2. april 2011 mellem kl. 13-16 holdt vi åbent og vi fik en del materiale ud over det, vi allerede har. Hvad vi skal lave i anledning af skolens jubilæum, skal vi så efterfølgende have besluttet. Bliver det et skrift, et lille hæfte eller andet? – det må omfanget af materialet være med til at bestemme, men en beslutning skal træffes i 2011 umiddelbart inden sommerferien.

Vi har et lille problem med at promovere Filskov Lokalhistoriske Arkiv. Når man bliver medlem, er det af GOSLF, og her går kontingentet ligeledes til. Vi arbejder på at finde en løsning, hvor vi selv opkræver kontingent og fører medlemskartotek – og så betaler et beløb pr. medlem til GOSLF. Det må kræve en yderligere snak med de involverede personer/foreninger, og vi håber at finde en løsning på det i løbet af 2011.

Grindsted Lokalhistoriske Arkiv

Grindsted Bibliotek, Tinghusgade 16, 7200 Grindsted.

Tlf.: 75 32 09 00

Åbningstid: 1. og 3. onsdag hver måned kl. 15.00-18.00 (juli måned undtaget) samt efter aftale. Læsestuen er åben i bibliotekets åbningstid

Leder: Jens Erik Starup, Horsbølvej 13, 7200 Grindsted.

Tlf.: 75 32 23 53

E-mail: jens.erik.starup@horsboel.dk

Hjemmeside: www.lokalarkiverbillund.dk

For Grindsted Lokalhistoriske Arkiv må 2010 betegnes som et roligt år rent arkivmæssigt. Antallet af afleveringer var

Missionshuset i Grindsted, som blev bygget lige vest for kirken i 1915, nedrives og erstattes af et nyt, moderne byggeri. Foto: Jens Erik Starup.

beskedent og indeholdt kun en mindre mængde materiale. Hvis man holder sig til antallet af indskrevne i besøgsprotokollen, så havde 35 mennesker slået vejen forbi arkivet i årets løb. Antallet af henvendelser til arkivet via e-mail blev til 90. Det daglige gennemsnitlige besøgstal på arkivets hjemmeside var 85.

Vi har i 2010 haft fire arrangementer, hvor vi har vist billeder fra arkivets billedsamling. Desuden har vi afholdt et ganske velbesøgt møde, hvor vi fortalte om egnens herregårde. Registreringsarbejdet er fortsat i 2010. En stor del af arkivets samling er fra gammel tid registreret på kartotekskort. Dette system er selvfølgelig brugbart, men målet er, at hele samlingen med tiden bliver registreret i Arkibas.

Arkivets lokalesituation er her ved årsskiftet endnu uafklaret. I forbindelse med byggeriet af et nyt såkaldt idræts- og kulturcenter i Grindsted har vi i årets løb brugt en del energi på at gøre opmærksom på, at der ved udformningen af dette ikke var tænkt på arkivet. Vi kan konstatere, at vores henvendelser til Billund Kommune enten

ikke blev besvaret eller også ikke førte til noget konkret resultat. Vi kan for 2011 håbe, at arkivets lokalesituation bliver afklaret. Under alle omstændigheder har vi behov for mere plads i arkivets magasin.

Hejnsvig Lokalhistoriske Arkiv

Hejnsvig Skole, Bakkevej 9, 7250 Hejnsvig

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 14.00-16.00 og 3. onsdag hver måned kl. 18.00-20.00

Leder: Ditte Kragh, Klodhøjvej 14, 7250 Hejnsvig

Tlf.: 75 33 54 58

Arkivets postadresse: Klodhøjvej 14, 7250 Hejnsvig

E-mail: hejnsvig.sognearkiv@post.tele.dk

Hjemmeside: www.hejnsvigbynet.dk

Arkivet har i 2010 haft travlt med oprettelse og overførsel af registreringer fra Arkibas3 til Arkibas4. Fire arkivmedarbejdere har været på de nødvendige Arkibas4 kurser i

Esbjerg. Alt arbejdet, samtidig med revisionen af data fra Arkibas3, betyder, at vi måske først kan melde helt afsluttet i 2012.

Et nøjagtigt antal af de samlede indleverede arkivalier i 2010 må vente til næste år pga. sammenblandingen af de to Arkibas-systemer. Fra Grindsted Lokalhistoriske Arkiv har vi modtaget og journaliseret mindst 500 forskellige arkivfonds med alt fra medlemsprotokoller og dokumenter til breve og billeder m.v. Indleveringerne fra Grindsted var fra Hejnsvig Sogn i tiden før 1989. Hejnsvig Lokalhistoriske Forening og Sognearkiv blev nemlig først etableret i 1989. Indgåede arkivalier og forespørgler via e-mail, telefon og ved personlig fremmøde sker næsten hver uge.

Arkivet har nu farvefotos af alle gravstenene på Hejnsvig og Vesterhede kirkegårde. Fra Hejnsvig er der i alt 648 gravsten. På listen er opført 1.015 navne, som kan sorteres alfabetisk eller efter dato og årstal. Den ældst fødte på gravstenene er fra 1794. Fra Vesterhede Kirke, som er opført i 1912, har arkivet farvefotos af i alt 350 gravsten. Den ældste er født i 1840.

Årets emne til Arkivernes Dag var gravhøje i Hejnsvig gl. Sogn, hvilket var en succes. Arkivlokalet var stopfyldt af besøgende, der skulle se udstillingen af billeder. Ifølge optællinger fra omkring år 1900 skulle der have været omkring 200 gravhøje i sognet – der er i dag måske 20-30 stykker tilbage. Resten er gemt i skovområder og mindre forhøjninger pløjet ned af landbruget.

Fra museerne på Koldinghus og i Grindsted fik vi fotokopier med billeder og breve om hvor og ved hvilke gravhøje, der var fundet Danefæ. Vores udstilling om gravhøje har også været i Billund Centret sammen med de seks øvrige arkiver i kommunen – det var også en succes.

Om gravhøjene i Hejnsvig og Vorbasse sogne år 1900 forsøger John Kvist i et hæfte på 11 sider at besvare spørgsmålene om, hvad og hvem Vorbasse-drengene var. Heri er der fyldestgørende oplysninger indsamlet på åstedet ud fra fund af oldsager. En mand, Niels Nielsen, kaldet Niels Gilbjerg fra den lille landsby af samme navn, blev særlig kendt, fordi han opnåede den høje alder af 107 år. Han begyndte så småt at grave i de nærliggende høje. Hans to sønner Jens og Niels delte fødegården. Jens Nielsens søn,

Kristian, og hans svoger Jeppe Enemark, der boede nær ved, skal efter sigende have udgravet flere hundrede høje. Gravearbejdet foregik mest om vinteren, og de lejede en række tjenestekarle som hjælpere så fjernt fra som Egtved og Jordrup sogne. Opgravningerne skete i store dele i Jylland. I et opråb fra Nationalmuseet i 1892 skrives, at der var foretaget store højplyndringer på strækningen mellem Lunderskov over Bramming til Esbjerg og ligeledes ved Nr. Snede, hvor gravhøjene samlede sig særlig tæt ved Hærvejen. Efter Søren Kjærs udsagn er der udgravet mindst 1.200 høje. I de otte nævnte sogne blev der af Nationalmuseet i 1906-08 optegnet følgende: Veerst 60 høje eller højtømter, Bække 140, Lindknud 205, Randbøl 288, Vorbasse 257, Hejnsvig 230, Grindsted 104, Egtved 262 – i alt 1.546. Da ikke alle disse høje er udgravet af Vorbasse-drengene, kan det skønnes, at de har været i andre egne, men hvor? Selv var de yderst tavse med, hvor de færdedes og med hvad, de havde fundet.

Uddraget her fortæller lidt om gravrøverne – i hæftet om »Vorbasse-drengene«, som kan fås på arkivet, kan man læse meget mere om de spændende ting, der blev fundet, og om handel med Danefæ. Heri kan man også læse om opgravede skeletter, drikkelag, købmands-handel, Donslund Mølle, slåskampe osv.

Sdr. Omme Egnsarkiv

Sdr. Omme Skole, Skole Allé 4, 7260 Sdr. Omme

Åbningstid: Efter aftale

Leder: Hans Møbjerg, Stakrogevej 75, 7260 Sdr. Omme

Tlf.: 75 34 72 18 (21 61 99 11)

E-mail: skaervang@mail.dk

Sdr. Omme Egnsarkiv har ingen årsberetning for 2010, da arkivet er sat i depot, og vi ved ikke om, og i så fald hvornår, vi kommer i gang igen. Arkivet blev ca. 1. juli 2010 bedt om at pakke alt ned, og vi fik anvist et sted, hvor vores arkivalier kunne stå i depot. Det betyder, at vi pt. har ca. 50 flyttekasser placeret et sted, hvor det ikke kan lade sig gøre at arbejde eller drive et arkiv.

Fra Billund Kommune vil man gerne leve op til aftalen om at stille egnede lokaler til rådighed. Vi fik at vide, at

vi kunne få et lokale på skolen. Lokalet blev besigtiget af to fra arkivets bestyrelse sammen med Jens Erik Starup fra Grindsted Lokalhistoriske Arkiv. Lokalet er på ca. 14 m², og vi takkede nej til det, da vi ikke mener, det lever op til vores behov. Efterfølgende var hele Arkivudvalget for Billund Kommune til møde med Børne- og Kulturudvalget. Her blev det fortalt, at en løsning var lige om hjørnet, da der på skolen nu var fire-fem lokaler, der kunne komme på tale. Ca. to uger efter kom beskeden, at vi kunne få det først tilbudte lokale på 14 m² plus et lille depotrum, et stykke fra det andet lokale! Her står vi nu – situationen ser stadig ikke alt for munter ud.

Stenderup-Kroager Lokalhistoriske Arkiv

Plejecentret Engbo, Storegade 39A, Stenderup-Kroager, 7200 Grindsted

Tlf.: 97 70 94 01

Åbningstid: Tirsdag kl. 9.30-11.30 samt efter aftale

Leder: Finn Eg, Ansager Landevej 31, Krogager, 7200 Grindsted.

Tlf.nr.: 75 33 94 01

E-mail: stendkrogloka@mvbmail.dk

Registreringsarbejdet er nu fuldt gennemført for alle materialer. Senest er det avisartikler, kort samt lyd- og videooptagelser. Arkivet har haft en ekskursion i Stenderup-Krogager for at efterse fortidsminder. Vi har også lavet en digital lydoptagelse med Henry L. og Marie Madsen.

Af indleveringer har vi modtaget en protokol fra Venstrevælgerforeningen 1932, billedmateriale fra familien Jochumsen, konfirmandbilleder (komplet årrække 1943-2010) samt billedmateriale om tørvegravning. Arkivet har haft 68 besøgende. Flere henvendelser har drejet sig om hjælp og materiale til studerende, slægtsforskere, forfattere m.v. Fra Kort & Matrikelstyrelsen har vi indkøbt matrikelkort for Billund Kommune.

Arkivet har afholdt to foredrag i 2010 for henholdsvis en pensionistforening og en aftenhøjskole. Af fremtidige arrangementer planlægger vi en kirkegårdsvandring og et årsskrift for 2011.

Vorbasse Lokalhistoriske Arkiv

Østergade 18, 6623 Vorbasse

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 19.00-21.00 samt efter aftale

Leder: Jørgen Møller, Dalgasvej 6, 6623 Vorbasse

Tlf.: 75 33 35 54

Arkivets postadresse: Dalgasvej 6, 6623 Vorbasse

E-mail: arkiv@vorbasse.dk

Hjemmeside: www.vorbasse.dk

Også 2010 blev et aktivt år. Udover at vi næsten har fået afviklet den registreringspukkel, som opstod inden vi kunne bruge Arkibas4, har indsatsen i 2010 været præget af arbejde med formidling. I maj måned kunne vi præsentere en udstilling i forbindelse med Vorbasse Biblioteks og Svømmehals 25 års jubilæum. Linjerne blev trukket fra græsrodsarbejdet omkring byggeri af den første idrætshal over Fritidscenter med bibliotek og svømmehal til det store anlæg, der eksisterer i dag med to haller, mødelokaler m.m. Også i maj deltog arkivets repræsentant i TV-Syds udsendelse om Vorbasse.

I slutningen af november afholdt vi en fortælleaften om »Østergades gamle huse og deres beboere«. Sven Tygesen delte ud af sin enorme viden, så de 85 tilhørere fik et levende indtryk af både mennesker og huse. Den samlede fortælling var så stor, at vi besluttede at gemme anden halvdel til februar 2011.

Sidst på året forberedte vi en udstilling om Skjoldbjerg Kirke, som kunne markere sin 90-års fødselsdag i januar 2011. Året igennem har vi arbejdet på at afdække kunstneren William Johnsens liv og på at registrere hans værker. Dette arbejde er langt fra færdigt. Desuden har vi optaget to video-interviews.

I december udgav vi for første gang en lokalhistorisk kalender under overskriften »Glimt af det, der var«. Salget gik over al forventning, og på kort tid var alle 250 eksemplarer solgt. Kalenderen har efterfølgende givet meget positiv respons.

Undervejs er der også blevet plads til nogle kursusdage. Alt i alt har det været et godt år for arkivet i Vorbasse.

Esbjerg Kommune

Bramming Byhistoriske Arkiv

Skolegade 10, 1. sal, 6740 Bramming.

Tlf.: 75 17 39 20

Åbningstid: 2. og 4. onsdag i måneden kl. 16.00-18.00 samt efter aftale

Leder: Stig Hegn.

Tlf.: 75 43 14 41 / 51 96 64 73

E-mail: bram-byhist@mail.dk

Hjemmeside: www.brammingby.dk

Arkivet fik i løbet af sommeren 2010 en ny hjemmeside www.brammingby.dk, som bliver flittigt besøgt. Siden den blev taget i brug, har vi haft 2.552 besøgende på hjemmesiden, og det største hit er kunstmaler Marius Skovs billedgalleri.

Arkivet har i 2010 oprettet 37 indkomstjournaler og i åbningstiden haft 47 besøgende, som fordeler sig ret ligeligt mellem forespørgsler og besøg på avislæsesalen. Arbejdet med inddatering i Arkibas fortsættes, og det skrider godt frem. I forbindelse med åbent-hus-arrangementer, bl.a. Kulturnatten, har der været 137 gæster på arkivet. Der er på arkivet blevet afholdt to PowerPoint foredrag, det ene om gadevandringen i Storegade med 23 deltagere, det andet for Bramming Pensionistforening om »Gamle dage i Bramming«. Sidstnævnte blev holdt af Stig Hegn i Mødestedets store sal, som i anledningen var helt fuld! Den årlige gadevandring, denne gang med Jernbanegade som emne, havde særlig fokus på stationen. Gadevandringen havde deltagelse af 18 personer, og som vanligt udgav arkivet efterfølgende en lille bog om gaden.

Darum Sognearkiv

Nørrebyvej 12, Store Darum, 6740 Bramming

Åbningstid: 1. oktober-31. marts: Onsdag kl. 15.00-17.00. Resten af året 1. onsdag hver måned kl. 19.00-21.00. Juli lukket

Leder: Erling Schmidt, Refshedevej 9, Store Darum, 6740 Bramming.

Tlf.: 75 17 90 11

Arkivets postadresse: Refshedevej 9, Store Darum, 6740 Bramming

E-mail: darumsognearkiv@bbsyd.dk

Hjemmeside: www.darumsognearkiv.dk

Arkivet har i 2010 modtaget 11 afleveringer. Heraf kan nævnes en del dokumenter vedr. Darum Andelsmejeri samt fotos ind- og udvendigt af mejeriet. Der er også blevet afleveret protokoller og regnskabsbøger fra Darum Jagtforening fra perioden 1943-2010. Kontrabøger fra brugsforeningen og en købmand har vi også modtaget.

Der har ikke været det store antal henvendelser i åbningstiden. Derimod får arkivet flere og flere henvendelser pr. e-mail. Her har vores hjemmeside stor betydning, da det er vores indtryk, at mange »surfer« efter »Darum« på nettet og bliver ledt hen til vores hjemmeside og dermed også vores mailadresse.

Arbejdet med bogen om Darums nyere historie skrider frem. Redaktionen er i gang med at vurdere, om stoffet er dækkende nok – både tidsmæssigt og emnemæssigt. Derefter kommer opgaven med at finde illustrationer og billedtekster. Der er stadig en del at gøre, og det er endnu for tidligt at fastsætte en dato for udgivelsen.

Endrup/Vester Nykirke Sognekirke

Vibækvej 2, Endrup, 6740 Bramming

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 16.00-17.00. Lukket i juli

Leder: Otto Christoffersen, Ommevej 2, 6740 Bramming

Tlf.: 75 19 12 59

Arkivets postadresse: Niels Erik Junk, Gummesmarkvej 8, Vong, 6740 Bramming

2010 blev året, hvor vi fik begyndt på registreringen i Arkibas. Vi er to mand, der hver mandag arbejder med arkivering, og det går stille og roligt. Det tager lidt tid at komme ind i tingene.

Der har i årets løb været flere henvendelser om forskellige ting, som vi med skiftende held har kunnet være behjælpelige med. Arkivet holder åbent den første onsdag i hver måned, men det er ikke mange besøg, det er blevet til i årets løb.

Esbjerg Byhistoriske Arkiv

Torvegade 47, 6700 Esbjerg

Tlf.: 76 16 39 00. Fax: 76 16 39 10

Åbningstid: Mandag-fredag kl. 10.00-16.00, torsdag til lige kl. 16.00-18.00

Leder: Jørgen Dieckmann Rasmussen

E-mail: byhistoriskarkiv@esbjergkommune.dk

Hjemmeside: www.eba.esbjergkommune.dk

Umiddelbart kan 2010 ligne forudgående år, men så alligevel ikke. En ændret brug af arkiverne er slået markant igennem med færre traditionelle arkivgæster og øget brug af alle former for digitale medier. Forespørgsler kom-

mer pr. mail, arkivalier bestilles fra Statens Arkiver og ankommer hertil, uden vi forud kender noget til bestillingen, der købes bøger i arkivets webshop, og der søges flittigt i de mange forskellige databaser, vi endelig fik publiceret på Internettet i løbet af 2010. Vi har også selv skiftet registreringsplatform. Det DOS-baserede Arkibas, som vi har brugt siden 1989, blev i oktober 2010 afløst af det windowsbaserede Arkibas4. Det har påvirket virksomheden på mange områder, og vi har næppe set det sidste endnu, bl.a. fordi alle praksisser ikke er blevet justeret endnu, især på privatarkivområdet.

Apropos privatarkivområdet er en vigtig forudsætning, at der løbende afleveres arkivalier til Esbjerg Byhistoriske Arkiv. Med 135 afleveringer ligger niveauet nogenlunde på niveau med tidligere år, og ligesom tidligere er fordelingen mellem større og mindre arkivfonds fin. Som nogle af de større indleveringer kan nævnes arkivalier fra Esbjerg Grundejerforening, Esbjerg og Omegns Sparekasse, Tarp Brugsforening, Esbjerg-egnens Husmandsforening, DFDS, Esbjerg Bordtennisklub, Daghøjskolen De Frie Fugle, Lodsejerforeningen for Kystsikring ved Sædding Strand, materiale om Harmony Makers, Esbjerg Fotoklub (i en meget tidlig udgave), Snedker-/Tømrernes Fagforening og Skadedyrscentralen. Hvad angår Snedker-/Tømrernes Fagforening, er den et eksempel på én af de mange fusioner, der har fundet sted på fagforeningsområdet i kølvandet på strukturreformen i 2007. Mange fagforeninger har ikke længere adresse i Esbjerg, men er i forbindelse med fusioner flyttet til andre byer. Sådan var det egentlig også gået Snedker-/tømrerne, men de vender tilbage til Esbjerg ved årsskiftet 2011 ved at indgå i 3F og på en anden adresse. Det var arkivalier fra tiden før disse sammenslutninger, der nu fandt vej til Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

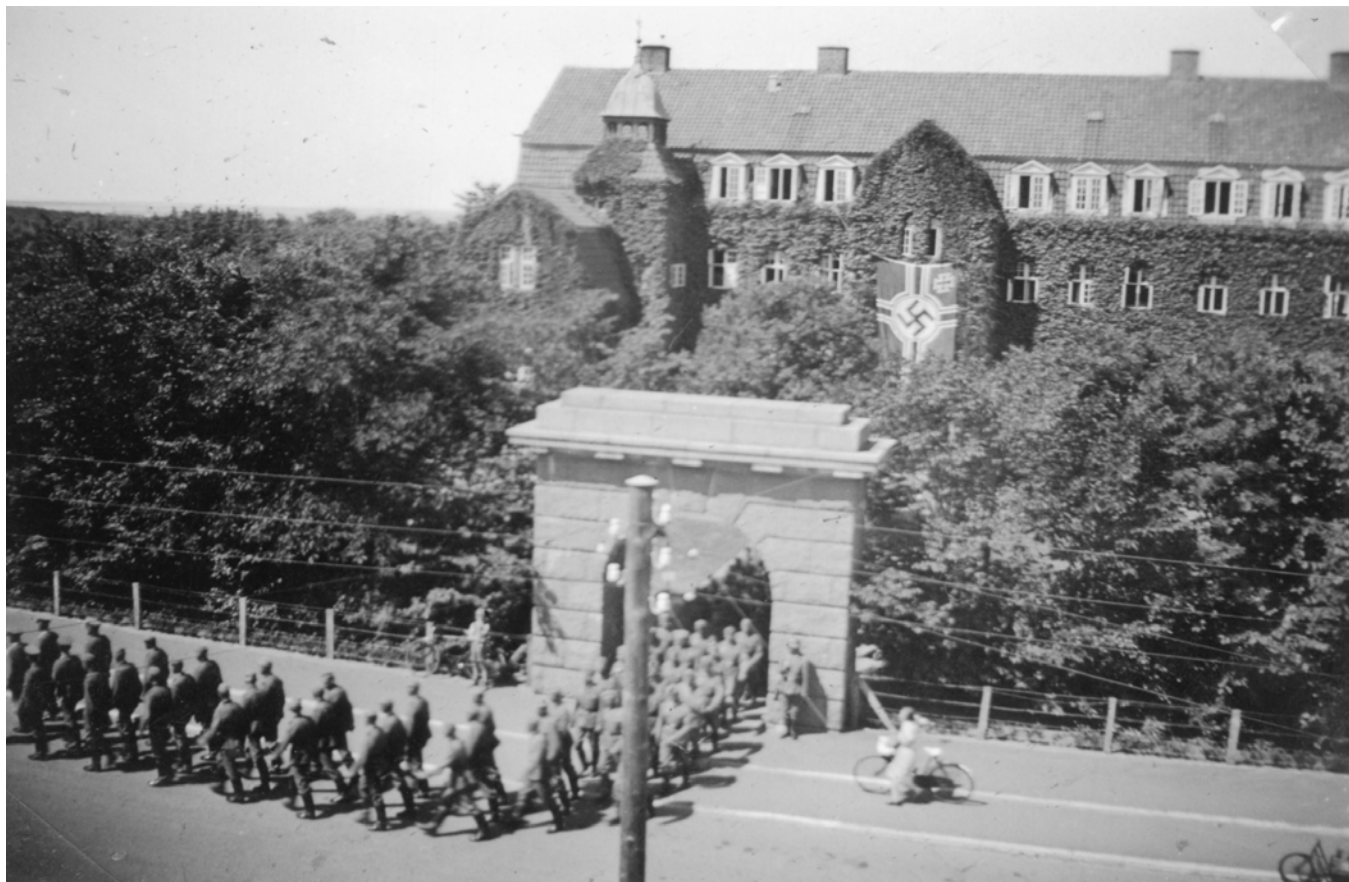
At de større afleveringer bliver fremhævet, kan give det indtryk, at kun kubikmeterstore afleveringer interesserer os. Det er dog ikke tilfældet, for omfanget er intet kriterium for relevans. Faktisk kan ét enkelt dokument/et enkelt billede være lige så vigtigt som store serier arkivalier. Ofte er det fotografier, der afleveres enkeltvis, typisk efter ét af arkivets mange foredrag, hvor specielle motiver måske er blevet efterlyst, og deltagerne så er gået på

jagt i egne albums. Fotoafleveringer har det da heller ikke skortet på i 2010. F.eks. har vi fået arkivet fra en tidligere udgave af Esbjerg Fotoklub. Denne aflevering viste sig at indeholde en række fotografier, som lokale fotografer, bl.a. Paul Bølling, tog i slutningen af 1930'erne og begyndelsen af 1940'erne. Det har f.eks. givet os nye billeder af de engelske bomber i Frodesgade i september 1939, besættelsesvintrene hvor det bl.a. var muligt at gå over isen til Fanø m.m. En anden indlevering rummede billeder af den

besatte Esbjerg Arbejderhøjskole (det nuværende Vandrerskole) på Gl. Vardevej. I snart 30 år har vi hørt og læst om den besatte højskole, men først nu set billeder af den. Og apropos Paul Bølling: Hans søn, Uffe Bølling, har leveret yderligere negativer fra faderens store negativsamling, så Esbjerg Byhistoriske Arkiv efterhånden har en meget stor samling negativer fra fotograf Paul Bølling.

Arbejdet med registrering af arkivalier i privatarkivsektionen er fortsat støt gennem 2010. Desværre har det ikke

Tyske soldater marcherer ud fra den beslaglagte Esbjerg Arbejderhøjskole, 1940-1945. Skolen blev beslaglagt af den tyske besættelsesmagt fra den 13. april 1940 og blev ikke siden taget i brug som højskole. (EBA 66989-070-634)

været muligt at lave en oversigt over antallet af registreringer for 2010, da statistik-mulighederne ikke er så gode i Arkibas4 som Arkibas3. Dog anslås der at være registreret 335 arkivfonds i 2010, bl.a. Mændenes Krisecenter, Den Konservative Vælgerforening, Esbjerg Bogcafé og Ribe Amts Lægekredsforening. I tallet for registrerede A-fonds indgår også antallet af omregistreringer fra gammel samling, hvoraf der har været mange. Af andre væsentlige registreringer kan nævnes plakatsamlingen. Alle arkivets plakater er blevet digitaliseret, registreret i Arkibas4 og efterfølgende publiceret på hjemmesiden. Arbejdet har givet et øget fokus på denne specialsamling, der løbende bliver udbygget. I alt blev 560 plakater digitaliseret og registreret i 2010. Den øvrige billedregistrering har delvist stået på stand-by siden indførelsen af Arkibas4, da retningslinjerne for fremtidige fremgangsmåde ikke er faldet endeligt på plads. Der er dog registreret billeder fra både billedaftener og gammel samling, ligesom en del nyindkomne fotos er registreret. Størstedelen af billedaftenerne er også indtastet i Fotoweb og dermed tilgængeliggjort via arkivets hjemmeside. Udklipssamlingen er øget med 1.740 registreringer foruden alle de andre emnemapper, der er blevet udvidet indholdsmæssigt som følge af arbejdet med udklip.

Som det fremgår ovenfor, er en stor del af privatarkivets tid gået med omregistreringer af materiale fra arkivets gamle samling. Samtlige udklip og M-sager er nu omregistrerede, mens der mangler enkelte arkivfonds endnu, før alle registreringer er søgbare via Arkibas.

Esbjerg Byhistoriske Arkiv har ikke blot ansvar for indsamling og opbevaring af arkivalier af privat oprindelse, men har også ansvar for Esbjerg Kommunes Arkiv, idet arkivet har status som §7-arkiv i arkivlovens forstand i Esbjerg Kommune. På det kommunale område arbejdes der på to fronter: Mellemarkivet, som har ansvar for kommunens papirarkiver, og eArkivet, der tager sig af digitale arkivalier.

Mellemarkivets hovedopgave i 2010 var at ekspedere sager fra Esbjerg Kommunes papirarkiver til ansatte i Kommunen. Arkivet fik ca. 2.000 rekvisitioner på sager og sagsakter, som alle blev skannet og leveret digitalt til re-

kvirenterne. I alt var der kun tale om et lille fald i antallet af ekspeditioner i forhold til 2009. Der var bl.a. en hel del ekspeditioner i de nye arkiver, der blev inddraget i Mellemarkivet i 2010. I løbet af året modtog Mellemarkivet således lokalplansager, affaldssager, miljøsager og byggesager fra Teknik & Miljø samt personalesager fra Skoleadministrationen. En anden årsag til det forholdsvis høje antal ekspeditioner var en stor efterspørgsel på akter fra arbejdsmarkedsrelaterede sager, dvs. revalideringssager, kontanthjælpsager, beskæftigelsesager og lægemapper. Ud over de mange ekspeditioner blev der i løbet af året også foretaget et stort kassationsarbejde i Mellemarkivet. Navnlig i rådhusarkivet i Esbjerg samt i arkivet på det tidligere rådhus i Bramming blev der kasseret mange hylde-meter arkivalier.

En anden opgave, Mellemarkivets medarbejdere har haft fokus på igennem hele året, er ordning og registrering af arkiver i Esbjerg Kommunes historiske arkiv. Konkret har dette arbejde bestået i at rense, sortere, etikettere og registrere store serier af journalsager fra Esbjerg Kommunes Stadsingeniør, Boligafdelingen, Skatteenkævnævnet, Børn & Kultur, Boliganvisningsudvalget, Karlsgårde Kraftværk samt Kommuneplan. Endvidere blev der ordnet et stort antal hylde-meter byggesager fra de gamle Ribe, Bramming og Esbjerg kommuner. Som en udløber af den oprydning i uordnede kommunale arkivalier, der på baggrund af en direktionsbeslutning var påbegyndt i 2008, fik Mellemarkivet også til opgave at ordne en større mængde arkivalier fra Teknik & Miljø. Alt i alt blev der ordnet ca. 30 hylde-meter egnsplansager og byplansager. Selv om Mellemarkivet dermed havde udført sin del af opgaven med oprydning i de uordnede kommunale arkivalier, kunne opgaven som helhed ikke meldes afsluttet ved årets udgang, idet der fortsat resterer et hængeparti med en række uordnede arkivalier fra Teknik & Miljø. Denne sidste del af opgaven forventes afsluttet primo 2011.

I løbet af året skete der også en ændring på personalesiden i Mellemarkivet. I sensommeren tiltrådte en ny medarbejder stillingen som arkivassistent i Mellemarkivet, efter en mangeårige medarbejder valgte at gå på efterløn den 1. september.

Hovedarbejdsområdet i e-arkivet har i det forløbne år været arbejdet med de indkomne arkiveringsversioner. Opgaverne har i denne forbindelse primært bestået af opsplining, test, leverandørkontakt samt genrejsning og fremsøgning af sager/dokumenter. Herunder ligger også de ikke ubetydelige opgaver, vi har varetaget i forbindelse med e-arkiv-samarbejdsaftalerne med Billund, Kolding og Haderslev. I alt er 60 arkiveringsversioner tilgået e-arkivet i 2010 fra de involverede kommuner med KMD som den største enkeltleverandør.

I løbet af efteråret indgik e-arkivet i Statens Arkivers tilsyn med de danske kommuners varetagelse af digitale arkivalier. Tilsynet forløb tilfredsstillende og gav ikke anledning til anmærkninger eller yderligere kommentarer fra Statens Arkiver til Esbjerg Kommune eller E-arkivet.

Udover arkiveringsversionerne har arbejdet med hjemmesiden også præget 2010. Et meget væsentligt element var her gennembruddet i arbejdet med publiceringen af databaser, som længe har ventet på den tekniske løsning. Den blev præsenteret på et kursus ved udgangen af juni 2010.

Slutteligt kan det nævnes, at året også bød på en ændring af arkivlovgivningen. Bekendtgørelse 1007 erstattede således bekendtgørelse 342 den 1. september 2010. Dog er begge bekendtgørelser fortsat gyldige i perioden frem til den 1. juli 2011.

Arkivets indsamling af arkivalier er bl.a. med til at føde formidlingsvirksomheden. Det ses måske tydeligst i forbindelse med Privatarkivsektionens årlige udstilling om årets afleveringer, som præsenteres ved den såkaldte »nytårskur« en af de sidste arbejdsdage mellem jul og nytår. Udstillingen, der har titlen Fra alle jer til os, blev også lavet i 2010. Derimod er der ingen ny, skiftende udstilling åbnet, men der er kommet andre billeder til den eksisterende udstilling om pressefotograf Tonny Sørensen.

Bortset fra udstillinger har der ellers været formidlet på mange fronter. Der arbejdes løbende med hjemmesiden, hvor der bl.a. er gjort en stor indsats for at opdatere Esbjerg-Krøniken med begivenheder op gennem byens historie. Også Esbjerg Leksikon er blevet opdateret, og der er kommet en lang række nye muligheder for at se billedse-

rier. Det gælder f.eks. på plakatområder, ligesom en række af de allerede afholdte billedaftener er blevet publiceret, så man løbende kan følge op på de opdaterede oplysninger. På det kommunale område har en lang række gamle byrådsreferater og videoptagelser af byrådsmøder holdt flyttested fra Esbjerg Kommunes hjemmeside til arkivets. Arbejdet med den praktiske overflytning har været stort.

En hel særlig funktion på hjemmesiden i 2010 var publiceringen af en række af de databaser, som især arkivets frivillige løbende taster i og har gjort siden april 2006. I alt syv databaser blev offentliggjort, heriblandt meget populære databaser som Esbjerg Byråds forhandlingsprotokoller, Søulykker, og en række af de trykte skattebøger fra Jerne og Esbjerg kommuner. Endvidere er alle relevante dele fra arkivets gamle hjemmeside såsom Borgerdatabaserne, Esbjerg Leksikon og Jerne Skattemandtaliste i løbet af 2010 også blevet flyttet over til den nye hjemmeside.

Formidlingen af kilder som byrådsprotokoller og lignende er enestående, og som Knud Jager Andersen sagde ved publiceringen af databasen med Esbjerg Byråds forhandlinger, ville det næppe være muligt at få en bevilling igennem Byrådet til at ansætte folk til at gøre det store arbejde, arkivets frivillige nu udfører, så han var dem naturligvis meget taknemmelige for indsatsen. Af de 25 frivillige, der var tilknyttet Esbjerg Byhistoriske Arkiv pr. 31. december 2010, har 18 arbejdet med indtastning af oplysninger til forskellige databaser. De øvrige syv frivillige har haft meget varierede opgaver som udarbejdelse af nyhedsbrev, sortering af udklip, soignering af arkivalier og identifikation af negativer. De frivillige arbejder hver uge med et individuelt antal timer, varierende fra 3-10 timer. Knap halvdelen har været med siden begyndelsen i 2006, og de sidder typisk med de samme opgaver, for det er store serier, der tages i. For 2010 kan tastearbejdet opgøres således:

- Borgerdatabasen fra Skattemandtalisterne: Listen for 1919 er gjort færdig, og indtastningen af skattemandtalisten for 1923 er påbegyndt. I alt blev der indtastet oplysninger om godt 10.000 personer i 2010

- Trykte skattebøger, Esbjerg: I 2010 blev der indtastet oplysninger fra skattebøgerne for 1892, 1894, 1909 og 1922, samlet ca. 11.000 personer
- Trykte skattebøger, Jerne: Der er indtastet oplysninger fra skattebogen 1940, ca. 2.200 personer
- Esbjerg Byråds forhandlingsprotokoller for perioden 1. juli 1910-16. juni 1915, i alt knap 1.600 sager
- Vester Nebel Sogneråds forhandlingsprotokol for perioden 1943-1969, 3.700 sager
- Bryndum Sogneråds forhandlingsprotokol for perioden 1943-1969, godt 8.700 sager
- Fotograf Peter Nissens negativprotokoller. Knap 9.000 optagelser fra tidsrummet 1953-1962 er registreret i løbet af 2010
- Guldager Sogneråds forhandlingsprotokoller. Fra 1936-1948 er der indtastet 2.500 sager
- Sydvestjyske Fiskerkuttere. Oplysninger om kuttere fra Esbjerg, Fanø, Ribe og Varde fra Aarbog for den danske Fiskerflaade er indtastet for perioden 1939-1955. I alt ca. 7.500 kuttere.

Der foregår dog også meget anden formidling i Esbjerg Byhistoriske Arkiv end via hjemmesiden. Fhv. skolebibliotekar Hanna Iversen fortsatte med sine klassikere På opdagelse i din kommune Esbjerg, Barn af Esbjerg og Esbjerg blev min by. Til disse arrangementer har der været udsolgt. Andre kurser afholdes i samarbejde med Sydvestjysk Egns- og Slægtshistoriske Forening (SESF), Sydvestjysk Folkeuniversitet og Sædding Aftenskole. Mange af disse kurser er målrettede mod

slægtsforskere og lokalhistorikere, som selv er aktive, men der afholdes også kurser for alment historisk interesserede borgere om et konkret tema – i foråret om politikerbiografier med nu afdøde Bodil Koch, i efteråret Den Store Krig, som 1. Verdenskrig blev kaldt, indtil en endnu større og alvorligere krig kom til. Igen i samarbejde med SESF blev der arrangeret foredrag til oplysning for slægtsforskere og lokalhistorikere, og i samarbejde med Sydvestjysk Folkeuniversitet blev der afholdt fyraftensforedrag og søndagsmatineer om lokalhistoriske emner. I 2010 var besættelsestiden et stort emne – i april 2010 var det jo 70 år siden, Danmark blev besat. Ud over disse foredrag har Esbjerg Byhistoriske Arkiv medvirket ved 55 forskellige arrangementer rundt om i byen med over 2.000 deltagere i alt. I dette tal indgår ikke byvandringerne hen over sommeren, som arrangeres i samarbejde med Esbjerg Turistkontor, og som også var velbesøgte i 2010.

De såkaldte billedaftener har deres helt specielle publikum. De tiltrækker 70 mennesker pr. gang, og vi sluttede af med billedaften nr. 32 inden årsskiftet (der afholdes fire billedaftener om året).

I løbet af 2-2½ time bliver ca. 80 billeder gennemgået og kommenteret, ligesom et tilsvarende antal kopper kaffe/te og stykker wienerbrød bliver fortæret. For arkivet er diskussionerne om billederne meget givende, for gåder bliver virkelig løst. Gang på gang overraskes vi over, hvor gode deltagerne er til at genkende/huske navne på personer på billeder tilbage fra 1943. Så stort er engagementet, at det er praktisk

Kulturudvalgsformand Knud Jager Andersen kigger i en af de forhandlingsprotokoller fra Esbjerg Byråd, som er blevet publiceret på arkivets hjemmeside. Foto: Brian Kristensen. (EBA Q07950-037-1151)

(og nødvendigt) for mødelederen at have en dirigentklokke inden for rækkevidde, så det bliver muligt at høre blot en enkelt kommentar ved et ringe til »time-out«. En stor del af de afholdte billedaftener er i årets løb endvidere blevet publiceret på hjemmesiden, så man kan gå ind og se billederne og de tilknyttede kommentarer efterfølgende, hvad mange også gør.

Arbejdet med digitalisering af billedsamlingen skrider fremad. I 2010 blev der skannet 2.131 billeder for Esbjerg Byhistoriske Arkiv, hvorimod alle nyoptagelser laves digitalt. Ikke mindst Ribe Bys 1300-års jubilæum kom til at sætte sit tydelige præg på fotografafdelingens arbejde, hvor der bl.a. lå et stort arbejde i at lave nyoptagelser og atelieroptagelser til Ribe-historiens tre bind. Regentbesøget den 29. juli gav også ekstra arbejde, ikke blot under besøget, men også før og efter. Derudover er der løbende blevet løst en lang række fotografiske opgaver for Esbjerg Kommune til bl.a. medarbejderbladet, kommunale aktiviteter, til hjemmesider for kommunen og kommunale institutioner m.m. Desuden er Esbjerg og Ribe Byhistoriske Arkivers behov for billeder blevet dækket, hvad enten det nu har drejet sig om nyoptagelser eller klargøring af billeder til foredrag. En vigtig ting er også levering af billeder fra billedarkivet til borgere, forlag og dagblade. En stor hjælp i den forbindelse er det digitale registreringssystem Fotoweb, som også publicerer arkivets billeder på hjemmesiden. Endelig er der løst en række opgaver for Esbjerg Kunstmuseum, Fiskeri- og Søfartsmuseet og i mindre udstrækning Sydvestjyske Museer.

Historie kan opleves på flere måder – også ved at komme ud og se de steder, hvor ting har fundet sted. Det er bl.a. baggrunden for de kulturhistoriske hverdags- og søndagsture, som arkivet udbyder. I 2010 blev der arrangeret tre sådanne ture: En tur til Kiel, hvor vi bl.a. besøgte landdagen og traf ledende politikere fra SSW, men også gæstede søfartsmuseet, endnu en tur til Vadehavsøen Föhr og så endelig i begyndelsen af september en tur til Föhrs nabø Amrum. Tilslutningen til alle nævnte ture har været fin.

I 2008 påbegyndte vi udgivelsen af det digitale nyhedsbrev Arkiv Nyt, som redigeres af Peter Bak, K. A. Gorritzen og Aja Høy Nielsen. Bladet udkommer normalt fire gange,

men i 2010 blev det kun to – til gengæld var numrene ret så fyldige. Det første nummer havde Esbjerg Statsskole som tema – i 2010 fejrede Statsskolen 100-års jubilæum. Det næste nummer fik lidt mere blandet indhold med jul som et centralt tema.

Som nævnt indledningsvis spiller netop den elektroniske formidling en stadig voksende rolle. Besøgstillene for hjemmesiden understreger de mange daglige besøg, hvoraf vi tidligere havde en del som besøgende på læsesalen, men de fleste er nok folk, der tidligere slet ikke brugte oplysningerne, der nu er blevet gjort tilgængelige. Antallet af gæster på læsesalen siger 140 ifølge gæstebogen, men langt fra alles navne finder vej dertil. Til gengæld er antallet af besøgende på hjemmesiden kraftigt voksende og nok 100 gange større end det anførte tal for læsesalsgæster, så det siger sig selv, at kommunikationen med brugerne foregår på en anden måde end tidligere og på en måde er blevet mere fjern og upersonlig. Til gengæld kommunikerer vi med folk rundt om i hele Danmark – og næsten hele verden, forekommer det. De fleste forespørgsler i dag kommer nemlig pr. e-mail. De mere komplicerede/tidkrævende forespørgsler journaliseres, og af dem har Esbjerg Byhistoriske Arkiv modtaget 325 i 2010. 138 af disse forespørgsler vedrører henvendelser fra Pensionstyrelsen, som har brug for undersøgelse/bekræftelse af tidligere bopælsadresser på ansøgere til dansk pension. Mange af de øvrige forespørgsler er af slægtshistorisk karakter.

Læsesalsaktiviteten er dog ikke faldet bort – et nyt, stort område er blevet hjemlån af arkivalier fra især Statens Arkiver. Der har været 69 ekspeditioner af den art i 2010, og om ikke andre steder læses det tydeligt af vores portokonto, som belastes voldsomt af de mange værdiforsendelser af arkivalier, som skal returneres til statslige arkivinstitutioner.

Selv om Esbjerg Byhistoriske Arkiv fik webshop ved udgangen af 2009, spiller læsesalen dog fortsat en stor rolle med hensyn til salg af billetter til arkivets arrangementer og aktiviteter, ligesom en stor del af bogsalget stadig foregår via læsesalen. Ikke fordi der var den store egenproduktion af nye bøger i 2010, men arkivets forlag udgav dog to Ribe-bøger, nemlig Torben E. Meyers fotobog Ribe og Kar-

sten Eskildsens billedbog Ribes Øjeblikke. Desuden udkom Esbjerg Kalender 2011, og Esbjerg Byhistoriske Arkiv blev forlag på Ribe Bys historie bd. 1-3.

Og sådan blev endnu et år fyldt ud. Som sædvanlig blev det afsluttet med en såkaldt »nytårskur«, der fandt sted torsdag den 30. december kl. 14. Det blev samtidig anledningen til at markere et forpasset ti-års jubilæum for »kuren« i 2009, men sådan kan tiden også løbe hurtigere i arkiververdenen, end man tror.

Esbjerg Idrætsarkiv

Gl. Vardevej 62, 6700 Esbjerg

Tlf.: 75 45 60 57

Åbningstid: Onsdag kl. 9.00-12.00 samt efter aftale

Leder: Erik Smedegård, Hobrovej 11, 6700 Esbjerg

Tlf.: 75 12 98 56

E-mail: esbjergidraetsarkiv@esenet.dk

Arkivet har i årets løb haft besøg af flere forskellige klubber og enkeltpersoner med interesse for idræt. Alle får en grundig orientering om arkivets virke med at bevare arkivalier, billeder og diverse genstande. Det er nok især vores store samling af gamle billeder fra idrætsbegivenheder og af idrætsfolk, der har størst interesse. Mange af de besøgende genkender pludselig personer, som de havde glemt alt om.

Besøg af klubber spænder vidt. Vi havde i løbet af året besøg af Humlevejens Mandeklub, af Lions Klub Strandby og en anden gruppe på seks personer, anført af EFBs gamle målmand Leo Larsens datter, som for øvrigt havde flere gamle billeder med til arkivet.

Det er ikke altid at besøg er anmeldt – jævnligt kommer der folk forbi om onsdagen, hvor vi arbejder i arkivet. Det kan være folk, der vil spørge om en enkelt detalje, eller om vi kan hjælpe med at genkende nogen på et billede. Altid gør vi vores bedste og kan i de fleste tilfælde hjælpe.

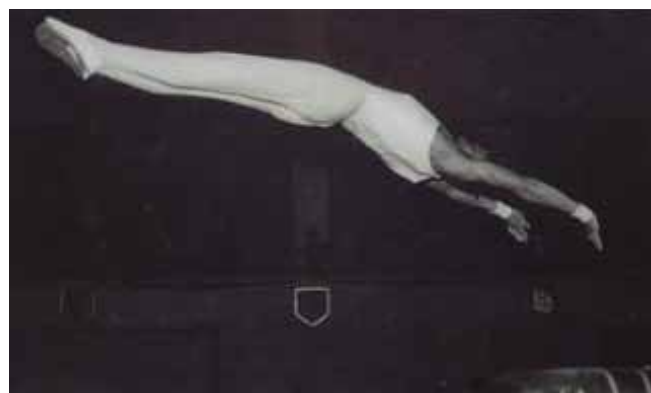
Til stadighed modtager vi billeder og arkivalier. Ligeledes har vi modtaget en scrapbog fra en dengang ung gymnastikpige fra Esbjerg, med optegnelser og billeder fra Gymnastradaen i Wien, hvor hun deltog i 1965.

Over telefon og ikke mindst e-mail har vi hjulpet enkelte personer med oplysninger om »gamle« idrætsfolk. Det har drejet sig om billeder og artikler, der har været skrevet i aviserne, eller om hvornår en person har deltaget i et bestemt stævne. Gennem lang tid har vi hjulpet en mand i Silkeborg, der især har stor interesse for gamle EFB-folk. I de fleste tilfælde har vi kunnet hjælpe tilfredsstillende, og har vi ikke selv kunnet, trækker vi på andre eksperter. Næsten alle har herved fået løst deres lille, eller måske store, problem.

Lokal TV-stationen Familiekanalen var på besøg i arkivet. De fik en god rundvisning, og efterfølgende kunne der ses et lille spot i TV om Idrætsarkivet for dem, der kan modtage denne kanal.

Vi er godt i gang med et stort projekt, som vi indtil videre kalder Esbjerg Idrætsleksikon. Et leksikon der kommer til at indeholde navne, resultater og beskrivelse af betydende idrætsudøvere og idrætsledere i Esbjerg. Projektet kræver, at vi også må skaffe oplysninger uden for arkivet, så arbejdet med at lave et idrætsleksikon er blevet betydelig mere omfattende, end vi i første omgang havde regnet med.

Arkibas er vi efterhånden godt tilfreds med – systemet virker godt nu, og det går også planmæssigt med vore ind-

Erik Nielsen, Gymnastikforeningen Hermod. Danmarksmester i spring over hest 1959. Foto: Esbjerg Idrætsarkiv.

dateringer. Vi bruger stadigvæk megen tid og arbejdskraft med at skaffe navne på personer til det store antal billeder, som i tidens løb er tilgået idrætsarkivet. Her må vi også flere gange uden for arkivet efter bistand.

En af arkivets medarbejdere, Frede Klausen, stoppede først på året som formand for Esbjerg Idrætspark. Han blev i den anledning hyldet af rigtig mange fremmødte i EFB-cafeen for sit store og mangeårige arbejde med at skaffe gode faciliteter for Esbjergs idrætsudøvere, hvilket i stor udstrækning er opnået.

Uden for arkivet har vi deltaget i følgende aktiviteter: Årsmødet og generalforsamlingen for lokalarkiver i Esbjerg Kommune, EIR revisionsmøde og EIR repræsentantskabsmøde samt Esbjerg Kommunes store idrætsfest på Tobakken, hvor alle idrætsmestre fra Esbjerg bliver hyldet, og får en lille erindringsgave med hjem. Et godt og travlt idrætsår sluttede, et nyt er begyndt, og vi arbejder ihærdigt videre.

Farup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Farup Forsamlingshus, Farup Kirkevej 33, 6760 Ribe
Tlf.: 75 41 03 73

Åbningstid: Torsdage i ulige uger fra kl. 16.00-18.00

Leder: Mette Lind, Farup Kirkevej 29 A, 6760 Ribe
Tlf.: 45 80 82 56

Arkivets postadresse: Farup Kirkevej 29 A, 6760 Ribe
E-mail: mette42lind@yahoo.dk

Der har i løbet af året været en del henvendelser. Fra Præstø fik vi en forespørgsel om en lærer fra Kærbøl Mark Skole. Fra Uwe Dall i Ribe blev vi kontaktet vedr. oplysninger om Lundgaard.

Fra Farup Udeenge, som nu er ophørt som forening, har arkivet modtaget i alt 6.928 kr. Landsbyfesten i august, hvor vi sørgede for aftenkaffen, kager, rundstykker og morgenkaffe, indbragte i alt 2.972 kr. Vi deltog i RALs generalforsamling på Gredstedbro Hotel den 17. marts. Til stede fra arkivet var Esther og Ivan Jørgensen, Susanne Møll og Mette Lind. Den 18. marts havde vi åbent hus i arkivet og kunne derfor ikke deltage ved mødet i Esbjerg samme aften. Der kom to interesserede, og vi fik en hyg-

gelig snak. Arkivkonsulent Richard Bøllund kom på besøg i juni for at hjælpe os med Arkibas.

Vi har modtaget et fotoalbum, som indeholdt flest billeder fra Hunderup. Efter rådslagning blev vi enige om at tilbyde albummet til Hunderup Sognearkiv, som med tak tog imod det. Den 23. november var vi inviteret til Kalvs-lund Sognearkiv for at se deres nye lokaler. Susanne Møll samt Esther og Ivan Jørgensen tog imod den invitation. På uddannelsesfronten har Ragna Weidinger været på Administrator-kurset i Arkibas, mens Ivan Jørgensen og Mette Lind har været på Arkibas-kurset Udvidet1.

Grimstrup Sognearkiv

Grimstrup Skole, Skovbrynet 2, 6818 Årre

Åbningstid: 1. onsdag hver måned kl. 15.00-17.00 samt efter aftale

Leder: Hjördis Larsen, Egelundvej 22, Grimstrup 6818 Årre.

Tlf.: 75 19 12 87

Arkivets postadresse: Egelundvej 22, Grimstrup, 6818 Årre

E-mail: grimstrupsognearkiv@yahoo.dk

Vintermødet blev som sædvanlig afholdt i februar måned. Der var som altid god tilslutning til arrangementet, hvor museumsinspektør Ingrid Stoumann, Sydvestjyske Museer, fortalte om og viste billeder fra udgravningen af den spændende ryttergrav i Grimstrup i 1983. Ingrid Stoumann er netop aktuel med bogen Ryttergraven fra Grimstrup og andre vikingegrave ved Esbjerg. Efter kaffebordet blev der afholdt generalforsamling. Bestyrelsen blev genvalgt, og Arne Christiansen blev valgt til suppleant.

Vores foredragseftermiddage sammen med menighedsrådet har igen med succes været afholdt i marts og oktober. I marts var det Henry Schultz fra Hjortkær, som fortalte minder fra sit liv.

I oktober var det så tidligere dyrlæge Knud Erik Nielsens tur til at fortælle. Yderligere meldte brødrene Olav og Niels Carl Lilleør sig på banen. De havde taget storesøster Grete med. Deres foredrag trak fulde huse. Sommerudflugten sammen med Pensionistforeningen gik i år til

Welling Landsbymuseum. Arkivets medarbejdere har været på aftenkursus med emnet »Digitale billeder« i Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

Vi er kommet godt i gang med registrering af billeder i Arkibas. Status er, at vi indtil nu har registreret 613 billeder og mangler ca. 30. Det er Arne Christiansen og Poul Vendborg, som skanner og indtaster oplysninger. Aksel Nielsen har haft mange spændende arkivalier med fra Roust. Han har også affotograferet alle store billeder, vi har hængende på arkivet, så vi kan overføre dem til digitale billeder. Vi har fået 36 nye indleveringer, som også er blevet registreret i Arkibas. Arkivet fortsætter med at klippe lokalt stof ud af aviserne og gemmer det i udklipsbøger.

Det meste af vores korrespondance foregår via e-mails. Vi har fået otte forespørgsler fra personer, som efterlyser slægtninge. Vi har også haft besøg af Ole Nørskov fra Varde Lokalhistoriske Forening. Han efterlyste gamle billeder fra Roust, Rousthøje og Hjortkær, som nu hører til Varde Kommune. Billederne kan ses på: www.vardehistorie.dk

Guldager Sognearkiv

Guldagervej 76, 6710 Esbjerg V

Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 18.30-21.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Christian Jakobsen, Guldagervej 76, 6710 Esbjerg V.
Tlf.: 75 11 60 24

En af initiativtagerne til oprettelsen af Guldager Sognearkiv, gårdejer Niels Peter Seested Jørgensen, afgang ved døden den 29. januar 2010. Da hjemmet på Kærvænget blev opløst ved hustruen Kirstens død i februar 2010, havde Kirsten og Niels Peter betænkt arkivet med billeder og andet materiale, hvor de omhyggeligt havde påført relevante navne og data.

Den 3. november 2010 lykkedes det at få gennemført et arrangement med Mats Rudklint, der skulle spille de ti kompositioner af Peder Poulsen, som arkivet er i besiddelse af. Det blev en hyggelig og spændende aften for de 30 personer, der var mødt op. Mats Rudklint gav udtryk for, at såvel kompositioner som noder var af fin kvalitet.

Vi undersøger nu muligheden for at få indspillet musikken på en CD til Sognearkivet. Efter kaffen var der fællessang fra Højskolesangbogen.

Sognearkivet er i samarbejde med menighedsrådet samt graveren ved Guldager Kirke begyndt at fotografere gravsten fra sløjfede gravsteder. Ligesom tidligere år har der været indlæg i det lokale blad Nordvest-Nyt. Også i 2010 har der været personlige og skriftlige henvendelser bl.a. vedr. Ringkøbing Amts Vareindkøbsforening (RAV), der havde en afdeling i Guldager. I dette tilfælde kunne vi være behjælpelig med nogle årstal.

Gørding Sognearkiv

Plejehjemmet Østergården, Nørremarken 23, 6690 Gørding

Åbningstid: 1. og 3. mandag hver måned kl. 19.00-21.00 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli måned

Leder: Jeffrey Andersen, Østparken 30, 6690 Gørding
Tlf. 75 17 23 66

Arkivets postadresse: Nora Olesen, Birkevænget 9, 6690 Gørding

E-mail: goerdingarkiv@mail.dk

Gørding Sognearkiv har i 2010 modtaget 15 afleveringer, hvoraf flere var omfattende, bl.a. fra det nu nedlagte Gørding Apotek. Arkivet får stadig flere henvendelser via e-mail, men også pr. telefon og ved personlig henvendelse.

Ved vores lokalhistoriske aften havde vi besøg af Ib Laursen fra Øster Vedsted ved Ribe. Han er opvokset i Gørding som søn af landpolitibetjent Robert V. Laursen, har gået på Gørding Skole, kom i lære som møbelekspedient og havde senere flere møbelforretninger. Han har 40 års jubilæum som forretningsmand og er i dag indehaver af Ib Laursen A/S i Øster Vedsted. Firmaet importerer og sælger brugskunst i Danmark, Tyskland og i Norden. I dag er sønnen Peter direktør for firmaet. Det var en spændende aften med muntre fortællinger fra bl.a. Ib Laursens tid som spejder.

Arkivet har leveret oplysninger til en artikel i Lokalhistorisk Forenings Årbog om Bent Larsen Pedersen, der var læge og modstandsmand. Johanne Marie Ravn sørger for

avisudklip til arkivet og oplysninger til »Årets gang« i samme årbog. Bogen om ejendommene i Stårup er nu skrevet færdig af Vagn Olesen og kan købes i arkivet. Gravstene på Gørding Kirkegård er fotograferet og lagt på Gørding Menighedsråds hjemmeside, mens Henning Nielsen arbejder med indtastning til Historisk Atlas. I årets løb har arkivets medarbejdere deltaget i forskellige kurser, og for tiden drøftes arkivets lokaleforhold. Måske kan arkivet flytte til lokaler på Gørding Skole.

Historisk Samling fra Besættelsestiden 1940-45

Niels Bohrs Vej 9, 6700 Esbjerg.

Tlf.: 65 50 42 50

Åbningstid: Mandag kl. 10.00-14.00, tirsdag kl. 10.00-18.00 og onsdag kl. 10.00-14.00

Leder: Henrik Lundtofte

E-mail: hsb@hsb.dk

Hjemmeside: www.hsb.dk

For Historisk Samling fra Besættelsestiden (HSB) har året 2010 været præget af meget positive takter på tre af arkivets kerneområder, nemlig indsamling, formidling og forskning. Derudover har bredden i aktiviteterne været stor – fra udstillinger i Esbjerg og andre byer over en undervisningsavis til skolebørn til et faghistorisk bogværk.

Med 33 afleveringer af arkivalier, hvoraf tre er af betydeligt omfang, har det ikke blot været et tilfredsstillende år på afleveringsfronten, men også et travlt år. Samtidig har medarbejdere og frivillige præsteret ny forskning, publikationer og avisindlæg, ligesom udstillingsaktiviteter har sat sit præg på 2010 – HSB stod bag den nybrydende udstilling »Den Højeste Pris« på Sydvestjyske Museer i Esbjerg samtidig med, at Samlingens plancheudstilling »En mand – et kamera – en krig« i årets løb har været vist på fire museer og biblioteker, og hjemme på Niels Bohrs Vej fik »Den illegale Udstilling« i foråret et længe ønsket supplement i form af en lille udstilling af undergrundsbøger. Endelig udgav HSB i april/maj sammen med Center for Undervisningsmidler en undervisningsavis i 14.000 eksemplarer baseret på »En mand – et kamera – en krig«. Hertil

kommer de traditionelle aktiviteter såsom foredragsvirksomhed og besvarelse af forespørgsler.

Cand. mag. Palle Andersens bog »Dansk viden 1941-1945 om Holocaust – belyst ved den illegale presse« udkom i april på Syddansk Universitetsforlag. Bogen er baseret på HSBs egne samlinger af illegale udgivelser fra modstandsbevægelsen og er udgivet med støtte fra Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorcks Fond, Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse, Lillian og Dan Finks Fond samt Landsdommer V. Gieses Legat. Bogen blev omtalt i JyllandsPosten og Kristeligt Dagblad og positivt anmeldt i Politiken og på Historie-Online. Palle Andersen har desuden selv skrevet anmeldelser, opslag til HSBs netbaserede leksikon www.besaettelse-befrielse.dk samt bidrag til HSBs nyhedsbrev. Han udarbejdede sammen med cand. mag. Mona Jensen endvidere et nyt forskningsprojekt om undergrundspressens formidling af tyske krigsforbrydelser. I december meddelte Statens Kunstråd/Biblioteks-puljen, at det støtter projektet, som Palle Andersen og Mona Jensen derfor skal arbejde med i 2011.

Foruden sin medvirken i udarbejdelsen af det nye projekt har cand. mag. Mona Jensen i 2010 været beskæftiget som afløser for arkivlederen under dennes forskningsorlov og været omdrejningspunktet i HSBs daglige arbejde med registrering, arkivgæster og forespørgsler. Endelig har Mona Jensen holdt fem foredrag og var ikke mindst hovedkraften i udstillingen »Den Højeste Pris«, der åbnede i april.

Arkivleder Henrik Lundtofte har fokuseret på sit bog- og forskningsprojekt »Håndlangerne«, der handler om Schalburgkorpsets Efterretningstjeneste og Hipokorpset 1943-50. Projektet har i 2010 været støttet med eksterne midler fra Augustinusfonden, og Henrik Lundtofte har i den forbindelse været domicileret som forsker ved Det Kongelige Bibliotek. Han har desuden bidraget til den store kildeudgivelse til tysk besættelsespolitik i Danmark 1942-45, der udarbejdes i det Kongelige Biblioteks regi, og som forventes udgivet i 2011. Endelig har han skrevet anmeldelser i Politiken, holdt elleve foredrag og stået for HSBs administration.

HSBs i alt syv frivillige har med fokus på registreringsopgaver været engageret på en række felter. Cand. mag.

Knud Andreasen har påbegyndt en udforskning af de sydvestjyske industrivirksomheder, der indgik økonomisk samarbejde med besættelsesmagten 1940-45. I den forbindelse har han holdt et foredrag og publicerede i årsskriftet *Fra Ribe Amt* en artikel om Varde Staalværk, der bygger på hans specialeafhandling fra 2008 om samme tema. Knud Andreasen har i årets løb også været optaget af arbejdet med at registrere det store billedmateriale fra Jørgen Strange Lorenzens samling.

Frivillig Niels Lykke-Kjeldsen begyndte i årets løb på HSB og er nu i færd med at registrere og kommentere samlingen af illegale bøger. Hilda Pedersen, Lise Østergaard Petersen og Leif H. Thomsen færdiggjorde indekseringen af *Information*. De tre frivillige påbegyndte bl.a. også indeksering af *Frit Danmarks London-udgave* og af *Danskeren*, der blev udsendt af det danske eksilmiljø i Sverige. Verner Blom arbejder på en registrering af danske digteres bidrag til undergrundslitteraturen og skrev desuden en kronik og en artikel i *JydskeVestkysten*. Benneth Østergaard Petersen supplerer den transskribering af *Werner Bests kalendernotater 1943-44*, som Palle Schmidt og HSB producerede i 1990, med Bests notater for efteråret 1942. Endelig har HSB haft glæde af Jacob H. Jensen, der er i virksomhedspraktik. Han udarbejder et komplet indeks til det illegale *Frit Danmark*. De frivilliges registreringsindsats er et vigtigt led i ambitionen om i 2011 at kunne præsentere et helt nyt websted, der er 100 % viet til modstandsbevægelsens undergrundspresse, og som udover digitaliseringer vil omfatte indeks, kommentarer m.m. til de illegale udgivelser.

Udstillingen »Den højeste Pris« var med til at markere 70-året for besættelsen og 65-året for befrielsen i Esbjerg Kommune ved at fortælle historien om mennesker i Esbjerg, Ribe og Bramming, som blev en del af kampen mellem modstandsbevægelsen og den tyske besættelsesmagt, og som derfor mistede livet. Udstillingen portrætterer 30 personer. Fælles for dem var, at de, uanset om de var modstandsfolk eller stikkere, endte med at betale med livet for deres handlinger og for deres holdninger. »Den højeste Pris« var også på et andet felt nytænkende, idet den så vidt vides er den første museumsudstilling, der under ét

behandler den nye kommunes tre største byer. Udstillingen, der er skabt af Mona Jensen, åbnede ved et velbesøgt arrangement på Sydvestjyske Museers udstillingssted Esbjerg Museum, hvor den kunne ses fra 23. april til 10. september. Udstillingen kunne realiseres i kraft af støtte fra Claus Sørensens Fond, Alice og Tage Sørensens Fond samt fra Lida og Oscar Nielsen Fond.

Når HSB i de senere år har satset mange kræfter på udstillinger som f.eks. »Den Højeste Pris«, er det begrundet i, at de på én og samme tid tilgængeliggør HSBs materiale og åbner besættelsestidens konflikter og problemstillinger for grupper og interesserede, det ellers er vanskeligt at komme i kontakt med. Denne ambition ligger derfor også bag HSBs to øvrige udstillinger »En mand, et kamera, en krig« med pluk fra den mest spændende aflevering i 2008, nemlig det store materiale fra tidligere modstandsmand og orlogskaptajn Jørgen Strange Lorenzen, der har været på turné i 2010, hvor plancher og genstande er blevet vist på museet i Varde, på bibliotekerne i Vejen og i Rødovre og på Museumscenter Hanstholm. »Den illegale Udstilling«, HSBs permanente udstilling, blev i 2010 forøget med en række originaleksemplarer af undergrundspressens mange illegale bogudgivelser, idet en fondsbevilling fra Frihedsmuseets Venners Fond gjorde det muligt for HSB at erhverve en rummelig montre til fremvisning af dette materiale.

Sidst på vinteren udviklede HSB i samarbejde med Center for Undervisningsmidler i Esbjerg/Aabenraa tre undervisningskasser om hhv. Augustoprøret og Jødeaktionen (Temaer i folkeskolens historiekanon) og om undergrundspressen til brug for folkeskoleklasser. Kasserne bygger på HSBs materiale, og med sidstnævnte kasse følger en fuldt funktionsdygtig kopi af en kastemaskine til udskydelse af illegale strøsedler, der blev anvendt i Odense i 1942. Den er produceret af en frivillig på HSB. Det var også et effektivt samarbejde med Centrene for Undervisningsmidler i Esbjerg/Aabenraa samt i Aalborg/Hjørring og i Sydslesvig, der førte til udgivelsen af undervisningsavisen »En mand – et kamera – en krig«, baseret på HSBs vandredstilling af samme navn. På den måde kom Jørgen Strange Lorenzens historie og fotos rundt til 14.000 skolebørn. Foruden

disse undervisningstiltag har HSB været besøgt af to skoleklasser, og www.besaettelse-befrielse.dk, der ikke mindst benyttes af skoleelever og gymnasieelever, blev besøgt af godt 41.000. Samlingens website www.hsb.dk blev frekventeret af knap 16.000.

HSB arrangerede i 2010 to forelæsningsrækker i samarbejde med Sydvestjysk Folkeuniversitet. Forelæsningerne i vinteren/foråret kredsede om efterkrigstidens opfattelse af de fem år – fra TV-serien Matador over forræderbilleder i litteratur og medier til Hans Scherfig og Mogens Fogs aftryk. Efterårets to foredrag handlede om vejen til 9. april og om Montgomery. Fremmødet har med omkring 35 tilhørere i gennemsnit været fint. Forelæsningerne annonceres bl.a. i HSBs Nyhedsbrev, der også i 2010 udkom i to numre med nyt fra Samlingen og forskningen i 2. Verdenskrig.

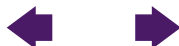
HSB har som vigtige målsætninger at aktualisere besættelsesårene og gøre opmærksom på arkivet og dets samlinger. Her er både skrevne og elektroniske nyhedsmedier vigtige kanaler, og på det punkt har 2010 været et godt og travlt år. Som allerede nævnt fik Palle Andersens nye bog anmeldelser og omtale i flere landsdækkende dagblade. I foråret (7. april) skrev JyskeVestkysten om HSB og CFUs udsendelse af undervisningsavisen og senere i april om »Den Højeste Pris«. Udstillingen og dens åbning blev bredt omtalt, og Mona Jensen blev i den anledning interviewet af Radio Syd/P4 og JyllandsPosten (29. april). Desuden skrev Verner Blom en artikel i JyskeVestkysten (18. marts) om Aninus Madsen, en af de portrætterede i »Den Højeste Pris«, og blev ved den lejlighed også interviewet til avisen, ligesom han i efteråret skrev kronikken »Barn i Ribe under Besættelsen«. I foråret medvirkede fotomateriale fra HSB samt arkivlederen i TV-Syds serie om besættelsen, »Da Danmark gik i sort«. Derudover har der i årets løb været et stort interview med Henrik Lundtofte om HSBs arkiv og arbejde i JyllandsPosten (16. marts), og sidst på året fokuserede JyskeVestkystens omtale af årsskriftet Fra Ribe Amt helt på Knud Andreasens artikel om Varde Staalværk.

HSB havde et meget velfungerende samarbejde både med Sydvestjyske Museer om »Den Højeste Pris«-udstillingen og med Center for Undervisningsmidler om produktionen af undervisningsmateriale og -avis. Der er også

grund til at glædes over aktiviteterne i CMRS, Center for Maritime og Regionale Studier, der omfatter SDU og Fiskeri- og Søfartsmuseet med HSB som associeret medlem. Mona Jensen og Henrik Lundtofte var blandt deltagerne i august i et vellykket CMRS-seminar på Helgoland. Sluttelig skal HSBs nu årelange og frugtbare samarbejde med Det Kongelige Bibliotek fremhæves.

Samlingen har modtaget 33 afleveringer, heriblandt fire afleveringer af unikt materiale. Det er dels materiale fra Rita Lauridsen og Knud Christensen, begge tidligere modstandsfolk i hhv. Vest- og Nordjylland. Dels er det arkivet efter Gerhard Jensen, byretsdommer i Esbjerg 1944-49 – det er 24 arkivkasser med spændende materiale fra bl.a. retsopgøret. Endelig modtog HSB en serie på 99 fotos af danske nazister. I januar blev en opdateret arkivregistrant lagt ud på www.hsb.dk, hvorimod overgangen til Arkivregistreringsprogrammet Arkibas4 endnu engang forsinkedes. Arbejdet begyndte igen sidst på året og forventes fuldført primo 2011.

Det årlige, ordinære bestyrelsesmøde fandt sted på HSB den 8. april, hvor bestyrelsen godkendte det reviderede regnskab, beretningen for 2009 samt den af arkivleder Henrik Lundtofte udarbejdede handlingsplan for 2010. Bestyrelsen takker KPMG og statsautoriseret revisor Kim Junk samt revisor Charlotte Rasmussen for revisionen af HSBs regnskaber. Endvidere vil bestyrelsen gerne takke HSBs samarbejdspartnere: Esbjerg Kommune, Center for Undervisningsmidler, Bent Iversen og Kirsten Olesen fra Sydvestjysk Folkeuniversitet, Sydvestjyske Museer, Niels Ole Frederiksen og Esbjerg Højskole, Esbjerg Byhistoriske Arkiv, arkivkonsulent Richard Bøllund, professor Martin Rheinheimer, SDU/CMRS, samt Universitetsbiblioteket og Syddansk Universitet på campus Esbjerg, forskningschef John T. Lauridsen, Det Kongelige Bibliotek, museumsleder Henrik Skov Kristensen, Frøslevlejren, lektor Niels Wium Olesen, Aarhus Universitet, og lektor Mogens Nissen, Syddansk Universitet. Desuden vil bestyrelsen takke de fonde, lokale og nationale, hvis støtte midler er uundværlige for HSBs udgivelser, udstillinger m.m. Og sidst, men ikke mindst retter bestyrelsen en varm tak til HSBs givere, venner og frivillige medarbejdere.

Hjerting Lokalarkiv

Jon & Dittes Hus, Gl. Guldagervej 12, 6710 Esbjerg V

Tlf.: 29 11 62 30

Åbningstid: 2. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00

Leder: Grete Gregersen, Klipperen 10, 6710 Esbjerg V

Tlf.: 29 65 94 90

E-mail: hjertinglokalarkiv@esenet.dk

Hjemmeside: www.hjertinglokalarkiv.dk

2010 har været et utrolig godt år for vores arkiv med mange store og små indleveringer. Den 9. maj havde vi vores årlige udstilling på Myrthuegård. I år havde vi lavet to plancher på hver 100x150 cm. med billeder fra omkring år 1900 og så vidt muligt billeder taget fra samme sted i 2010. På den måde kan man rigtig se, hvordan byen har udviklet sig. Vi havde også vores udklipsbøger og kortmapper med, som blev flittigt studeret, samt et slideshow med 135 billeder. Udstillingen var igen i år i samme lokale som Hostrup Sognearkiv. Der var mange besøgende, og spørgelysten var stor. Som sædvanligt var det en rigtig dejlig dag sammen med de 130 andre frivillige, der var dukket op på Myrthuegård for at få den årlige Marbækdag til at fungere.

I løbet af året har vi fået indsamlet en del materiale til vores gårdhistorier. Det er meningen at få skrevet om gårdene i Tobøl og Hjerting sogne, da der stadig er personer, der kan hjælpe os med oplysninger. Vi har sendt mange breve ud til efterkommere af ejerne til gårdene, og en del har svaret tilbage, hvilket vi er meget taknemmelige for. En af de gårdhistorier, der næsten er færdig, er fra Gunnar og Henry Olesen i Tobøl (matr. nr. 8a). Vi har herfra også fået en del dokumenter tilbage fra 1881 og frem til 1963. Vi har besøgt gården op til flere gange, og ved et af besøgene fik vi affotograferet en del billeder, som skal bruges til gårdhistorien.

Vi har fået rigtig mange indleveringer med henblik på vores gårdhistorier, men den største kom fra Hans Christian Bech Madsen, tidligere ejer af Søgård (matr. nr. 4a) i Tobøl. Vi er gået i gang med at registrere indleveringen og har indtil nu talt over 62 forskellige dokumenter, hvoraf nogle er blevet registreret, men der mangler stadig en

del, heriblandt billeder m.m. Vi har også fået fortalt, at Søgårds jorde muligvis har hørt under Ribe Kloster før reformationen i 1536, hvilket vi skal have nærmere undersøgt. På gamle kort er det tydeligt at se, at Søgård har haft store jordbesiddelser. Vi har rettet et par henvendelser til det gamle Kloster i Ribe, men de kunne ikke hjælpe os, da mange af deres papirer var gået til ved en brand i 1600-tallet. Derefter prøvede vi Landsarkivet i Viborg, men her var der ingen hjælp at hente.

En dag i sommerperioden landede der en forespørgsel i vores mailboks vedr. en drukneulykke i Ho Bugt den 16. juni 1937. Vi rettede henvendelse til arkivet i Bramming, da vi vidste, at de opbevarer gamle aviser, og vi fik en kopi af den artikel, som var i avisen i 1937. Den hjælp vil vi gerne sige tak for.

Gaver er det også blevet til i løbet af året, nemlig to gamle malerier. Det ene forestiller Mortens Mødding, det andet en gammel Hjerting-kane (båd), der ligger på stranden, og hvorpå man kan se en del af de gamle gårde i baggrunden. Billederne stammer fra Hjerting Badehotel tilbage til den tid, hvor Kristian Høy havde hotellet. De to billeder var blevet givet som betaling for et ophold. En stor tak til Karen Jacobsen – barnebarn af Kristian Høy – som forærede os malerierne.

Maleri af Hjerting Strand 1939 med en Hjerting-kane liggende i forgrunden. Foto: Hjerting Lokalarkiv.

Søndag den 21. november var der igen Jul i Hjerting, hvilket igen må siges at være en stor succes, da rigtig mange mennesker trodsede kulden. De skulle se, hvad byen kunne byde på. Alle forretninger holdt åbent, og der kunne købes juleting i alle afskygninger, ligesom julemanden kom og delte slik ud til børnene, og Vesterhavskoret sang julesange. I Jon og Dittes hus kunne man købe fiskefrikadeller, og bagefter kunne man gå en runde i huset for at se mange forskellige udstillinger. På arkivet havde vi rigtig mange besøg, et par indleveringer blev det også til. I år havde vi lavet et opslag med billeder af personer og begivenheder for ca. 20-30 år siden, som vi ikke kendte. Der var heldigvis flere, der kunne fortælle noget om, hvem der var på billederne og i hvilken anledning, billederne var taget. Blandt andet var der et billede af Trine Gadeberg som ganske ung – hvad end hun lavede i Hjerting? Om billedet overhovedet er taget i Hjerting, er stadig et spørgsmål.

Til sidst må vi sige, at det har været et meget travlt år. Vi har haft ti besøg ud af huset, der har været to årsmøder, formøde til Marbækdagen og en 70 års fødselsdagdag for Otto Kjærgård, som blev holdt i huset. Pr. e-mail kom der 11 forespørgsler, og af besøg på arkivet har vi haft ca. 25. Det går rigtig godt med at få registeret på Arkibas4, men der er stadig langt igen, inden alt er registreret.

En begravelse måtte vi desværre også til, da vi skulle sige farvel til Palle Lyck, som var med til at oprette Hjerting Lokalarkiv tilbage i 1993. Palle var kasserer i arkivet og lavede et utrolig stort stykke arbejde for at få arkivet godt fra start. Herfra skal lyde en stor tak. Også en stor tak til alle, som er kommet med indleveringer og til Skads Herreds Brandkasse for det bevilgede økonomiske tilskud.

Hjortlund Sognearkiv

Hjortlund Gl. Skole, Fårevej 16, 6771 Gredstedbro

Åbningstid: Sidste fredag hver måned kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Lauritz Lauritzen, Hjortlundvej 19, 6771 Gredstedbro
Tlf.: 75 43 10 40

Arkivets postadresse: Hjortlundvej 19, 6771 Gredstedbro

E-mail: la@lahjortlund.dk

Året begyndte med, at arkivets medarbejder Lauritz Lauritzen var på kursus i Esbjerg i det nye registreringsystem Arkibas4. Derudover har både Lauritz Lauritzen og Ebbe Ebbesen været på arkivkursus, som blev afholdt i Hellehallen. Ellers er året gået med at arkivere arkivalier og indkøb af nyt edb, da det gamle, vi havde fået i tidernes morgen, brød sammen.

Der har i årets løb kun været en enkelt besøgende i vores åbningstid. Vi har til gengæld fået et par henvendelser, hvor vi kunne hjælpe med lidt oplysninger vedr. slægtsforskning. Vi har også fået et brev fra en tidligere Hjortlund-beboer, som var dreng under krigen, og som har beskrevet, hvordan Pansergraven Gudrun blev anlagt.

Arkivet er fortsat meget interesseret i gamle skolefotos og konfirmandbilleder samt videoer og gamle film, vi kan få skannet eller overspillet.

Hostrup Sognearkiv

Kokspang Fritidscenter, Kokspangvej 54, 6710 Esbjerg V

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 19.00-21.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Elna Vogt, Kokspang Hedevej 5, 6710 Esbjerg V.

Tlf.: 75 26 91 65

Arkivets postadresse: Kokspang Hedevej 5, 6710 Esbjerg V

Året er gået næsten som sædvanligt med indleveringsregistreringer og andet forefaldende arbejde. Som sædvanlig har vi deltaget i Myrthuedagen. Arkivet har haft medarbejdere på Arkibas-kursus, og efterfølgende er de begyndt at lave registreringer i programmet. Vi har også haft medarbejdere på SLAs modul kursus.

Hunderup Sognearkiv

Kjærgårdvej 9, Hunderup, 6740 Bramming

Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 19.30-21.30 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli og august

Leder: Niels Hansen, Birke Allé 8, 6740 Bramming

Tlf.: 75 17 34 06

Arkivets postadresse: Birke Allé 8, 6740 Bramming

Det har været et lidt stille år, hvad angår henvendelser. De, der har været, har drejet sig om gårdhistorier, ejerlister samt noget om håndværkere. Derudover har vi leveret materialer og billeder til lokalårbogen. Vi har også medvirket i en historisk byvandring i Sejstrup med ca. 50 deltagere.

Der har i årets løb været ni afleveringer, blandt andet et større fotoalbum, materiale vedr. slægtshistorie, et par foreningsprotokoller samt noget materiale fra Australien vedr. en udvandrer fra Sejstrup.

Registrering på Arkibas4 går nu stille men sikkert, selv om det tager lang tid. Vi har dog fået yderligere en frivillig til at hjælpe i arkivet.

Hviding Sognearkiv

Egecenteret, Ribevej 2 B, Egebæk, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 15.00-17.00 (juli lukket) samt efter aftale med lederen

Leder: Anne Lorenzen, Hviding Kirkevej 22, 6760 Ribe

Tlf.: 75 44 51 27

Arkivets postadresse: Hviding Kirkevej 22, 6760 Ribe

E-mail: anne@hvidingsognearkiv.dk

Hjemmeside: www.hvidingsognearkiv.dk

I Hviding Sognearkiv har vi i 2010 modtaget 17 afleveringer, de fleste indeholdende billeder, men der var også større afleveringer fra beboerforeningen og fra spejderne.

I arkivet arbejdes der stadig med opdatering af vores registreringer i Arkibas. Der var lagt ca. 650 billeder ind i Arkibas, men da det blev muligt for os at købe gode skannere, er billedholdet begyndt forfra, og på nuværende tidspunkt er der skannet ca. 300 billeder – vi har vel i arkivet i alt ca. 1.500 billeder. Vi har i det forløbne år deltaget i forskellige kurser, både Arkibas- og modulkurser i SLAs Arkivuddannelse.

Vi har haft forskellige henvendelser – mest om slægtsforskning og vi kan se, at folk finder os gennem vores hjemmeside, så vi arbejder stadig på at udvikle hjemmesiden.

I Hviding Sogn har arkæologerne i de senere år fundet gårdanlæg fra vikingetiden, og derfor er området attrak-

tivt for folk, der med metaldetektorer søger efter levn fra tidligere tider. Det er ikke så ofte, arkivet bliver involveret i disse fund, men da der i 2010 blev fundet en forlovelsesring med et navn indgravet, blev vi kontaktet af Sydvestjyske Museer. Vi kunne bidrage med forskellige oplysninger, som blev brugt i en artikel om fundet. Artiklen blev offentliggjort i årsskriftet Fra Ribe Amt. Vi har af forfatteren fået lov til at publicere artiklen på vores hjemmeside.

Ved sommerfesten i Hviding deltog vi med en stand, hvor vi viste billeder. Der var en PowerPoint-præsentation med fire forskellige billedserier af ca. 50 stk. – en succes, som trak mange interesserede til.

Jernved Sognearkiv

Jernved Skole, Aktivitetshuset, Kirkebakken 33, Jernved, 6771 Gredstedbro

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Ole Steinmeier, Valmuearken 3, 6771 Gredstedbro

Tlf.: 75 43 12 78

Arkivets postadresse: Valmuearken 3, 6771 Gredstedbro

E-mail: ole@steinmeier.dk

Året, der er gået, har været et forholdsvis stille år, hvad angår udadvendte aktiviteter. Til gengæld har der været travlt inden døre. Vi har haft en del forespørgsler om hjælp til forskellige projekter. Nogle studerende ved CBS (Copenhagen Business School) i København skulle lave et forskningsprojekt om private mejerier i perioden 1890-1910, altså lige før andelsbevægelsen. Dem kunne vi hjælpe med en regnskabsbog fra Gredsted Mejeri, så vi fik prøvet at udlåne materiale til Rigsarkivet, hvor de studerende arbejdede.

En forespørgsel om et billede til en bogudgivelse resulterede i ikke at blive til noget, da billedet viste sig at være i for dårlig kvalitet/opløsning, men vi forsøgte da at hjælpe. Sidste år havde vi bedre held med et tilsvarende projekt. Et andet projekt, som vi kunne bidrage til, løb af stablen på den lokale skole. Her havde eleverne et emnearbejde om Dronning Dagmar, og vi er jo så heldige at have et

billede af den kvinde/pige, som stod model til Dronning Dagmar-statuen på Ribe Slotsbanke. Det var spændende for eleverne at se dette billede.

Arkivet har fået et par store afleveringer, som vi stadig arbejder med at sortere i. Det kan der godt gå en del tid med, for hvad er relevant, og hvad er ikke relevant at gemme? Bl.a. var der i den ene aflevering en del billeder, men desværre mange uden navne eller årstal, og hvad er de så værd? Men når man har kontakt til folk i sognet og benytter sig af det, kan man somme tider komme nogle skridt videre, og det er jo godt, så lad os endelig fastslå betydningen af at bruge de levende kilder så længe, vi har dem.

Vi har i løbet af året fået Arkibas4 til at køre på skinner. Det vil sige, at vi har fået gennemgået alle vores konverterede data fra Arkibas3 og fået tilføjet henvisninger. Det betyder, at vi nu kan bruge programmet effektivt. Dog mangler vi stadig henvisninger til vores billedarkiv, men det arbejder vi flittigt på.

Vi har i arkivet nogle A4-mapper med oplysninger om ejendomme i sognet. Et projekt som den forrige arkivleder fik sat i værk. Han fik alle oplysninger om alle ejendomme og huse i det gamle sogn, som omfatter Jernved, Jernvedlund, Gredsted og Gredstedbro. Desuden tog han rundt og fotograferede, så der til beskrivelserne kunne tilknyttes et billede. Disse mapper har vi nok forsømt en smule i nogle år, men vi har nu fundet en måde at få dem opdateret på. Samtidig med det har vi fået dem alle ført ind på edb, så det i fremtiden bliver lettere at tilføje og slette oplysninger. Det er et arbejde, som en (ny) medarbejder har påtaget sig og brugt rigtig megen tid på.

Et større oprydningsarbejde i arkivet har der også været tid til. Vi har længe ønsket at få lidt mere plads i vores brandsikre rum, og løsningen har vi også haft. Den bestod nemlig i at få frasorteret rigtig mange gamle protokoller fra hhv. Jernved og Plougstrup skoler. Disse protokoller, som vel fyldte ca. 1½ m., hører jo ikke hjemme i et lokalar-kiv. Det har vi godt vidst og har også talt med Esbjerg Byhistoriske Arkiv om det, men det har også knebet for dem at få tid til at modtage protokollerne. Men nu endelig var de parate til modtagelsen, så vi fik samlet det hele og sendt til

Esbjerg, hvilket er til glæde for begge parter. Det gav luft og plads til nye afleveringer.

Det har også været et år, hvor vores formand har været på modulkursus, og både formand og arkivleder har været på Arkibas-kursus. Vi satser på i den nærmeste fremtid at blive så veluddannede som muligt.

Kalvslund Sognearkiv

Østervej 4, Kalvslund, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Jørgen Jørgensen, Østervej 26, 6760 Ribe

Tlf.: 75 43 70 07

Arkivets postadresse: Østervej 26, 6760 Ribe

E-mail: hk@dlgpost.dk

Vi har igen i år haft besøg af folk, som søger oplysninger om deres oprindelse samt modtaget en del forespørgsler pr. brev og telefon. Afleveringer har vi også haft, især af gamle billeder. Vi har også haft vores flyvende fotograf, Bernhard, på vingerne, hvorfra han har taget luftfoto af alle gårde og huse i Kalvslund Sogn, som han har lagt på nettet.

Vi har endvidere medvirket ved menighedsrådets årlige kirkegårdsvandring for at fortælle om de forskellige gravsattes historie. Vi har haft besøg af et par af nabosognenes arkiver og modtog i den forbindelse en del arkivalier fra arkivet i Hygum. Vi har jo fælles historie med Hygum, da halvdelen af Kalvslund Sogn var underlagt Hygum Kirke og Kommune fra 1864 til 1920. Ellers arbejder vi med at få lagt registreringer ind i Arkibas, men det tager tid.

Ribe Byhistoriske Arkiv

Giørtz Plads, 6760 Ribe

Tlf.: 76 16 76 60. Fax: 76 16 39 10

Åbningstid: Tirsdag kl. 12.00-16.00 og torsdag kl. 13.00-17.00

Leder: Karen Margrethe Melbye

E-mail: ribebyarkiv@esbjergkommune.dk

Hjemmeside: www.rba.esbjergkommune.dk

Året 2010 stod i Ribe bys 1300-års jubilæums tegn, hvilket for arkivets vedkommende betød, at vi var involveret i tre bogudgivelser. Som fortalt i sidste års beretning var arkivet billedleverandør/redaktion på tre-bindsværket *Ribe Bys Historie*, som er udgivet af Esbjerg Kommune. Det var en stor og spændende opgave at samarbejde med værkets forfattere og fotograf Torben Meyer fra Esbjerg Byhistoriske Arkiv. Bind 1 blev præsenteret ved en lille reception på Det Gl. Rådhus i Ribe i juni, og værket afsluttedes med udgivelsen af bind. 2-3 på Museet Ribes Vikinger først i december måned. Alle Esbjerg Kommunes borgere var inviteret med til begge udgivelsesdage.

I september måned udkom bogen *Ribe*. Fotograf Torben Meyer fulgte i 2009 årets gang i Ribe. Det er der kommet en fin fotografisk bog ud af. På 103 sider fortælles der om store og små begivenheder i Ribe by. Bogen blev præsenteret ved en reception på Restaurant Sælhunden,

og er udgivet med støtte fra Styregruppen for Ribe 1300, Frøs Herreds Sparekasse og Sydbank Sønderjyllands Fond.

Tæt på jul og lige midt i julehandelen udkom så tredje skud på udgivelsesstammen: Ribes øjeblikke. AC-fuldmægtig Karsten Eskildsen, der bor i Ribe, ønskede at markere byens jubilæum med udgivelse af en bog, der indeholder sjældent viste fotos fra byen. Bogen indeholder 158 billeder (de fleste tilhørende arkivet) fra de sidste 150 år af Ribes historie. Markeringen af udgivelsen foregik hos Bog og Ide i Ribe, hvor Karsten Eskildsen signerede bogen. Der er givet økonomisk støtte til udgivelsen fra Styregruppen for Ribe 1300 og Therkel Jørgensens Mindelegat.

Udover arbejdet med bogudgivelserne og de deraf afledte festligheder har der selvfølgelig også været en dagligdag på arkivet. Der har været 155 personlige henvendelser og 51 telefoniske forespørgsler. 103 personer har sendt forespørgsler pr. e-mail og post.

Gang i bogsalget ved udgivelsen af Ribe Bys Historie (Bind 1) fredag den 25. juni 2010 i Det Gamle Rådhus, Ribe. Foto: Torben Meyer.

En del medlemmer af Ribe Bykernes Beboerforening har i flere år ønsket at udarbejde beskrivelser af deres ejendommers historier. Historierne skulle skrives på små skilte og placeres i de respektive huses vinduer ud mod gaden, så forbipasserende kunne læse lidt om hvert enkelt hus. Projektet skulle gerne sluttet af med ensartede, pæne skilte, og man søgte Styregruppen for Ribe 1300 om økonomisk tilskud, hvilket blev bevilget. For at få beboerne godt i gang med at undersøge husenes historier blev der på Brorsonsminde i Ribe i februar måned afholdt et introduktionsmøde, hvortil arkivet var inviteret for at fortælle om de kilder, der kan bruges til at undersøge husenes historie. Mødet var velbesøgt, og arkivet blev i den efterfølgende tid genstand for mange husforskeres besøg. Enkelte personer besøgte Landsarkivet i Viborg og fik også der viden om deres huse. Historierne blev monteret på de nævnte skilte, som sad i husenes vinduer fra midt på sommeren og indtil jul. Teksterne bliver lagt på arkivets hjemmeside til søgning på Internettet.

Vi afholdte en godt besøgt billedaften i april måned, hvor diskussionen gik højt mht. navne på de portrætterede personer og steder, og vi fik en del oplysninger med hjem. Forårets Kend din by-arrangementer fandt sted på Psykiatrisk Hospital i Hviding og på Ribe gamle Kirkegård i Hundegade. På Hospitalet blev vi vist rundt af en meget kompetent guide, som havde haft sit arbejdsliv på stedet. Vi fik indblik i, hvad patienterne i tidligere blev udsat for af behandling fra lægers og plejeres side, behandlingsformer, der heldigvis ikke kendes i dag. På kirkegårdsturen havde vi lærer Søren Mulvad fra Seem som guide. Han skrev i 2007 historien om Ribes to kirkegårde i anledning af 200-året for stiftelsen af kirkegården i Hundegade. Vi fik forevist både store familiegravsteder med flotte og i nogle tilfælde prangende gravstene og mindre gravsteder med mere anonyme plader. Efterårets arrangementer i Kend din by-serien gik til Sct. Katharine Kirke, hvor Søren Mulvad igen var guide, og den sidste tur gik til Ribe Brandstation.

I efteråret havde vi én billedforedragsaften. Karsten Eskildsen var på det tidspunkt næsten færdig med at redigere sin bog Øjeblikkene, og det var oplagt at bede ham

vide nogle af de udvalgte billeder samt fortælle baggrunden for udvælgelsen. Det blev igen en god aften med publikums mange kommentarer til de viste billeder.

Vi fik 62 indleveringer i løbet af året. Den største aflevering kom fra Danske Bank, der i forbindelse med flytning til andre lokaler gennemgik deres magasiner. Heldigvis kontaktede de os, så vi kunne udtage diverse fotos, avisudklip, jubilæumshæfter m.v.

Lige før jul i 2010 blev det offentliggjort, at Esbjerg Kommune har valgt at lade forskellige Ribe-institutioner flytte ind i Ribes gamle seminarium på Simon Hansens Vej. Bl.a. skal Ungdomsskolen, Ribe Bibliotek og arkivet flytte ind i bygningerne. Flytningerne skal være tilendebragt i 2012.

Historisk Arkiv i Seem Sogn

Seem-Varming Skole, Varmingvej 2, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 19.00-21.00 eller efter aftale

Leder: Søren Mulvad, Varming Vesterby 9, 6760 Ribe

Tlf.: 75 44 11 77

Arkivets postadresse: Varming Vesterby 9, 6760 Ribe

E-mail: mulvadvarming@gmail.com

Historisk Arkiv i Seem Sogn har modtaget to mindre afleveringer, foruden hvad der er registreret og arkiveret af årets omdelte programmer og reklamer fra lokale institutioner. Der er som altid udgivet fire kvartalsblade af Byhornet, som udgives i samarbejde med Seem Sogns Menighedsråd. Sidste nummer havde nr. 98, så et beskedent jubilæum er forestående i det kommende år.

Sognets hjemmeside, som rummer en lang liste over alle beboede ejendomme i Seem Sogn og disses ejere, så langt man kan spore dem tilbage, har takket være en initiativrig beboer fået tilføjet fotos af de pågældende ejendomme. Antallet af indgåede forespørgsler via elektronisk post er stigende. Otte forskellige spørgere har sendt i alt 41 mails, hvilket har været givende for arkivet, og der har ad denne vej kunnet tilføjes en del persondata til registret. Den eneste forespørgsel, der ikke har kunnet besvares positivt, drejede sig om beboerne af sognets fattighus. Disse har

ikke kunnet findes registrerede i det bevarede materiale. Otte personer har fysisk aflagt arkivet besøg.

Den tidligere nævnte sag vedr. Christian den Tredjes bibel har fundet sin endelige afslutning, og denne bibel befinder sig nu efter en festgudstjeneste i en montre i Seem Kirke. To konfirmander bar bogen ind i kirken. Sognepræsten læste epistlen til pågældende festgudstjeneste af den gamle bibel. Den endelige registrering i Arkibas foregår støt, omend der er nogen vej endnu. En stor del af det registrerede mangler også at få tilføjet henvisninger. Dette sker efter afslutningen af registreringen. Arkivaren har deltaget i tvende kurser om Arkibas.

Skads Sognearkiv

Aktivitetshuset, Sdr. Skadsvej 23, 6705 Esbjerg Ø

Tlf.: 76 10 01 27

Åbningstid: Mandag kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Gudmund Poulsen, Andrup Byvej 55, 6705 Esbjerg Ø

Tlf.: 75 16 01 27

Arkivets postadresse: Andrup Byvej 55, 6705 Esbjerg Ø

E-mail: skadssognearkiv@mail.dk

Hjemmeside: www.sksa.dk

Arkivet har fortsat arbejdet med at indtaste afleveringerne fra før Arkibas. Det går fremad, men vil nok tage det meste af 2011 også. Sideløbende har vi registreret 145 afleveringer, hvoraf de fleste har været udklip fra aviser om forskellige emner og personer i Skads Sogn. Vores »klippedame« har været meget omhyggelig. Bl.a. har sagen om Siemens planlagte vindmøllefabrik fyldt en del i aviserne.

Hjemmesiden er fortsat under opbygning, men vi har allerede fået en del henvendelser med rettelser til den. Arkivet deltog med en udstilling til Skads-Andrupdagen, og vi regner med, at det bliver gentaget i 2011. Vi har en aftale med Fællesbladet, vores lokale sogneblad, om at få en side i hvert nummer med stof om Skads Sogns historie. I 2010 bragte vi først en historie om sognets eneste herregård, Oxvang, og en beretning om sognet under Svenskerkrigene. Vi er i øjeblikket fem personer engageret i arkivarbejdet,

og flere af disse har deltaget i diverse kurser med godt udbytte.

Spandet Sognearkiv

Arnumvej 9, Spandet, 6760 Ribe

Åbningstid: 1. mandag hver måned kl. 19.00-20.00

Leder: Jesper Olsen, Skolevænge 6 A, Spandet, 6760 Ribe

Tlf.: 74 86 71 36

Arkivets postadresse: Skolevænge 6 A, Spandet, 6760 Ribe

E-mail: jo-mo@mail.tele.dk

I året, der er gået, er der sket en del ændringer på arkivet. Vi fik lov til at bruge depotet i skolen og fik lavet en åbning ind til depotet, hvilket gav os dobbelt så meget plads i arkivet. I den forbindelse har vi fået lagt nyt gulv og malet, og det har resulteret i et par dejlige rum med god plads til arkivalierne. Det har vi også brug for, idet vi får en del afleveringer fra beboerne i Spandet. Afleveringer er vi glade for, og dem kan vi ikke få for mange af.

Vi har anskaffet os et par nye kontormaskiner, som vil lette arbejdet. Vi har også været på kursus et par gange, men der mangler stadig lidt, før vi alle kan arbejde med Arkibas.

Sognevandringen i 2010 gik langs den gamle grænse vest og nord for sognet. Vi må ikke glemme, at vi stadigvæk bor i Sønderjylland. Tilslutningen var fin, og bagefter fik vi kaffe i skolen. Efter kaffen så vi billeder fra dengang, der var bevogtning ved grænsen.

Vejrup Sognearkiv

Vejrup-Endrup Fritidscenter, Skolevænget 5, Vejrup, 6740 Bramming

Åbningstid: Onsdag kl. 17.00-19.00 (juli og august lukket) samt efter aftale med lederen

Leder: Leif Jørgensen, Stationsvej 5, Vejrup, 6740 Bramming

Tlf.: 75 19 02 02 / 23 23 68 40

E-mail: stv5@webspeed.dk

Hjemmeside: www.vejruparkiv.dk

Arkivets postadresse: Stationsvej 5, Vejrup, 6740 Bramming

Det har været et stille og roligt år, som fortrinsvis er gået med billedregistrering. Vi har 16 mapper med fotos, og vi har nået de første fire, så der er arbejde nok til lang tid fremover – alene med billedregistreringen. Vi har været så heldige, at der meldte sig en hjælper sidst på året, og han er nu i fuld gang med at blive oplært i billedregistrering og skal på Arkibas-kursus snarest muligt. Lige før jul meldte der sig endnu en hjælper, som er i gang med at lære søgning og ellers hjælper med gennemgang af nyt materiale, der kommer ind.

Arkivet får en del forespørgsler via vores hjemmeside og ved direkte henvendelse i arkivet, som vi besvarer efter bedste evne. Vi har fået syv indleveringer. Den ene er fra en tidligere sognerådsformand og kasserer og bestod af syv bæreposer, fulde af papirer. I tre af poserne befandt der sig udelukkende kvitteringer og småbreve, som vi endnu ikke har fundet ud af, hvad vi skal gøre ved. Foreløbig har vi gennemgået det og venter med en afgørelse.

Af besøg har vi haft et hold guldkonfirmander og en 3. klasse fra Vejrup Skole. Som enkeltbesøg har vi registreret 19 personer.

Vester Nebel Sognearkiv

Sognehuset, Stokbrovej 18, 6715 Esbjerg N.

Tlf.: 75 16 99 89

Åbningstid: Sidste torsdag hver måned kl. 18.30-20.30 samt efter aftale med lederen

Leder: Henning Jørgensen, Lifstrup Hovedvej 54, 6715 Esbjerg N. Tlf.: 75 16 92 46

Arkivets postadresse: Lifstrup Hovedvej 54, 6715 Esbjerg N

E-mail: hj@vnsa.dk

Hjemmeside: www.vnsa.dk

2010 var et godt og aktivt år for Vester Nebel Sognearkiv. Gennem året har vi ført 21 indkomstjournaler. Størsteparten var mindre afleveringer, men der var også lidt større billedsamlinger og andet. Blandt de mere sammenhængende afleveringer var billeder vedr. gården Stokholm i Hygum samt billeder af mergeltog.

Igennem året har vi holdt to foredrag/diasshow i sognearkivets regi. Det ene havde titlen De mærkelige gårdnav-

ne og blev holdt i forbindelse med arkivets årsmøde. Der blev her vist billeder af sognets gårde med særprægede navne samt billeder af ejerne. Det andet var i efterårsferien og havde titlen Vester Nebel by – fra kirke til landsby, der er et foredrag om Vester Nebel bys udvikling. Især det sidste var meget flot besøgt. Arkivet har været anvendt en del til en række projekter i Vester Nebel Sogn i år. Vi har således været behjælpelige med oplysninger/materiale i forbindelse med projekt Blomstrende Landsby, til projekter vedr. redning af Vester Nebel Skole samt udfærdigelsen af Vester Nebels landsbyplaner.

Vi har haft 17 henvendelser, fortrinsvis via e-mail. Og i selve arkivet har vi haft 55 besøgende, men som hvert år får vi hovedparten af vores besøgende på vores hjemmeside www.vnsa.dk, som besøges af ca. 1.000 personer månedligt. I 2010 afsluttede vi foreløbigt projektet med at indtaste oplysninger på www.historiskatlas.dk. Vester Nebel Sogn er nu rigt repræsenteret på denne internetportal. Vi overvejer et nyt projekt med jævnligt at lægge små historier på Vester Nebels hyperlokale sektion på jv.dk.

Til slut vil vi takke Esbjerg Kommune og Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond for deres velvillige økonomiske støtte til arkivet. Og vi takker VNI for logi samt naturligvis alle, som har afleveret materiale til arkivet.

Lokalhistorisk Arkiv for Vester Vedsted Sogn

Vester Vedsted Byvej 55, Vester Vedsted, 6760 Ribe

Åbningstid: 2. onsdag hver måned kl. 19.30-21.30

Leder: Peter Billund, Vester Vedstedvej 38, 6760 Ribe

Tlf.: 75 44 51 79

Arkivets postadresse: Vester Vedstedvej 38, 6760 Ribe

Arkivet kunne gradvis begynde flytningen til nyt lokale i Forsamlingshuset i Vester Vedsted i januar 2010. Det drejede sig først og fremmest om indretning af nyt, brandsikkert lokale, hvor arkivalierne kunne opbevares med større sikkerhed. Brandkassen havde bevilliget 10.000 kr. til dækning af de udgifter, vi havde til håndværkerregninger. Vi havde selv sikret os et velbevaret brugt reolsystem, der kunne rumme alle arkivalierne.

To nyindkøbte PC'er skulle sikre, at vi kunne komme i gang med registreringerne i Arkibas, men uventede problemer opstod med IT-forbindelsen til huset. Modtageforholdene i Vester Vedsted by er vanskelige med det resultat, at vi ved årets udgang endnu ikke var kommet i gang med det egentlige registreringsarbejde på Arkibas.

Arkivets årsmøde den 26. maj 2010 indledtes med et besøg på Psykiatrisk Hospitals Museum i Hviding. Museet består af en samling af inventar og hjælpemidler fra 1920'erne og fremefter og tydeliggør den store udvikling, der er sket i den psykiatriske pleje gennem de mange år. Museumslederen Egon Olesen gav os en kyndig rundvisning og understregede den store betydning, institutionen har haft for lokalsamfundet i henholdsvis Hviding og Vester Vedsted Sogne. Det kan oplyses, at vores besøg på museet gav anledning til et større portræt af lokalsamfundet og museet i Ribe Ugeavis.

Anden halvdel af årsmødet fandt sted i de sædvanlige rammer i Vester Vedsted Forsamlingshus med aflægning af årsberetning fra arkivleder og regnskab fra kasserer. Herefter fortalte Erling Hansen om sin barndom og opvækst på Mandø i 1950'erne. Der var ikke mange moderne bekvemmeligheder på øen. Man måtte klare sig med det, der var til rådighed og tage tingene, som de kom. Transporten til fastlandet var ofte uregelmæssig og vanskelig. I 2010 havde vi to forespørgsler til arkivet om personer, der var udvandret til USA, og en forespørgsel om en pensionistforeningsprotokol for de to sogne. Desuden fik vi en henvendelse om fotos fra en lejrskole på Ungdomshøjskolen i 1950'erne. Endelig kunne vi hjælpe Dorit Iversen med hendes studieopgave om Digerne ved Digehtten, som hun var i gang med at udarbejde. Hun efterlyste fotos fra digebyggeriet og personer, der havde haft tilknytning til huset. Vores assistance betød også, at vi traf aftale om hendes besøg som foredragsholder til næste årsmøde, der afholdes i Digehtten.

Vilslev Jedsted Sognearkiv

Kongeådal Skole, Kongeådal 17, 6771 Gredstedbro

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 15.00-17.00 samt efter aftale med lederen. Lukket i juli

Leder: Stig Hegn, Jedsted Klostervej 77 – 6, 6771 Gredstedbro

Tlf.: 75 43 14 41 / 51 96 64 73

Arkivets postadresse: Jedsted Klostervej 77 – 6, 6771 Gredstedbro

E-mail: stighegn@mail.dk

Hjemmeside: www.bricksite.com/vilslevjedsted

Receptionen for Kongeåen, 3. årgang af lokalårbogen, fandt sted på den tidligere Kongeådal Skole den 1. december med deltagelse som sidste år, ca. 40 deltagere. Holger Bilde Lauridsen fortalte om sin socialdemokratiske bedstefar, Jens M. Lauridsen. Og så var der pilsner/rødvin, småkager – og snak.

Af årets indhold i lokalårbogen kan nævnes artiklen En barndom i Vilslev, hvor Erling og Helene fortæller om drengestreger i 1950'erne. Fra Jedsted fortæller Anna om sin tid som ung pige i 1930. At være sønderjyde i 1. Verdenskrig beretter Arthur Schmidt om, mens præstens prædiken ved Gydas begravelse bringer minder frem. Historien om den første kvinde i sognerådet er bl.a. Milles fortælling om dengang, Aksel Thude reagerede på en bold gennem vinduet under ligningsarbejdet. Og så får vi en krønike om Andelsmejeriets oprettelse. Fra årets gang er der billeder, som Sigurd Solem har taget.

Arkivet har en fast månedlig åbningstid, som slås op på opslagstavlen ved Brugsen. Arkivet har efter forskellige forsøg med at bruge naboens internetadgang måttet bide i det sure TDC-æble. Med henblik på overgang til den nye version af Arkibas er der foretaget de rettelser, der skal til – håber vi – og vi har kontaktet SLA.

Fanø Kommune

Sognearkivet i Nordby

Niels Engersvej 5, Nordby, 6720 Fanø

Tlf.: 75 16 62 60

Åbningstid: Tirsdag kl. 10.00-12.00 samt onsdag kl. 19.00-21.00

Leder: Linda Vesterbæk, Bavnebjerg 53, Nordby, 6720 Fanø

Tlf.: 75 16 35 95

Arkivets postadresse: Bavnebjerg 53, Nordby, 6720 Fanø

E-mail: nordbyarkivet@fanonet.dk

Året 2010 har som vanligt været et travlt år på Nordby Sognearkiv. Vi har haft 231 besøgende, fået rigtig mange e-mails og telefonhenvendelser plus ekstra aftaler uden for åbningstid. Det er jo ikke altid lige nemt for folk at komme, når vi har åbent, men det finder vi også ud af!

Arkivet har fået 43 afleveringer – større og mindre, men for os lige værdifulde, uanset størrelse. Det er meget blandet: Fotos, bøger, regnskaber, protokoller og erindringer m.m. Nævnes kan blandt andet: Regnskabsbøger og en protokol fra KFUM og Indre mission, barndomsminder fra 2. Verdenskrig, En Fanø-drengs erindringer af Kaj Beck, skrifter fra Sømandskoneforeningen 1977-2009, en CD

med en flot samling billeder af Fanø-skibe, skibsførere og besætning m.m., to store album med dejlige Fanø-fotos af Kromann, en pragtfuld bog om Fanøs flora og fauna: Fra Hedehøgens rige, protokoller fra Fanø Erhvervs- og Turistråd, en CD med tegninger og beskrivelser af Batterierne på Fanø fra 1801 samt to stk. førsteudgaver af N. M. Kromanns Fanøs Historie. Dette er bare et lille udpluk af de ting, der er kommet til arkivet i 2010.

Af aktiviteter har vi deltaget i Museernes Dag, hvor vi en eftermiddag i juni måned havde åbent samtidigt med Fanø Museum, Fanø Skibsfart og Dragtsamling, Everten Rebekka og Marineforeningen. Den dag fik vi 35 besøgende. Derudover var vi værter ved udgivelsen af Chr. Poulsens bog Vi har fået ærter den 25. marts. Vi havde en dejlig reception i bibliotekets lokaler og fik samme aften solgt mange bøger til fordel for arkiverne på Fanø.

Ligeledes havde Hanne og Villy en reception i arkivets lokaler den 6. april, hvor de satte punktum for deres arbejde med samlingen om Nordby Sogn. Denne samling har vi solgt på DVD til mange glade og tilfredse mennesker i hele landet, ja sågar til England, Tyskland og Australien er DVDen nået ud. Oven i dette er Hanne og Villy Nielsens store indsats med deres samling til meget stor hjælp og lettelse både for os i Sognearkivet, men også for nutidige og for eftertidens slægtsforskere.

Vi havde håbet, at pengene fra salg af bøger og DVDer samt salg af evt. fotos m.m. kunne give til lidt ekstra nyt, men pengene går med i vores budget, da vores brug af materialer m.m. bliver større. Priserne stiger, og efterhånden er behovet for at skulle på kursus ikke blevet mindre – tværtimod! Arkivet har også solgt nogle fotos, som skulle bruges i Rosendahls Fanø telefonbog. Alt i alt giver disse forskellige tiltag lidt ekstra penge.

Arbejdet på arkivet går stille og roligt. Vi er fire-fem medarbejdere, hvoraf de to har rigeligt at gøre med Arkibas. Derudover har vi »lånt« et par ekstra hænder til at sortere vores samling af dias og evt. få dem lagt ind på computer. Registreringen af Jørgen Iversens store samling fra 2008 er ikke helt færdig, men det hjælper.

2010 blev desværre også året, hvor det blev bestemt, at folkebiblioteket og Nordby Sognearkiv skal forlade den

dejlige gamle Realskole-bygning og flytte ud på Nordby Skole. Det har vi og mange andre ikke været så glade for, men vi må jo prøve at få det bedste ud af det! Flytningen vil ske i september eller oktober 2011.

Nordby Sognearkiv siger hermed mange tak til Fanø Kommune og alle de, der har bidraget til økonomisk støtte i året, der gik. Også en stor tak til medarbejderne for indsatsen.

Sønderho-arkivet

Sognegården, Landevejen 41, 1., Sønderho, 6720 Fanø

Åbningstid: Torsdag kl. 16.00-18.00 samt efter aftale med lederen. Juni lukket

Leder: Anker Jensen, Fregatvej 3, 6720 Fanø

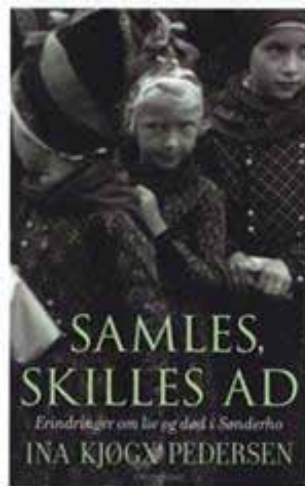
Tlf.: 75 16 24 41

Arkivets postadresse: Fregatvej 3, 6720 Fanø

E-mail: sonderhoarkivet@nrdc.dk

Arbejdet med indtastning i Arkibas er fortsat sideløbende med oprydning og revision af indholdet i arkivæskerne. Personalet har deltaget i diverse kurser gennem RAL.

29 besøgende har skrevet sig ind i vores »logbog« med angivelse af deres ærinde. Der har været flere henvendelser med ønske om betjening uden for arkivets normale åbningstid. Det drejer sig om personer, som indkvarterer sig på Fanø for at søge oplysning om deres slægt. Vi forsøger, så vidt det er muligt, at imødekomme disse ønsker. Vi får stadig flere henvendelser i form af e-mails med spørgsmål om slægtsforhold, gamle huse, billeder m.m. Det er henvendelser, som tager mere og mere tid, og en tendens som vil udvikle sig, fordi folk jo finder ud af, at vi er flinke i arkiverne. En spørger fra eksempelvis Maribo afviser man jo ikke med en opfordring om selv at komme og kigge i relevante arkivalier. Eller gør man?

Forsiden af bogen »Samles, skilles ad« af Ina Kjøge Pedersen, som Sønderho-arkivet var behjælpelig med at levere oplysninger til.

Personer med specifik og faglig interesse i Sønderhos kultur m.m. har anvendt arkivets mangfoldighed af kilder til byens historie. Vi har bl.a. hjulpet en Ph.d.-studerende i forbindelse med en afhandling om Fanø-turismen før og nu. Forfatteren Ina Kjøge Pedersen har haft gavn af arkivet i forbindelse med udgivelsen af bogen: Samles, skilles ad. Arkivets medarbejdere var inviteret med til receptionen i anledning af udgivelsen. Det foregik i Sønderho Andelshus med mange gæster med interesse for bogens tema: At vokse op, rejse bort og vende tilbage til sit udgangspunkt. I dette tilfælde til Sønderho. Ligeledes har vi kunnet assistere lokale arbejdsgrupper med billedstof m.m. Det gælder materiale om Sønderho Gamle Fuglekøje, det gamle sømærke Kåveren, som nu skal genrejses, og Sønderho Havn, som søges genetableret.

Sønderho deltager hvert år i projekt Landsbyugen med et omfattende program for uge 42. Sognets lokalhistorie og arkivets arbejde skriver vi om i Sønderho Borgerforenings blad Sønderho-Nyt. Sammen med lokalarkivet i Nordby og Fanø Museum udgiver vi to gange om året medlemsbladet Fanø Lokalhistoriske Forening. Over 24 sider skriver vi om Fanøs historie med udgangspunkt i arkivernes materiale. Foreningen har ca. 300 medlemmer. I november deltog vi i Arkivernes Dag, som i år havde temaet klima. I den anledning lavede vi et åbent hus arrangement med en udstilling om stormflodernes påvirkning af Sønderho gennem tiderne. Vi kunne notere os et pænt fremmøde af gæster.

Et længe næret ønske om bedre lokaleforhold er blevet realiseret via et samarbejde med Fanø Sparekasse. Vi låner Sparekassens lokale i stueetagen i vores åbningstid torsdag fra 16-18 og kan på den måde ekspedere »kunder«, som ikke er i stand til bruge trappen til arkivet på 1. sal. Her har vi stadig vores »skattekammer« med de mange arkivalier, som opbevares under stråtag. Det er ikke optimalt, når man i arkivprog taler om »opbeva-

ring under betryggende forhold«. Vi må imidlertid nok tage til efterretning, at det er det, kommunen i øjeblikket kan tilbyde os. Under alle omstændigheder takker vi Fanø Sparekasse mange gange for deres initiativ. Samarbejdet/

lokalet fællesskabet blev markeret ved en reception i april med mange gæster, som tog Sparekassens nyrenoverede lokale i øjesyn og samtidig blev præsenteret for sognarkivet.

Varde Kommune

Agerbæk Lokalhistoriske Arkiv

Agerbæk Skole, Debelvej 23, 1. sal, 6753 Agerbæk
Åbningstid: 1. og 3. onsdag hver måned kl. 13.00-15.00 samt efter aftale

Leder: Leo Mathiasen, Pileallé 3, 6753 Agerbæk
Tlf.: 75 19 61 66

Arkivets postadresse: Pileallé 3, 6753 Agerbæk
E-mail: lim@thiasen.com

2010 har været lidt turbulent, da vores arkivleder Margit Hansen er død efter lang tids sygdom. Leo Mathiasen varetager den post indtil videre. Årets gang på arkivet, synes vi selv, har været præget af travlhed. Vi har lavet en lille undersøgelse af, hvor mange timer vi har brugt på arkivet. Det er blevet til ca. 1.400 timer.

Arkivet har i løbet af året modtaget 20 afleveringer, og derudover er afleveringer fra tidligere år under registre-

ring. Alle nye afleveringer bliver oprettet med indkomstjournal og registreret med det samme. I øjeblikket har vi registreret ca. 800 billeder og skal i gang med arkivalierne. Derfor har vi også haft tre personer på et Arkibas-kursus for at lære noget om arkivalieregistrering og få rigtigt begyndt. En måneds tid efter havde vi besøg af vores konsulent Richard Bøllund, hvor vi gennemgik det, vi havde lavet. Det var godt, for der var nogle småfejl, som vi skal have rettet. Vores billedregistreringer skal også ændres en smule, så dem render vi igennem og retter for 4. gang! Så arbejdsløse bliver vi ikke foreløbigt – ca. 90 kasser skal gennemgås plus alt det, der ikke er registreret endnu. Det skulle gerne være sådan, at registreringerne er fejlfri, når vi går på mini-arkibas.

Vores udflugt i år sammen med Fåborg Lokalhistoriske Arkiv gik til Møltrup Optagelseshjem, som er en gammel herregård, der er lavet om til herberg for enlige mænd. På Arkivernes Dag havde vi en udstilling om vejr og vind og en tidligere Agerbæk-mand til at fortælle lidt om sit liv som indberetter til Metrologisk Institut. Vi havde 60 besøgende den dag. Der har i årets løb været en del besøgende på arkivet, bl.a. en tidligere elev på skolen, som nu er bosat i Australien. Han kunne næsten ikke slippe arkivet, så han vender tilbage en anden gang. Der er også en del henvendelser pr. telefon og e-mail, som vi finder løsninger på. Desuden deltager vi med stande på lokale messer og torvedage.

I forbindelse med, at vi fik nye skriveborde, fik vi vores PC'er efterset. Skærmene hertil, som vi fik foræret af banker, var ved at være udtjente, så vi valgte at skifte dem ud med nye fladskærme.

Der er i årets løb solgt enkelte eksemplarer af bøgerne: Fåborg Sogns Historie, bind 2 og Agerbæk i billeder. Nogle har efterlyst bind 1 i Fåborg Sogns Historie, men den er udsolgt, så vi har i efteråret lavet en CD med bogens bind 1. Pr. 1. januar tiltræder Kurt Ø. Nielsen som ny medhjælper på arkivet.

Alslev Sognearkiv

Bredgade 39, 1., Alslev, 6800 Varde

Åbningstid: Mandag kl. 18.30-21.00 samt efter aftale

Leder: Hans Ole Villadsen, Bredgade 6a, 6800 Varde

Tlf.: 75 26 94 80

Arkivets postadresse: Bredgade 6a, 6800 Varde

E-mail: alslev.sognearkiv@gmail.com

2010 blev et år med god aktivitet i Alslev Sognearkiv. Det blev også det første hele år med en arkivbestyrelse på fem nye medlemmer og med en fastlagt arbejdsplan. Denne beretning tager sit udgangspunkt i en gennemgang af, hvad der blev realiseret af påtænkte tiltag efter arbejdsplanen, og hvad der ikke blev gennemført, men ikke alt kan planlægges, så der er også meget andet at berette om.

Årets projekt, 50 år med mink-avl i Alslev, blev afviklet, og efter besøg og indsamling af materiale ved alle nuværende og tidligere minkfarmere kunne projektet fremlægges på et velbesøgt møde, og arkivet har efterfølgende fået god respons på arbejdet. Der mangler færdiggørelse af fotoserien Årets gang på en minkfarm i Alslev 2010, men det vil ske i løbet af 2011.

Alma Knudsen nåede at få opdateret arkivets gårdregistrering og få begyndt på billedregistrering i Arkibas4 inden sin død, og der er derfor ikke nået megen ny registrering i 2010, men dette arbejde løber ingen steder og må afvente, at arkivet får større kapacitet (flere medarbejdere).

Arkivet fik en fornem mulighed for profilering ved Alslev Boldklubs byfest. Der blev afviklet en byvandring med temaet Alslev By 1910 samt en cykeltur langs Alslev-Vibæk Engvandingskanal. Til begge ture var der over 40 deltagere. Også her har arkivet fået god respons, og projektet forventes fortsat de kommende år.

Fremfindning og opsætning af månedens billede videreførtes i 2010, og selv om der vist kun er få trofaste læsere, så kan det være, at der kommer flere til. Derfor fortsættes der, og så har arkivet et »vindue« ud til alle, der kommer forbi Brugsen.

Fotobogen Årets gang 2010 i Alslev er ved at være klar til produktion. Der er hen ved 200 billeder til rådighed. Pga. prisen på 450 kr. laves der kun to eksemplarer – 1 stk. til arkivet og 1 stk. til Villy Andersen som tak for »sponsorstøtte«.

Arkivernes Dag dag den 13. november havde ikke som planlagt Toftnæs på programmet, men i stedet Stormfloder omkring Alslev, fordi dette emne passede bedre til det landsdækkende tema: Vejr og klima«. Der kom omkring 35 personer på arkivet, og de kunne se filmklip tilbage fra 26. januar 1990 og høre på fortællinger fra andre store stormfloder.

Der er allerede taget hul på næste års projekt, Da parcellhusejerne erobrede Alslev, og det må så kompensere for, at der ikke er blevet afholdt noget foredrag i 2010. Til gengæld fik Alslev også i år en artikel optaget i Vestjyske Fortællere, hvor Inger Sørensen beskrev faderen Ingerslev Nielsens virke i Toftnæs gennem et langt liv.

Arkivet er under ommøblering. Arkivalierne samles bagerst i lokalet, og i front etableres læsesal, opslagstavle, udklipsbøger og billedudstillinger. Mogens Callesen har hjulpet til med at få lavet nye større hylder til vore arkivkasser, Villy Andersen har leveret materialet, og Lis Kristensen har hjulpet til med at påbegynde omflytningen af bøger og arkivkasser. Andelskassen sponserede to store hæve-sænkeborde og et brandsikkert skab til arkivet, da de lukkede og flyttede til Varde, så de gamle skriveborde m.m. er blevet kasseret. Desuden har vi erhvervet to stk. ældre skolemøbler, som Knud Bjarne Bennetsen har renoveret for os.

Den nye sparekasse lånte i tre måneder vores lokale, og det fik vi en pæn husleje for. Pengene er allerede anvendt til indkøb af projektor, fjernsyn og filmværk m.m., så nu kan disse ting slettes fra arkivets ønskeseddel.

Hen over året er det blevet til 49 afleveringer, hvilket er et meget højt tal for et arkiv som vores. Der kom mange indleveringer fra minkfarmene, og ved arkivlederens besøg i og uden for sognet er der også fremkommet mange arkivalier.

Generalforsamlingen blev som sædvanlig holdt sammen med Borgerforeningen, og styrelsen har holdt de fastsatte to møder. På august-mødet blev det besluttet at etablere den påtænkte støtteforening, og uddeling af indbetalingskort til alle sognets husstande har resulteret i en sum på omkring 6.500 kr., svarende til ca. 90 medlemmer. Så bliver der midler til at få etableret den ønskede hjemmeside.

Samlet vurderet er der derfor kun grund til at betegne året 2010 som tilfredsstillende for Alslev Sognearkiv. Arbejdsopgaverne for 2011 er fastlagt – med sædvanlig ret til ændringer – og kunsten bliver nok at holde de mange bolde i luften, når arkivet har så smal en bemanning, som tilfældet er. Der vil derfor være løbende fokus på mulige nye/flere medhjælpere, og da Elly Jessing allerede er i gang med at transskribere ældre dokumenter med gotisk håndskrift for arkivet, og Lis Kristensen endvidere er i gang med at hjælpe med nyindretningen, så er begyndelsen da gjort. Der er tilmed et par emner yderligere til bearbejdning.

Ansager Lokalhistoriske Arkiv

Områdecenret, Præstegårdsvej 5, 6823 Ansager

Tlf.: 75 29 62 29

Åbningstid: Onsdag kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Ove Nørager-Nielsen, Rødsandvej 2, 6823 Ansager

Tlf.: 75 29 71 88

Arkivets postadresse: Rødsandvej 2, 6823 Ansager

E-mail: ansager-arkiv@mail.dk

Hjemmeside: www.ansager-arkiv.dk

For at begynde bagfra: I december 2010 kunne vi læse i avisen, at Områdecenret, hvor arkivet har haft til huse i 19 år, skal nedrives i stedet for at blive renoveret som ellers planlagt. I det nye områdecenter, der skal bygges, er der ikke gjort plads til arkivet, så fra sommeren 2011 er vi husvilde. Nu gik det ellers lige så godt!

Hver onsdag sidder vi fire og arbejder med hver vores opgaver. Vi har ikke haft så mange besøgende som sidste år, men det har givet os mere arbejdsro. Vi har flere projekter i gang, det er ikke ideer, der mangler. Ved byens sommerfest var vi blevet opfordret til at lave en byvandring efterfulgt af et billedshow om byen før og nu. Begge dele havde mange deltagere. Ligeledes holdt vi et foredrag og et billedshow i Sognegården. Der er i byen stor interesse for arkivet – gid det må vare ved, hvor vi så end ender.

Billum Lokalhistoriske Arkiv

Billum Station, Kastanjevej 6, 6852 Billum

Tlf.: 75 22 14 48

Åbningstid: Torsdag kl. 9.00-12.00 (juli og helligdage undtaget) samt efter aftale med lederen

Leder: Gunhild Jeppesen, Kirkebyvej 17, 6852 Billum

Tlf.: 75 25 82 41

Arkivets postadresse: Kirkebyvej 17, 6852 Billum

E-mail: arkibil@mail.dk

Det har været et travlt år i arkivet med mange opgaver. Glædeligt er det, at flere henvender sig for at spørge, om arkivet er interesseret i materiale, de har haft liggende eller fundet ved oprydning på loft og i kælder eller på anden måde er kommet i besiddelse af. Alt har selvfølgelig ikke interesse, men det er godt, at arkivet får mulighed for at se på det. Det fortæller også, at der stadig er noget at finde i lokalområdet, også af spændende art. Vi skal også være opmærksomme på, når der sker ændringer i lokalområdet som f.eks. lukning eller ophør af forretninger, foreninger og anden virksomhed. Vi skal huske relevante personer på, at arkivet er modtager af arkivalier.

Der er modtaget 18 afleveringer af forskellig art og størrelse i 2010. Den største var fra den nu nedlagte Billum Andelskasse, som blev oprettet i 1917. Der måtte en trailer til for at hente denne store samling hjem på arkivet. Vi har haft 75 besøgende samt mange henvendelser via e-mail og telefon. Det er ikke kun i åbningstiden, der arbejdes på arkivet, så der er jævnligt nogen, der lige kommer forbi til en snak. Det er godt at kunne servicere brugerne, når det passer dem. På Arkivernes Dag deltog vi med en lille udstilling af billeder og beskrivelser af stormfloder – et emne der ikke er ukendt for os som nabo til Ho Bugt og Varde Å.

I 1910 blev der bygget ny skole i Billum, og skolen fejrede 100 års jubilæet med en temauge om skolen i gamle dage. Alle elever fra yngste til ældste klasse deltog, og en af dagene var de i mindre grupper rundt i Billum for at se og høre om området. Arkivet bidrog her med åbent hus og en udstilling af billeder m.m. samt fortalte og svarede på spørgsmål om emnet. Den ene gruppe afløste den anden, så det var virkelig en udfordring, men en dejlig oplevelse,

som det altid har været, når arkivet gennem årene har haft med skoleelever at gøre.

Vi er i gang med at gøre arkivet med konfirmandbillederne færdig, så den bliver komplet med billeder og navnene i den rækkefølge, de er på billedet. Det ældste billede i den samling er fra 1916 og derefter hvert år frem til nu.

Vi har også deltaget i arkiv-kurser. Det er godt, at vi stadig har både RAL og konsulenten knyttet hertil. Det skal arkiverne holde godt fast i. Vi vil igen takke Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond for donation og tak til alle, der på forskellig måde har vist gavmildhed, hjælp og interesse for arkivet. Også tak til bestyrelsen for Arkivsamvirket for Varde Kommune for et stort og flot arbejde.

Blåbjerg Lokalhistoriske Arkiv

Sønder Allé 21, 6830 Nr. Nebel

Tlf.: 75 28 71 18

Åbningstid: Mandag kl. 8.30-11.30 og onsdag kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Henning H. Christiansen, Markvænget 4A, 6830 Nr. Nebel.

Tlf.: 75 28 22 74

E-mail: lhablaabjerg@forum.dk

Arkivet har igen haft et travlt år med mange indleveringer – 50 stk. blev det til. Af besøgende har vi haft 154 samt modtaget et stort antal henvendelse på telefon og e-mail. Arkivet har hjulpet Varde Museum med stof og billeder til to kommende bøger om Henne Sogn og om Filsø.

Vi har også deltaget i Arkivernes Dag, og det blev igen en god dag med ca. 55 besøgene og gode kontakter, som har resulteret i indleveringer, heraf en om Nørre Bork og Omegns Biavlerforening gennem 100 år i skrift, billeder og film. En meget fin og stor aflevering.

Arkivets medarbejdere har også i år været på mange kurser i Arkibas og SLAs modulkurser, og vi er ved at komme i gang med Historisk Atlas, som vi vil forsætte med i 2011. Arkivet har forsat det gode samarbejde med Nymindegab Museum, hvor vi har skiftende udstillinger med

billeder fra arkivet. Ligeledes har vi en lille udstilling ved arkivets indgang, som resulterer i mange henvendelser.

Arkivet har også haft besøg af Vesterhavsposten, hvilket der kom en fin omtale med billeder ud af. Ved hjælp af Vesterhavsposten har vi også fået opklaret en del ukendte billeder. Arkivet har også i år nydt godt af lokale fonde, som har hjulpet os med en ny PC og et billedbehandlingsprogram. Det er dejligt med sådan en opbakning.

Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv

Kirkegade 3, 6840 Oksbøl

Tlf.: 75 27 15 48

Åbningstid: Mandag-fredag kl. 9.00-11.00 er arkivet almindeligvis bemandet eller aftale med lederen. Lukket i juli måned

Leder: Anni Skov Christensen, Bøgevej 3, 6840 Oksbøl

Tlf.: 30 12 88 36

E-mail: blaoks@turbopost.dk

Hjemmeside: www.vardebib.dk/arkiv/blhuk.asp

Arkivet har i 2010 modtaget 57 afleveringer, hvoraf nogle har været billeder til låns, som vi har skannet. Der er kommet mere opmærksomhed på at aflevere arkivalier i forbindelse med dødsfald, og det er vi glade for.

På medarbejdersiden har vi været lidt småt kørende en del af året. Først fik vores ny medarbejder, Ole, et godt tilbud på betalt arbejde fra sin gamle arbejdsplads, så han kan kun afse en dag om ugen til arkivarbejde, og så besluttede Jørgen Tøstesen sig for at stoppe. Tilmed har der været lidt sygdom, så det kniber med at nå at få arkiveret alle afleveringerne.

Vi har haft mange besøgende i årets løb, og flere har været her mere end én gang. Til Arkivernes Dag havde vi fundet en del frem om vejr og vind, idet vi syntes, emnet i høj grad vedrørte vores område, men de gæster, der kom, var alle interesseret i andre emner.

Stort set beskæftiger vi os med de samme ting som sidste år, idet ingen af vores projekter er blevet færdige, dvs. at vi stadig ikke har fået helt styr på historien om byens forretninger, ligesom der mangler lidt i at få alle skinner

Kogekoner og hjælpere slapper af efter en fest i Aal Forsamlingshus. Forrest til højre den navnkundige Thea. Billedet er afleveret af Inger Sørensen, som også selv er med. Foto: Blåvandshuk Lokalhistoriske Arkiv.

på plads i den gamle Blåvandshuk Kommune. Vi finder fortsat nye negativer, hver gang vi tror, vi er kommet til vejs ende. At vi aldrig bliver færdige med udklip fra aviser og ugeblade siger jo sig selv. Desuden medfører de henvendelser, vi får, at vi ofte bliver nødt til lige at få styr på de historier, de handler om, så vi også kan få tilfredsstillet vores egen nysgerrighed samt være bedre forberedt næste gang, nogen spørger.

Fåborg Lokalhistoriske Arkiv

Fåborghus, Møllevej 1, 6818 Årre

Tlf.: 72 16 72 75

Åbningstider: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Svend Håhr Kristensen, Fåborgvej 16, Fåborg, 6818 Årre

Tlf.: 75 19 52 08

E mail: faaborg-lokalarkiv@cdnet.dk

Siden vi for nogle år siden flyttede ind i Fåborghus, har besøgstallet været jævnt stigende. Ligeledes har antallet

af henvendelser af forskellig art også været stigende, og i langt de fleste tilfælde har arkivet været i stand til at yde den hjælp, som har været ønsket. Det føler vi er meget tilfredsstillende. Vi har på arkivet nogle medarbejde, som er gode til at fordybe sig i opgaverne og i mange tilfælde få dem løst på bedste måde.

Arkivet blev i efteråret kontaktet af John Jensen fra Varde Museum, som havde fået en opgave at løse fra Kulturministeriet. Opgaven gik ud på at fortælle om livet i en landsby omkring år 1900 og før. Da Fåborg er en gammel landsby, spurgte John Jensen, om vi ville være behjælpelige – vi syntes det lød vældig interessant, så den var vi straks med på. John Jensen ville tage udgangspunkt i tre bygninger her i byen: Kirken, kroen og vandmøllen, som alle er af ældre dato.

Fåborg Kirke ligger smukt midt i Fåborg by på et af de højeste steder i sognet. Sognet har fra gammel tid været anneks-sogn til Vester Nykirke. I 1860 blev Fåborg og Årre sogne lagt sammen, og Fåborg Sogn blev gjort til hovedsogn, hvor også præstegården ligger. Lige ved siden af kirken ligger Fåborg Kro, som er en gammel kongelig gæstgiverkro. Krogården har i sin tid hørt under præsteembedet, da Fåborg Sogn var anneks under Vester Nykirke. Hvor længe der har været beværterbevilling vides ikke. Fåborg Vandmølle ligger ved Sneum Å, som krydses på landevejen mellem Fåborg og Åstrup sogne. Møllen nævnes første gang i en præsteindberetning fra 1638. Der er blevet malet både mel og gryn på møllen, og i den sidste halvdel af det 19. århundrede var der også kartoffelmølleri.

Vi fik i efteråret en henvendelse fra Årre Skole om besøg af en 7. klasse en fredag formiddag. Det ville vi gerne, og de kom så cyklende hertil, hvor vi fortalte om arbejdet på arkivet og om, hvad vi får af afleveringer. Formanden fortalte også om hvor mange forretninger, der har været i Fåborg i gamle dage. Det var noget, de spurgte efter, lige da de var kommet, så vi fik travlt med at tælle op. Det var slet ikke så få forretninger – vi kom over 30, og så er vi ret sikre på, at vi ikke fik det hele med.

Arkivet har modtaget 31 afleveringer af forskellig art. Registreringen i Arkibas går planmæssigt, alle billeder fra gammel tid er registreret, og mange af arkivalierne er ta-

stet ind i Arkibas. Så på registreringsområdet føler vi, at vi er ved at være godt med. Vi har også i en årrække været godt i gang med det.

Sammen med arkivet i Agerbæk gik sommerudflugten til Herning-egnen, hvor vi besøgte Herregården Møltrup – et hjem for mænd, som på den ene eller anden måde er havnet på livets skyggeside. Vi fik en grundig gennemgang af livet og arbejdet på dette hjem, og det var både en lærerig og minderig oplevelse. Ved vores byfest var der mange inde at se vores udstilling af familie billeder. Ligeledes var der pænt besøg i kirken, hvor formanden for menighedsrådet fortalte om Fåborg Kirke.

Vi vil gerne takke alle, der slutter op om arkivet og dets arbejde. Ligeledes en stor tak til Skads m.fl. Herreders Brandkasses Fond for den økonomiske støtte, vi gennem en lang årrække har fået hvert år.

Horne Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Hornelund 27, 1. sal, Horne, 6800 Varde

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00.

Juli lukket

Leder: Leif Sønderkov, Lundagervej 30, Horne, 6800 Varde

Tlf.: 75 26 05 27 / 24 61 55 50

Arkivets postadresse: Lundagervej 30, Horne, 6800 Varde

E-mail: leifsdskov@mail.dk

Året begyndte med, at hele arkivet skulle flytte til ny lokaler på 1. salen i Plejecenter Hornelund. Forholdene i kælderen på Horne Skole var ikke gode, idet luftfugtigheden konstant var for høj til skade for både arkivmedhjælpere og arkivalierne. Så da muligheden med Hornelund viste sig, var vi parate til at flytte, selvom det er et ret omfattende arbejde.

Vi har haft til huse i kælderen på Horne Skole siden arkivets oprettelse i 1973 og har haft stor glæde af opholdet der. Vi har brugt hele 2010 til at få styr på alle de flyttede arkivalier og kan faktisk ikke helt endnu melde »klar arkiv«. Når det sker, vil vi gerne markere det med et åbent hus arrangement.

Arkivet har i årets løb fået ti indleveringer med materiale, som alt sammen bidrager til sognets historie. Vi har også fået opgraderet vores billedarkiv, der omfatter ca. 600 billeder, så vi nu har billeder af alle huse og gårde i sognet. Vi er også på vej til at have tre arbejdspladser med hver sin PC, hvor vi er ved at digitalisere arkivalierne og samtidig er kommet i gang med at registrere i Arkibas4.

I august havde vi som sædvanlig en stand på byens torvedag – en dag som kan samle ca. 500 mennesker. Heraf kikker rigtig mange ind på vores stand, for som de siger: »Det er nu sjovt at få en snak om gamle dage«. Vores billedudstilling giver hvert år grundlag for en god diskussion, og vi blev opfordret til at have en udvidet billedudstilling med næste år. Det er noget, som vi arbejder på. På Arkivernes Dag i november havde vi ti besøgende, som var med til at dagen blev temmelig aktiv. Vi nåede faktisk både at løse familiegåder samt nyde kaffe og rundstykker i de to timer, vi havde åbent.

Vi har også valgt at tage alle originale billeder ud af de rammer, som de har været placeret i og har prydet vores vægge indtil nu. Det er meningen, at vi vil udvælge et udsnit af billederne og erstatte dem med en kopi af originalen, så vi igen kan få noget op på væggene.

Konklusionen for 2010 er, at vi godt kunne bruge flere timer i arkivet, men som vi også ved, er det næsten altid kreative mennesker, der varetager arkivarbejdet, men også folk med andre jern i ilden. Alt i alt har det været et spændende år, hvor vi fornemmer, at arkivet blomster med mange opgaver.

Janderup Lokalhistoriske Arkiv

Aktivitetshuset, Nybrovej 32, 6851 Janderup

Tlf.: 21 96 31 30

Åbningstid: Mandag kl. 9.00-12.00 (undtagen juli og august) samt efter aftale med lederen

Leder: Gregers Grau, Højen 4, 6851 Janderup

Tlf.: 75 25 84 89

Arkivets postadresse: Højen 4, 6851 Janderup

E-mail: g.grau@bbsyd.dk

Hjemmeside: www.janderup.dk/gpage7.html

2010 har været et normalt år for arkivet. Arkivet har i årets løb modtaget 52 afleveringer, herunder en medlemsprotokol for Kærup Gymnastik- og Ungdomsforening for perioden 1949-1951. Vi har fået registreret alle minkfarme i Janderup Sogn, både dem der er i drift og de nu nedlagte.

Arkivet har været besøgt af 206 personer, hvoraf de 116 var gæster på udstillingen Folk og Kultur 2010 på Janderup Skole. Vi har hjulpet nogle slægtsforskere med relevant materiale og har til gengæld af dem fået værdifulde oplysninger. Det er det, der gør arkivarbejde spændende og interessant. Vi får også en del henvendelser via e-mail.

På Vadehavsdagen den 4. september havde vi en lille stand på Ladepladsen ved åen i Janderup. Der kom mange gæster, men interessen for arkivarbejdet var minimal. Det var natur og konsum, der fangede gæsternes opmærksomhed!

Vi er godt i gang med at indtaste registreringer i Arkibas. Det tager tid, da det kræver en del overvejelser at få registreringerne gjort søgbare med indtastning af de rigtige henvisninger og relationer samt nøjagtig brug af decimaltal, ordningsord, kategori, journalstikord og fritekstord. Bliver dette gjort rigtigt, er det dog en kolossal hjælp til at finde alt relevant om personer og foreninger. Vi skal også en gang have vores scrapbøger med avisudklip integreret i Arkibas, men det vil også tage tid! Vi er fire personer, der deler arbejdet mellem os.

Vores årsberetning og det reviderede årsregnskab bliver hvert år lagt frem til efterretning på Janderup Sogneforenings ordinære generalforsamling. Det gøres, fordi arkivet er stærkt tilknyttet sognet og også for at gøre arkivet synligt i lokalsamfundet. Vi får årligt et kommunalt tilskud, så det bør have almen interesse at vide, hvordan vi forvalter midlerne.

Vi vil igen i år takke Skads med flere Herreders Brandkasse for donation og alle, der har vist interesse for arkivet. Husk vi er sognets hukommelse – og den er stor.

Næsbjerg Sognearkiv

Troesmosevej 4, Næsbjerg, 6800 Varde

Åbningstid: 1. torsdag hver måned kl. 14.00-16.00

Leder: Aage Tirsgaard, Skoleparken 23, Næsbjerg, 6800 Varde
Tlf.: 75 26 73 11
E-mail: naesbjergsognearkiv@hotmail.com

Det går rigtig godt med at registrere i Arkibas4. Programmet er kommet over sine børnesygdomme og vi brugere over vore begyndervanskeligheder. På Arkivernes Dag i november havde vi en del besøgende, og da arrangementet tillige medførte en stor »gårdaflevering«, kan dagen kun betegnes som en succes. Det er vores oplevelse, at Arkivernes Dag er blevet en stor gevinst for såvel vores arkiv som dets brugere.

Den største begivenhed i 2010 blev arkivets udgivelse af bogen Næsbjerg Forsamlingshus. Bogen består af 80 sider og sælges for 70 kr. Vores forsamlingshus var nedslidt, og det blev i 2010 afløst af et stort og nyt Næsbjergshus. Da vi i byen har en velskrivende Kirsten Vestergaard, der er født, opvokset og nu bor i byen, så var 2010 det helt rigtige tidspunkt til at få skrevet det gamle fælleshus mere end 100-årige historie.

Skovlund Sognearkiv

Solbakken 2 B, Skovlund, 6823 Ansager
Åbningstid: Mandag kl. 14.00-17.00 og torsdag kl. 17.00-19.00

Leder: Niels Winter Christensen, Bjælkager 8, Skovlund, 6823 Ansager.

Tlf.: 76 98 00 15

Arkivets postadresse: Bjælkager 8, Skovlund, 6823 Ansager

E-mail: skovlundsognearkiv@skylinemail.dk

Hjemmeside: www.skovlundsognearkiv.dk

Da vi for få år siden flyttede Skovlund Sognearkiv fra Vesterled til Borgergade 7, var der ingen, der havde forventet, at vi i december 2010 var i fuld gang med, endnu en gang, at flytte arkivet – denne gang til adressen Solbakken 2B. De nye lokaler, arkivet nu er flyttet ind i, ligger i det nye Skovlund Kulturhus, som er under etablering. Lokalerne har gennemgået en omfattende renovering og istand-

sættelse og fremstår nu flotte og indbydende og vil helt sikkert give nogle endnu bedre rammer for det fremtidige arkivarbejde.

I maj måned 2010 mistede vi vores skattede medarbejder Doris Skovlund, som i mange år har gjort et stort ar-

De nye lokaler Skovlund Sognearkiv er flyttet ind i på Solbakken.

bejde for arkivet. Hun er stærkt savnet med sit smittende humør og store arbejdsglæde. Vi tænker tit på hende.

I 2010 blev der oprettet en støtteforening til arkivet: Skovlund Sognearkivs Venner, hvis formål udelukkende er at støtte arkivet økonomisk. Kontingentet udgør 100 kr. pr. husstand. Foreningen har ca. 130 medlemmer, hvad gør driften af arkivet noget lettere, idet vi ikke hele tiden skal strække de få kroner fra de ordinære kommunale driftsmidler. Som tak for støtten fremstiller og uddeler arkivet et årsskrift til medlemmerne af »Skovlund Sognearkivs Venner«.

Som noget nyt har arkivet fra årsskriftet åbent alle torsdage om aftenen. Arkivet har i 2010 haft rigtig mange besøgende, ca. 200, og der er modtaget 54 afleveringer.

Thorstrup Sognearkiv

Omsorgscentret Birgittegården, Falkevej 4, Sig, 6800 Varde

Tlf.: 75 26 47 08

Åbningstid: Sidste tirsdag hver måned kl. 19.30-21.30

eller efter aftale

Leder: Gunnar Andreasen, Thorstrupvej 96, Sig, 6800 Varde

Tlf.: 75 26 42 42

Arkivets postadresse: Thorstrupvej 96, Sig, 6800 Varde

E-mail: tsarkiv@hotmail.com

2010 har været et forholdsvis stille år. Vi er stadig de samme fem personer, der arbejder to formiddage om ugen, samt to andre, som laver forskellige opgaver for arkivet. Arkivet har modtaget 20 afleveringer i løbet af året. Den største aflevering fik vi, da Gravgården midt i Sig blev solgt, efter den har været ejet af samme familie i mange generationer. Afleveringen indeholdt både gamle doku-

menter og mange avisudklip. Samtidig fik vi en aflevering fra spejderne, nemlig 1. Sct. Gertruds Trop i Sig. Vi har også modtaget en omfattende aflevering fra oprettelsen og driften af Karlsgårde-værket.

Vi holdt åbent hus på Arkivernes Dag, hvor der var et pænt fremmøde. Vi havde ikke materiale, der passede til emnet vind og vejr, men der er altid interesse for vores avisudklip, og nogle søgte efter gamle billeder af deres huse eller deres slægtninge. Der har i årets løb været en del henvendelser fra folk, der arbejder med slægtsforskning, endda et par fra USA.

I år har vi fået genoptrykt P. O. Pedersens barndomsminde, som omhandler hans liv og opvækst på en landejendom i Sig i perioden 1874-1890. Vi har solgt den enkeltvis, men til jul har vi også solgt den sammen nogle andre bøger i en bogpakke. Vi har igen i år fået trykt en kalender med gamle billeder fra sognet, som vi har solgt til jul.

Gravgård i Sig fra dengang den var med vindmølle.

Foto: Thorstrup Sognearkiv.

I januar holdt vi en aften sammen med husholdningsforeningen, hvor vi viste en film, som Søren Manøe har lavet om Karlsgårde-værket og hans barndom i Karlsgårde og Sig. Vi havde lavet en udstilling af gamle billeder fra Karlsgårde samt billeder af en del af de lærere, der har været i sognet gennem tiden. Svenning Olesen fortalte om gårde, der har ligget, hvor søen er nu, samt hvordan området så ud før Karlsgårde-værket blev bygget. Der var et pænt fremmøde – 42 personer dukkede op denne aften.

Angående registreringsarbejdet er vi kommet i gang med at indtaste i Arkibas4, og vi har købt en ekstra computer, så der nu kan være to i gang samtidig. Men der er langt igen, inden vi har det hele registreret.

Tistrup-Hodde Lokalhistoriske Arkiv

Tistruplund Områdecener, Søndergade 38, 6862 Tistrup

Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Svend Svendsen, Elmevej 10, 6862 Tistrup

Tlf.: 75 29 92 80

E-mail: tistruparkiv@bbsyd.dk

Vi begyndte året med at anskaffe en ny computer og en ny skanner, der er meget hurtigere end den gamle skanner. Den kan desuden skanne småbillednegativer, dias og 120 negativformat. Sidste år fik vi skannet alle vore småbillednegativer, og i år fik vi skannet alle vore 6x6 negativer. Vi er fortsat med at digitalisere vores videobånd og vil i løbet af 2011 blive færdige med at registrere vores arkivalier. Vores hovedopgave i 2011 vil blive at digitalisere vores billeder og registrere dem i Arkibas.

Der har været 22 afleveringer i årets løb, dokumenter, bøger, lydånd og billeder, bl.a. et stort billede af Tistrup Trælasthandel i 1930erne og et stort portrætmaleri af provst Tetens, der var præst i Hodde-Tistrup 1907-1936. Arkivet har haft 40 besøg og henvendelser. De fleste besøg har vi dog stadigvæk uden for vores normale åbningstid. Som sædvanligt er det slægtshistorie, det handler om, men også om huse og gårde i vores område. Vi vil gerne takke for afleveringerne og besøgene.

Ved åbent hus arrangementet på Arkivernes Dag viste vi en diasserie med billeder af Tistrup set fra luften i 2009. Vi fik ved samme lejlighed aftaler med flere personer om aflevering af arkivalier og billeder. TistrupNews har vi været behjælpelig med oplysninger og billeder af forskellig art. Vi har haft tre mand på modulkursus 2 og 3.

Varde Lokalhistoriske Arkiv

Rådhuset, Torvet 7 A, 6800 Varde

Tlf.: 75 22 37 74

Åbningstid: Mandag, tirsdag og fredag kl. 9.00-12.00

Leder: Jens Lindby

Tlf.: 97 37 62 87

E-mail: info@vardelokalhistoriskearkiv.dk

Hjemmeside: www.varde.lokalarkiver.dk

Det forgangne år har atter været et meget travlt år. I årets løb har arkivet modtaget i alt 107 afleveringer. Det er en stor stigning i forhold til de foregående år, hvor antallet har ligget nogenlunde fast omkring 75 afleveringer. Blandt årets indleveringer kan nævnes: Protokoller, billeder m.m. fra Varde Husholdningsforening, Varde Købstads Byggeförening, Kristeligt Folkeparti i Varde Kommune, Vardensersamfundet, en del smalfilm – bl.a. med kongebesøg i 1931 og Varde Skole 100 år – kort over åen med navne på bred-ejere og en slægtsbog vedr. Niels Thomsen, Mejls. Stigningen i antal afleveringer kan givetvis tilskrives dels den udvidede åbningstid fra tre til ni timer om ugen (indført 2008), og dels – og måske især – sandwich-skiltet, som vi sætter frem på Torvet i åbningstiden. Vi kan mærke, at der kommer flere besøgende pga. skiltet. Det er således en klar fordel for arkivet, at det har en central beliggenhed.

Hvert andet år laver vi en brugerundersøgelse fordelt på de samme tre uger år efter år. Brugerundersøgelsen viste, at vi på årsplan modtager ca. 1.050 henvendelser på arkivet, heraf ca. halvdelen ved personligt fremmøde. Arkivet har efterhånden tradition for at udgive en bog op til julehandelen. I år var det Varde i 60erne. Bogen har været en formidabel succes, måske pga. de mange billeder, og den bliver måske udsolgt, inden året er omme. Det er arkivets medarbejdere selv, der har udarbejdet bogen.

Bogen blev præsenteret ved et velbesøgt arrangement i forbindelse med Arkivernes Dag. Vi havde lånt Byrådssalen til præsentationen. Til Arkivernes Dag var der ca. 70 besøgende, og de seks personaler på arbejde havde en travl dag. I forbindelse med Kultur natten havde vi som sædvanlig åbent, og der kom ca. 100 besøgende på de tre timer fra 17-20. Vi havde lånt nogle af Erhvervskontorets lokaler til fremvisning af film og billeder. Det var ligeledes en meget travl aften.

De frivillige medarbejdere er arkivets guld. Uden dem var der ikke meget lokalhistorisk arkiv i Varde. Det er et fantastisk arbejde, der udføres af de otte medarbejdere. I alt bliver det til 110 timers arbejde om ugen. I hele arkivsamvirket udføres om året 30.000 frivillige arbejdstimer på kommunens lokalhistoriske arkiver, heraf kommer Varde med ca. 5.500 timer. Som tak til de frivillige giver arkivet hvert år en sommer- og en julefrokost, hvor vi alle hygger os nogle timer på en af byens restauranter.

Arkivet har erhvervet et hængemappeskab med tak til Andelskassen. Vi har også modtaget tilskud til en digital fremviser fra Varde Håndværkerforening, og IT Planeten har sponsoreret en bærbar PC. Hos byens venlige genbrugsbutikker har vi været skrevet op til smalfilmsfremvisere, og vi er nu i stand til at foretage gennemsyn af alle typer smalfilm, både 8 mm, Super 8 og 16 mm film. Digitaliseringen af lyd- og billedoptagelser går rigtig godt og forventes tilendebragt inden udgangen af 2011.

Arkivsamvirket for Varde Kommune står for fordeling af det kommunale tilskud til arkiverne. Der bliver kun ca. 25.000 kr. til os. Hertil har arkivet selv tjent ca. 9.000 kr. ved salg af især skanninger af fotos. Desuden har der været tilskud fra håndværkerforeningen på 9.000 kr. og fra støtforeningen på ca. 6.500 kr.

Knud Andreasen er i gang med arkivmedarbejderuddannelsen, og han går desuden til gotisk skriftlæsning i Esbjerg. Derudover har vi deltaget i enkelte mindre kurser i regi af RAL eller Arkivsamvirket for Varde Kommune. Arkivet satser på, at alle nye medarbejdere skal gennemgå SLAs arkivmedarbejderuddannelse, der består af fire moduler á 2 dage. Indtil videre har fire medarbejdere fuldført dette kursusforløb, der blev introduceret i 2003. Det er

hensigten, at Varde Lokalhistoriske Arkiv fortsat skal være med helt i front, og derfor skal medarbejderne fortsat tilbydes kurser og efteruddannelse. Det er også intentionen, at alle medarbejdere fortsat skal tilbydes videregående kurser i Arkibas.

Arkivet har et fortrinligt samarbejde med mange instanser. Især vil jeg nævne Arkivsamvirket for Varde Kommune. Bestyrelsen her udfører et meget stort arbejde til glæde for alle arkiverne i kommunen. Jeg vil også gerne fremhæve pressen, som generelt er meget åbne over for at skrive om arkivets tiltag. Vi har udført forskellige tiltag for at forbedre arkivets forhold. I den nuværende situation flyder alting. Kan arkivet bevare sin selvstændighed? Skal arkivet flytte til Lundvej? Vil det være muligt at bevare en lønnet leder til kommunens største arkiv? Der er mange uafklarede spørgsmål.

Som arkivleder blev undertegnede ansat den 1. januar 2001 og har altså været her i nøjagtig ti år. Man havde dengang ledt med lys og lygte efter en afløser for Th. Villadsen, der ønskede at holde op med at være frivillig arkivleder. Til sidst så man ingen anden udvej end at bevilge kommunale kroner til at oprette en helt ny stilling som lønnet leder. Så var der pludselig ansøgere. Det har været nogle rigtig gode år, som indtil videre må anses for at være ovre med årets udgang. Personligt synes jeg som arkivleder, at det er en utroligt ringe udmelding fra kommunen over for de dygtige frivillige medarbejdere, der gør et helt fantastisk stykke arbejde med at indsamle, bevare og formidle den lokale historie. Jeg mener, kommunen burde og skulle kunne se nytten og værdien i dette arbejde. Til mit første styrelsesmøde fremlagde jeg en plan for udskiftning af arkivets ældgamle DOS-maskiner til nye PC'er med Windows og Internet til alle. Arkivet havde anvendt en ganske stor del af sine penge på at få hjælp udefra, når maskinerne ikke ville køre. Jeg annoncerede efter en frivillig med IT-kompetencer, og på den måde kunne der frigøres penge til andre formål.

Formidlingsmæssigt var der gode muligheder i at udgive bøger, der samtidig kunne bidrage med et overskud til driften. Endvidere indførtes brugerbetaling, så kunderne skulle betale for fotokopier mv. Alt sammen bedrifter,

man kan se tilbage på, når arkivlederen stopper ved årets udgang.

Vester Starup Sogns Lokalhistoriske Arkiv

Helle Plejehjem, Vinkelvej 2, Starup, 7200 Grindsted

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00

Leder: Tage Christensen, Torvænget 4, Starup, 7200 Grindsted

Tlf.: 75 33 70 48

E-mail: arkivstarup@gmail.com

I 2010 har vi fået indleveret en del billeder og bøger, som det har taget noget tid at få registeret. Vi er ved at være godt fortrolige med Arkibas, og samtidig er vi blevet tre på arkivet til at registrere samlingen fra arkivets begyndelse.

Arkivet deltog ved byfesten med en udstilling af gamle billeder. Det gav rigtig mange besøgende og var en god dag. Arkivernes Dag i november var ikke så godt besøgt med kun fem personer.

Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod

Tlf.: 30 32 25 15

Åbningstid: Tirsdag kl. 14.00-17.00

Leder: Frede Møller Kristensen, Storegade 18, 1. sal, 6870 Ølgod

Tlf.: 75 24 43 00

E-mail: arkivolgod@hotmail.com

Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv lever fortsat med uafklarede pladsproblemer. Som ofte tidligere meddelt har arkivet fortsat til huse på 1. salen i Kulturhuset oven over Musikskolen, og denne placering er absolut ikke tilfredsstillende på grund af de meget trange plads- og adgangsforhold, først og fremmest for vore gæster men også for medarbejderne. Desuden er isoleringen meget dårlig og absolut ikke egnet til opbevaring af arkivalier. På det seneste arbejdes der på en ændret og bedre udnyttelse af Kulturhuset, og i den forbindelse er det vores håb, at der kan skaffes plads til arkivet i stueplan med større synlighed og bedre adgangsforhold til følge. Et positivt udfald vil be-

tyde, at arkivets nuværende lokaler helt eller delvist bliver frigjort til andre formål.

På arkivet arbejder vi i øvrigt målrettet på at registrere arkivalierne i registreringsprogrammet Arkibas, men det er en proces, der tager rigtig lang tid. Vi har i årets løb modtaget nogle gode og store afleveringer, bl.a. fra amatørskuespillerne Drabanterne, der har optaget alle deres opførelser, og de findes nu på CD eller DVD. Optagelserne omfatter alle sommerspil tilbage fra 1982, revyer tilbage fra 1988 samt hvad der ellers har været af ungdomsspil, børnespil, dilettant og vinterspil, og optagelserne opbevares nu for eftertiden i arkivet.

Fra en arkivinteresseret borger i byen, der af forskellige årsager måtte fraflytte sin bolig, fik arkivet mulighed for at være med til at tømme lejligheden sammen med familien, og det resulterede i nogle gode og interessante arkivalier, som efter en omhyggelig gennemgang og registrering kan beses på arkivet.

I 2010 deltog arkivet i Ølgod Festuge og sammen med Ølgod Museumsforening og Slægtshistorisk Forening i en udstilling i Lindbergsalen i Kulturhuset. Ved at besøge udstillingen kunne man stifte bekendtskab med gadebilleder fra Ølgod og andre billeder af byens kendte personligheder.

En stor tak rettes til de frivillige medarbejdere. Uden deres indsats ville det være helt umuligt at drive arkivet.

Medarbejderne fra Ølgod-Strellev Lokalhistoriske Arkiv samlet på den stejle trappe op til arkivet.

Øse Sognearkiv

Solhøjvej 3, Nordenskov, 6800 Varde

Åbningstid: 1. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00

Leder: Aage Meldgaard, Sønderkovvej 102, Nordenskov, 6800 Varde

Tlf.: 75 29 82 12

Arkivets postadresse: Sønderkovvej 102, Nordenskov, 6800 Varde

E-mail: aage-meldgaard@mail.dk

For Øse Sognearkiv har det været et forholdsvis stille år, hvad angår afleveringer, men der har været mange henvendelser – skriftlige, telefoniske og via e-mail men også en del besøg på arkivet. Vi har fået en del breve vedr. et ungt menneske, der i 1956 rejste til USA. De fortæller meget levende om oplevelser og problemer. Fra samme familie har vi modtaget et brev fra en soldat, som skrev brevet på en forpost ved Dybbøl i 1864. Fra en afdød husmand har vi modtaget regnskabsbøger og bilag fra ejendommens drift 1945-1960. Fra det nu nedlagte Nordenskov Mejeri har vi modtaget regnskaber, produktions- og forhandlingsprotokoller.

Vi har arrangeret en udstilling på Nordenskov Skole i anledning af dens 30 års jubilæum. Årets aftenudflugt gik til Karensminde Museumsgård. Ved arkivets generalforsamling fortalte Karen Hungeberg om de mange år, hun arbejdede ved Det Danske Generalkonsulat i Chicago, USA.

Årre Lokalhistoriske Arkiv

Årre Skole, Skolegade 25 1. sal, 6818 Årre

Åbningstid: Torsdag kl. 15.00-17.00 (oktober-marts).

1. torsdag hver måned resten af året

Leder: Arne Asp Sørensen, Møllehøjen 7, Fåborg, 6818 Årre

Tlf.: 75 19 28 40

Arkivets postadresse: Møllehøjen 7, Fåborg, 6818 Årre

E-mail: sandersen@cdnet.dk

Arkivarbejdet er i disse år inde i en periode med masser af udfordringer. Det kan alle arkivmedarbejdere i såvel små

store arkiver vist sagtens blive enige om. Egentlig er det paradoksalt, at sideløbende med den hurtige teknologiske udvikling øges også interessen for lokalhistorie, herunder slægtshistorie, erhvervshistorie, foreningshistorie, skolehistorie, kirkehistorie, krigshistorie m.m. Under ét kan man vel kalde det udviklingens historie, og tak til de af vore forfædre, som efter bedste evne har nedskrevet et eller andet, så vi på arkiverne kan stykke historien sammen. Det er så en af udfordringerne og et af paradokserne. Den, der gerne ville have noget nedskrevet for ca. 200 år siden, måtte have en til at hjælpe. I dag må vi have en til at hjælpe for at læse skriften, og en anden til at hjælpe med at registrere elektronisk. Det skal være et unikum af en arkivleder, der kan klare det hele, og i bedste fald tager det lang tid. Det kan godt være svært for vore mange små lokalarkiver at klare hele aspektet, men heldigvis er vi godt organiseret i arkivsamvirker med konsulentordning, SLA og kurser i EDB, læsning af gotisk skrift, slægtsforskning m.v., og ikke at forglemme museernes arkæologer, der for vort vedkommende i Årre må klare udforskningen af sognets urnegrave fra ca. 500 år før vor tidsregning. For at skabe en god og spændende historie må det efter vores opfattelse gælde om at trække på alle kanaler, for den skal være spændende, hvis man skal forvente interesse fra befolkningen og eventuelle ulønnede bestyrelser og medarbejdere. Efter disse småfilosofiske betragtninger må vi vist sige, at det er dem, vi prøver at arbejde ud fra i Årre.

Efter der er ved at falde lidt arbejdsro over organiseringen af arkiverne i Varde Kommune og registrering i Arkibas4-systemet, takket være gode kurser, går arbejdet nu jævnt fremadskridende. Vi er begunstiget af at være en bestyrelse på syv personer, der interesserer sig for opgaverne og mødes alle 3½ time hver torsdag i vinterhalvåret, hvor vi også har åbningstid. Det er meget praktisk, for her klarer vi alt: Bestyrelsesmøder, markedsføring, billedskanning, historieskrivning, overspilning af videobånd til DVD m.v. og selvfølgelig registrering. Det skal dog tilføjes, at nogle af de frivillige er nogle ekstra timer på arkivet samt har en del hjemmearbejde. Vi er alle efterlønnere/pensionister og ulønnede. Yngre medarbejdere i denne lønklasse har desværre ikke vist interesse. Derimod har vi alle sammen specialiseret os i hver

Med Naturbussen på en vellykket tur til Endrupholm, 2010.

vores opgaver og har igen i 2010 haft et godt »teamwork« (for at bruge et ord fra den nyere historie).

Af udadvendte aktiviteter begyndte året traditionen tro med årsmødet og generalforsamlingen. Årsmødets emne vil vi fremover benævne »Hvor blev de af?«, og forsøge at finde personer, der er født og opvokset i Årre Sogn, men flyttet til en anden bopæl og skabt sig en eller anden karriere der. Det havde vi god succes med i 2010, hvor pensioneret kriminalbetjent Harry Hansen fra Gjesing, født i en gammel Årre-slægt, fortalte meget spændende om sin livsbane. At Harry er en inkarneret slægtsforsker gjorde kun hans fortælling endnu mere spændende. Vi er også ved at gøre det til en tradition at fremvise en eller flere af vore overspillede videoer. I 2010 drejede det sig om opførelsen af vaudevillen En søndag på Amager, opført af amatører fra Årre og videofilmert i 1984.

I sommerhalvåret skruer vi lidt ned for aktiviteterne og har kun åbningstid/arbejdsdag en gang om måneden. Her koncentrerer vi os hovedsageligt om forberedelserne til vore indslag ved byfesten, som i år skulle bestå af en ud-

flugt til herregården Endrupholm, som blev valgt af tre lokalhistoriske grunde: 1) Mange af Årre Sogns fæstegårde samt Årre Kirke hørte herunder. 2) Ribe Amts Gymnastikforeninger (herunder Årre) afholdt i en årrække amtsgymnastikopvisninger på engen ved herregården. 3) Endrupholm var i en årrække et yndet udflugtsmål. Således også for de små klasser fra Årre Skole, som blev kørt dertil på hestevogne. Sidstnævnte kunne vi ikke gennemføre, men fik et godt alternativ i Naturbussen fra Ho. Der blev gennemført to vellykkede ture, og vi vil hermed gerne bringe en tak til Endrupholms nuværende ejer hr. Hoffmann for velvillig imødekommenhed, og Theodor Schmidt, Endrup (tidligere Jyllerup, Årre) for spændende rundvisning. Vores andet indslag ved byfesten var den traditionelle stand med udvalgt materiale fra arkivet. Kort efter begyndelsen på vintersæsonen deltog vi med åbent hus i forbindelse med Arkivernes Dag og kunne glæde os over godt besøg af et interesseret publikum. Alt i alt mærker vi en god interesse for arkivet, som også afspejler sig i afleveringer og forespørgsler til arkivet.

Vejen Kommune

Aastrup Sognearkiv

Borgergade 121, 6752 Glejbjerg. Tlf. 75 19 85 69

Åbningstid: 1. og 3. torsdag hver måned kl. 15.00-18.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Olga Pedersen, Vestergade 6, 6670 Holsted
Tlf.: 75 19 82 80

Arkivets postadresse: Vestergade 6, 6670 Holsted
E-mail: olga.pedersen@stofanet.dk

Aastrup Sognearkiv arbejder ihærdigt på at registrere arkivalierne på Arkibas. Vi er hindret af mangel på deltagere til arbejdet, men håber alligevel i løbet af et par år at have samlingen registreret elektronisk. Vi har i årets løb haft enkelte afleveringer, især en meget stor samling af dias, som vi hen ad vejen vil forsøge at få registreret.

Vi har udgivet et hæfte om linoleumstryk, både hvad udførelse og tryk angår, af pastor Høgsbro Østergaard (1900-1987), som udsendte dem i årene ca. 1948-1981. Ofte prydede de hans julekorrespondance. Trykkene blev udgivet af Høgsbro Østergaards børn i anledning af 80-årsdagen i 1980, og arkivet fik lov til at genudgive det lille hæfte, der aldrig tidligere har været i handelen.

Eksempel på pastor Høgsbro Østergaards linoleumstryk.

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn

Biblioteket, Stadionvej 6, 6650 Brørup

Tlf.: 75 38 16 70

Åbningstid: Torsdag kl. 15.00-17.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Peter Christensen, Rahbæks Allé 24, 6650 Brørup
Tlf.: 75 38 42 81

Hjemmeside: www.broerup-lokalthistorie.dk

E-mail: arkivet@broerup-lokalthistorie.dk

2010 er som sædvanlig gået med stor travlhed på arkivet. Efter generalforsamlingen, hvor Holger Busch Nielsen udtrådte af bestyrelsen, konstituerede bestyrelsen sig med nyvalgte Nanna Iversen som kasserer. Holger Busch Nielsen har i de forløbne ti år redigeret årsskriftet og været ansvarlig for alt vedrørende IT. Sideløbende tog han sig også af kassererposten. Efter Holgers afsked så vi os nødsaget til at nedsætte et egentlig redaktionsudvalg. Dette udvalg kom

til at bestå af Peter Christensen, Andreas Bruun, Nanna Iversen og den nyvalgte suppleant Karl Christensen, som med stor entusiasme er gået ind i arbejdet med arkivet.

Takket være, at alle vore computere er forholdsvis nye og meget velfungerende, har vi endnu stort set ikke haft computerproblemer, vi ikke kunne løse ved egen hjælp. Vi har også været i den heldige situation at vi kunne trække på et af bestyrelsesmedlemmerne, Leif Schmidt, fra afdelingen i Lindknud, hvilket vi er meget taknemmelige for.

Vi har også været så heldige, at artiklerne til det næste årsskrift mere eller mindre lå klar i skuffen, da redaktionsudvalget holdt sit første møde i midten af november, så tilbage stod blot en endelig redigering af materialet. Det krævede selvsagt også en del, idet det er nyt for os, at det ikke længere blot er noget, Holger Busch Nielsen klarer selv. Med hensyn til de kommende årsskrifter har vi den store tilfredshed at konstatere, at vi stadig har flere artikler liggende mere eller mindre klar, og at flere af vore medlemmer arbejder på diverse artikler til de kommende årsskrifter.

Vedr. økonomien har vi desværre måttet konstatere, at vi ikke længere får det sædvanlige direkte tilskud fra kommunen, men må trøste os med at få del i de sparsomme midler, som af Arkivrådet fordeles blandt alle kommunens mange lokalarkiver minus Holsted og Vejen, som er underlagt Museet på Sønderkov. Desuden har vi med beklagelse modtaget en meddelelse om, at kommunen ikke længere betaler for trykningen af arkivets årsskrift. Som et stort plaster på såret er vi blevet bevilget et beløb fra Frk. Moltesens nyoprettede fond, som forhåbentligt gentages i de kommende år. Det forhindrer dog ikke, at vi har set os nødsaget til at hæve medlemskontingentet til 100 kroner.

Hele bestyrelsen er på en eller anden måde involveret i det sædvanlige arbejde på arkivet. Stort set alle skiftes til at passe arkivet i åbningstiden hver torsdag eftermiddag, og alle får på denne måde et godt kendskab til, hvad der foregår i det daglige. Ellen Sørensen og Inge Allesø Nielsen arbejder målbevidst med arkiveringen både tirsdag og torsdag formiddag, men de har konstant været på udkig efter hjælp til arbejdet, idet det er enormt tidkrævende. Vi har i december haft hjælp af Holger Jensen fra Foldingbro, som

for tiden er ved at sætte sig ind i arkivets arbejdsgange. Det er af uvurderlig værdi, at flere af os er nogenlunde inde i reglerne for arkiveringen, og da alle efterhånden er fortrolige med EDB og flere deltager i diverse kurser om arkivering, bliver det jo lettere at afløse hinanden. Det er endog meget nyttigt at deltage i diverse kurser i det nu anvendte arkiveringssystem Arkibas, hvilket arrangeres af RAL.

I Lindknud arbejder man ligeledes målbevidst på at lære selv at arkivere nogle af de sager, som alle er enige om, som en naturlig sag bør blive i Lindknud, og de har et par gange besøgt arkivet i Brørup for at få indblik i arkiveringen. Økonomien for afdelingen i Lindknud har været noget af en anstødssten, idet kommunen endnu ikke har vist nævneværdig interesse for arbejdet der. Foreningen er fuldgældigt medlem af både SLA og RAL og deltager selvfølgelig i arbejdet i Arkivrådet som alle andre, men kommunen har ikke hidtil villet betale for f.eks. internetadgang, som jo er ganske uundværlig. Vi har for længst vedtaget, at afdelingen i Lindknud som en naturlig ting skulle have de penge, de solgte medlemskort for, dog under forudsætning af, at vi fortsat fik trykningen af årsskriftet refunderet af kommunen. Det får vi nu ikke længere, så det er uvist hvor længe, vi kan køre videre på den samme måde som hidtil. Vi har netop ladet Lindknud Sogneråds nyere protokoller fra kommunens oprettelse i 1909 og foreløbig indtil midten af 1930'erne kopiere på Esbjerg Byhistoriske Arkiv, som havde adgang til at hjemlåne de gamle protokoller fra Landsarkivet i Viborg.

På arkivet i Brørup har vi nu i snart mange år arbejdet med afskrivningen af de gamle sognerådsprotokoller. Selvom vi tilsyneladende er det eneste af de arkiver, vi kender lidt til, der har taget ideen op, har det vist sig at være en ren guldgrube af oplysninger. Det hele begyndte med, at vi fandt ud af, at Malt-Folding Sogneforstanderskabs protokoller stadig befandt sig i rådhusets kælder i Vejen. Dem fik vi ved Brørup Kommunes mellemkomst kopieret på rådhuset i Brørup, og så gik en gruppe damer i gang med at tyde dem og få dem afskrevet på computer. Der arbejdes fortsat på det store arbejde at afskrive Malt-Folding Sogneråds protokol, hvilket formentlig kan afsluttes i vinter. Protokollen for Brørup-Lindknud Sogneråd indtil adskillel-

sen af disse to sognekommuner i 1909 er for længst afsluttet. Tilbage står den sidste tredjedel af Brørup-Lindknud Sogneforstanderskabs protokoller, som Gerda Philipp og Ruth Randeris i lang tid har arbejdet med.

Selvom det er et meget stort arbejde at afskrive de gamle protokoller, må man nok sige, at en sådan nærlæsning, som en afskrivning medfører, giver en indsigt i datidens administrative forhold, som de færreste nok kender til. Der var en utrolig mængde meget forskellige sager, som man også i tidligere tider var nødsaget til at tage stilling til. Administrationen blev også dengang mere og mere kompliceret, og man fandt ret tidligt ud af at udvide sognerådet i Malt-Folding fra syv til ni medlemmer for bedre at kunne overkomme alle de opgaver, som blev sognerådene pålagt fra ministerierne med folketællinger, kreaturtællinger og alle former for kontrol. Sognerådsmøderne i Malt-Folding blev hver eneste måned afviklet på fattiggården i Maltbæk, eller arbejdsgården, som den lige så tit blev kaldt afhængig af, i hvilken forbindelse man omtalte stedet. Sognerådsmedlemmerne mødte stort set altid op, og kun meget sjældent forekom bemærkninger om afbud fra enkelte. Af referaterne fremgår kun fakta om forhandlingerne, så det er ikke muligt at danne sig nogen ide om, hvordan man kom frem til møderne. Der var trods alt en vis afstand til Maltbæk fra Nørbølling og Estrup. Værre var det dog nok i Brørup-Lindknud, hvor møderne altid afholdtes på arbejdsgården i Surhave. Da var det nok kromanden i Hovborg og hans søn efter ham, som gennem rigtig mange år havde den største afstand til mødestedet. Sogneskellene var ikke synderlig praktiske. F.eks. skulle repræsentanten fra Hovborg tage stilling til sager vest for Nørbølling, idet Brørup Sogn dengang som nu strækker sig helt ned til vejen fra Nørbølling mod Føvling. På samme måde skulle såvel repræsentanten fra det vestligste Nørbølling og en gårdejer fra Skibelund være med til at tage stilling til sager ret tæt på Brørup Gl. Kirke og området i Estrup Kær sydøst for Gjerndrup.

Et lille udvalg af interesserede arrangerede i november en lille udstilling på arkivet. Arrangementet var rimeligt velbesøgt og afvikledes samtidig med et arrangement på biblioteket. Selvom det krævede en stor arbejdsindsats af

gruppen, animerede fremmødet dog gruppen til at gentage ideen i 2011. I februar 2011 kan arkivet fejre 40 års jubilæum, så »udstillingsgruppen« gik straks i gang med at forberede noget tilsvarende eller noget ganske andet ved denne lejlighed.

Arkivet har desværre ikke magtet at fortsætte med at fremstille en kalender, som vi gjorde i 2009. Kalenderen solgte ellers ganske godt, men vi havde nok overvurderet afsætningsmulighederne, så vi fik fremstillet lidt for mange eksemplarer. Vi måtte derfor desværre notere os et lidt for stort underskud til, at vi turde gentage udgivelsen.

Lokalhistorisk Arkiv Holsted

Vestergade 17, 1., 6670 Holsted

Tlf.: 75 39 20 10

Åbningstid: Onsdag kl. 14.00-18.00 samt efter aftale med lederen

Leder: Klaus Hansen, Foldingbrovej 13, 6670 Holsted

Tlf.: 75 39 33 61

E-mail: Holsted-Lokalarkiv@mail.dk

Hjemmeside: www.holstedlokalarkiv.dk

2010 har som sædvanligt været et travlt år på arkivet, selvom antallet af besøgende m.v. har været en smule mindre end sidste år, nemlig 200 mod 228 henvendelser. For første gang har vi ikke modtaget almindelig post, da det helt er afløst af elektronisk post, som vi får pr. e-mail. Vi fik i begyndelsen af året vores hjemmeside op at stå. Det har allerede båret frugt, da vi har fået identificeret nogle af vores billeder via efterlysninger på siden.

Antallet af afleveringer er nogenlunde det samme, nemlig 65 afleveringer mod 70 registrerede afleveringer i 2009. Et par af årets afleveringer har været omfattende og har affødt meget arbejde med at lave henvisninger, som har taget rigtig lang tid. Den ene af dem – en udklips-samling, lavet af lærer P. C. A. Pedersen og klistret ind i telefonbøger m.v. – blev vi færdige med i 2010, og den har affødt en særlig side på vores hjemmeside, Pedersens Hjørne, hvor vi med mellemrum lægger nogen af de sjoveste udklip ud.

Afleveringen i 2009 fra Holsted Trælasthandel og Johannes Graversen, der bestod af 109 registrerede arkivalier, hvoraf nogle var meget store og tunge hovedbøger m.v. fik vi afsluttet i 2009, men kassen med fotos, film, dias og glasplader er vi først blevet færdige med i 2010. Vi har stadig en meget stor aflevering tilbage fra 2006-2007 fra Holsted Erhvervs- og Turistråd, som vi endnu ikke er færdige med, men vi klør på, så godt vi kan.

Vi har i løbet af 2010 modtaget en meget stor aflevering fra Holsted Forenede Boldklubber (HFB), som vi næsten også er færdige med. Som sædvanlig har vi overtaget udklip af lokalt stof fra Lydavisen, godt 500 sider er det blevet til. En stor tak skal lyde til de frivillige personer, der klipper og klistrer.

Arkivets arbejdsgruppe har, i året der er gået, afholdt fem møder. Vi har i årets løb også deltaget i møder med Arkivrådet for Vejen Kommune. Da Lokalhistorisk Arkiv Holsted er tilknyttet det statsanerkendte Museum på Sønderkov, kan arkivet ikke deltage i det økonomiske samarbejde i Arkivrådet, men kun i det faglige samarbejde. Arkivet har i løbet af året desuden deltaget i kurser og generalforsamling i regi af RAL. Helga Schmidt og Arne Sørensen deltog også i en temaaften i Stenderup Forsamlingshus, hvor Jens Juhl Pedersen fortalte om Hans Løbner og viste Stenderup-filmen fra 1944. Det hele blev optaget på diktafon.

Året sluttede af med et sprængt vandør på loftet, så bygningen blev rimelig våd. På arkivet, som har til huse på 1. sal, soppede vi rundt, men pedellen fik organiseret et firma til at komme og suge vandet væk, og der blev også opstillet tørrekanoner. Heldigvis havde vi ingen arkivalier stående direkte på gulvet, så intet materiale blev direkte berørt, men det kan have suget fugt til sig. Vi håber derfor, at tørrekanonerne kan hjælpe. Vi skal være på vagt over for luftfugtigheden i rummene, som ikke må stige mere end godt er. Som følge af det sprungne vandør afventer vi kommunens reaktion, inden vi begynder at foretage os noget med hensyn til de nye lokaler, vi har fået lov til at anvende.

Heller ikke i 2010 blev der afholdt julemarked i Føvling, så derfor har vi lagt vores kalendere for 2011 ud til kon-

taktpersonerne i Føvling, Stenderup og Tobøl med henblik på salg. Med hensyn til vores landbofilm blev vi nødt til at opgave projektet, da vi ikke kunne samle økonomi til at gennemføre det.

Da vi hvert år modtager en del afleveringer, og også forholdsvis store afleveringer synes vi, det viser, at arkivet er godt forankret i lokalsamfundet, hvilket vi er særdeles glade for, idet vi jo bevarer for eftertiden. Sluttelig må det absolut nævnes, at arbejdet i lokalarkivet slet ikke kunne lade sig gøre uden at have en flok gode, entusiastiske hjælpere, hvad vi heldigvis har i lokalarkivets arbejdsgruppe. En særlig tak skal lyde til Marianne Nielsen, fordi hun fik vores hjemmeside i drift i 2010.

Hovborg Lokalhistoriske Arkiv

Hovborg Skole, Lindevej 5, 6682 Hovborg

Åbningstid: 1. og 3. tirsdag hver måned kl. 14.00-16.00

Leder: Poul Hansen, Sandagervej 11, 6682 Hovborg

Tlf.: 75 39 61 70

E-mail: hovborgsarkiv@gmail.com

2010 har været et travlt år i arkivet. Vi modtager fortsat en del afleveringer, og der kommer en god snak ud af det, når vi får gæster. Vi er godt i gang med at registrere i Arkibas4, men det er en meget stor opgave, så det vil tage lang tid, før vi har det hele på plads. Men det er spændende at få set tingene igennem og dermed få et bedre overblik over, hvilke arkivalier vi har.

Hovborg Borgerforening og Hovborg Brugsforening havde begge 100 års jubilæum i begyndelsen af 2010. Det markerede vi ved en arkivaften, hvor vi tog udgangspunkt i Hovborg for 100 år siden. Hovborg Brugsforening udgav i forbindelse med jubilæet et lille jubilæumsskrift, som arkivet var behjælpelig med at fremskaffe oplysninger og billeder til. I foråret udgav Ellen Møller, datter af den tidligere kromand Peter Nikolajsen, bogen Godaw o vællkommen, om Hovborg Kro. Kroen har været drivkraften til mange af de tiltag, der har været i Hovborg-området i de sidste 150 år, så her var arkivet meget involveret både med hensyn til oplysninger, billeder m.m. Alle projekter

har været meget spændende, og vi forventer da også, at vi får noget igen i form af øget interesse og en forståelse for, hvor vigtigt det er at have arkivet i tankerne, når der ryddes op. Nu kan man jo se, at det kan bruges til noget.

Vi vil forsøge at få mere gang i opsøgende arbejde hos de ældre borgere i distriktet, for her ligger der mange spændende fotografier og mange spændende fortællinger om det, der er sket i deres tid. Det vil blive en tidskrævende, men også en meget spændende opgave.

Lindknud Lokalhistoriske Arkiv

Favrskovvej 8, Lindknud, 6650 Brørup

Åbningstid: Sidste fredag hver måned kl. 15.00-17.00

Leder: Leif Schmidt, Okslundvej 31, 6650 Brørup

Tlf.: 75 38 83 05 / 31 15 93 98

E-mail: leif@fupper.com

Hjemmeside: www.broerup-lokalahistorie.dk/lindknud.htm

Post til: Knudsmindevej 20, 6650 Brørup

Lindknud Lokalhistorisk Forening fik føjet en arkivdel til foreningens virkefelt i 2009. Arkivdelen fungerer som en filial af arkivet i Brørup. Derfor er lederen af Brørup-arkivet også den ansvarlige leder i Lindknud, mens den daglige drift af arkivet er uddelegeret til Leif Schmidt. Indtil 2009 hørte Lindknud under arkivet i Brørup, og mange arkivalier fra Lindknud er derfor opbevaret der. Det forhold skal der ikke ændres ved. Selvom vi er en filial af Brørup, er vi i realiteten et selvstændigt arkiv, idet vi både er medlem af SLA og RAL og har egen licens til Arkibas.

Arkivet har en ret stor samling billeder og andet, og en del af materialet danner baggrund for tre bøger, som foreningen har udgivet over de senere år, nemlig: Lindknud 1930-92. En egn i forandring (1992), Lindknud – 100 år i billeder (1994) og Lindknud. Historier om en egn, dens mennesker, huse og gårde (2003). Sidstnævnte bog indeholder billeder og ejerlister for alle ejendomme i Lindknud Skoledistrikt. Et lille lager af ovennævnte bøger er fortsat til salg.

Arkivet har til huse i en lejlighed på Bøgevang, som oprindeligt var alderdomshjem, men nu fungerer huset som

byens aktivitets- og forsamlingshus. Lokalerne er kvit og frit stillet til rådighed af Vejen Kommune, og lejligheden er fortrinlig til formålet, idet den ligger belejligt for os og for besøgende på arkivet.

Der er meget, som stadig kun er i sin vorden på arkivet som også har ligget lidt underdrejet. Arkivet er først for ganske nylig godkendt af Vejen Kommune som tilskudsberettiget. Vi har derfor indtil nu selv måttet betale for Internetadgang m.v. Arkivet i Brørup har været og er stadig behjælpelig, også økonomisk, med at klare udfordringerne i Lindknud. Som nævnt er det vedtaget, at arkivalier, som stammer fra Lindknud, men som er registreret på Brørup-arkivet, skal forblive der. Når arkivalierne er registreret, som de skal være, vil vi jo på computeren kunne vise besøgende, hvad der findes af Lindknud-arkivalier på arkivet i Brørup.

Historisk Arkiv for Brørup og Omegn har en stor del af sine medlemmer i Lindknud. Det skal der ikke ændres ved, men en del af medlemskontingentet fra disse medlemmer, med adresse i Lindknud, overføres til Lindknud-arkivet. Sammen med arkivet i Brørup udgiver vi et årsskrift, som medlemmerne får, når de årligt genhverves. Lindknud Lokalhistoriske Forenings økonomi har, inden arkivdelen er føjet til, alene været baseret på kontingent fra disse »livstidsmedlemmer« samt salg af bøger og fra nogle sponsorer. Desuden har vi fået en computer stillet til rådighed af arkivet i Brørup, og en god bærbar har vi fået forærende.

Vi været på udmærkede kurser i Esbjerg ved konsulent Richard Bøllund, og vi er så småt i gang med at registrere og skanne billeder ind. Richard Bøllund har endvidere været på konsulentbesøg hos os og været til hjælp i begyndelsen. Tre lidt yngre mennesker med interesse for historien er engageret på arkivet: Elisabeth Hansen, Birthe Simonsen og Leif Schmidt. Leif er »arbejdsramt«, men især har han sans for og forstand på alt det tekniske udstyr. Det er jo meget tydeligt, at arbejdet i de lokalhistoriske arkiver baserer sig på pensionister, som kan deltage i kurser og møder i dagtimerne.

Vi har med Brørup-arkivets økonomiske hjælp fået kopieret Lindknud Sogneråds protokoller fra årene 1909 til 1932, ca. 3.000 håndskrevne A4 sider, og vi er tre-fire folk,

der er i gang med renskrivning på computer af de mange sider. Det er et stort arbejde, men protokollerne giver en utrolig mængde gode oplysninger og facts af betydning for historien. Arbejdet må vi gøre i erkendelse af, at alt håndskrevet mere og mere bliver lukket land for vore efterkommere. Lindknud Sogn blev udskilt fra Brørup som selvstændig kommune i 1909 og var da selvstændig kommune indtil kommunalreformen i 1970. Ved reformen i 1970 blev sognet delt mellem Brørup og Holsted kommuner, hvor Lindknud Skoledistrikt kom til Brørup og Hovborg skoledistrikt til Holsted. Men sognet fungerede videre i kirkelig henseende som ét pastorat med Lindknud, som hovedkirke og Hovborg som annekskirke (etableret i 1895). Sognerådsprotokollerne, som vi nu renskriver, omhandler selvfølgelig hele det gamle Lindknud Sogn. I 2010 blev der fra Malt Provsti og Ribe Stift besluttet at lægge Brørup og Lindknud sogne sammen til et pastorat. Ved den lejlighed tillader man sig i dette regi at droppe Lindknud Sogns ældgamle grænser til fordel for, at den

vestlige halvdel af sognet, med Hovborg som hovedby, udskilles som Hovborg Sogn og den anden halvdel Lindknud. Skal vi i arkivverdenen, og for historiens skyld, stiltiende affinde os med en sådan ændring af den gamle sogneinddeling af landet?

På hjemmesiden for Historisk Arkiv for Brørup og Omegn har vi et link til Lindknud. Her er en del historier fra Lindknud lagt ind samt oplysninger om arkivalier, som findes på vores arkiv. Lindknud Lokalhistoriske Forening kan også findes ved blot at søge på dets navn. Leif Schmidt holder til stadighed hjemmesiden opdateret, og vi får ofte reaktioner på den, også fra de fjerneste egne på kloden. Lindknud har et månedsblad, Lokalbladet, og heri forsøger vi hver måned at levere en historie om folk, episoder fra egnen eller andet af historisk interesse. Vores åbnings-tid er indtil videre den sidste fredag om måneden, men folk kan henvende sig til bestyrelsen på andre tider. Vi får løbende gode afleveringer, og arkivet er i det hele taget blevet godt modtaget i Lindknud.

RR AA

RR AA

Ribe Amts Lokalarkiver Beretninger 2010

Forsidefoto:
Fra den Kulturhistoriske
Søndagstur til den
nordfrisiske vadehavso
Amrum den 5. september
2010. Foto Jørgen
Dieckmann Rasmussen.

